

TERORA PKK Û
JIN

Habibe ÖÇAL

Parlemantara Partîya AK li
Qehremanmaraşê

TERORA PKK Û
JIN

Habibe ÖÇAL

Parlemantara Partîya AK li
Qehremanmaraşê

*Pêşkeşe bi dayikên Diyarbekir rê yên ku li benda rêya zarokên
xwe yên ku jiyana wan hatine dizîn...*

NAVEROK

Pêşgotin 9

BEŞA I

DÎ PÊVAJOYA MODERNBÛNÊ DE ZAYENDÎ, MAFÊN JINAN Û VEGUHERÎNA JINÊN TÏRK/KURD.. 12

Zayendî û Pirsgirêka Jinan.....12

Ol û Mafên Jinan13

Nêrîneka gelenperî bi rewşa Jin û jinên Kurd di Pêvajoya Veguherîna Civakî-Çandî ya Tirkiyeyê de....14

PKK û Jinên Kurd15

BEŞA II

PKK, Teror û Jin.....19

Milîtanên Jin yên PKK.....19

Komên Xwekuj ên Jin.....21

Veguherîna rola Dayikî bo Nasnameyêke Siyasî..... 22

Veguherîn bo Baviksalarî..... 22

Bê Zayendîkirin an Milîtanîya Pîroz 23

JINÊN KURD ÇIMA DIBIN MILÎTAN? 24

Doza Nasnameyê û îdeolojiya PKKê ya li ser bingeha neteweperestiya etnikî hatîye danan 25

Tekeza Azadiyê ya ku tê gotin 27

Balkêşîya Gotara Femînîstî..... 27

Bi Qehremankirin û Îdealîzekirin: Xweşik Bûn bi Mirinê an Xwedê bûn..... 30

Sedemên Malbatî û Zexta Civakî 31

Bêmalî..... 33

Îstismarkirina Êşên Serpêhatî 34

Gotara Dijî DEAŞê..... 34

SÎYASETA PKK JI BO VEGUHERÎNA JINÊN KURD 35

Dijmîndariya malbatî an malbata partîye 35

Dijîtiya Olê 37

BIHAYÊ AZADÎ û RIZGAR BÛNÊ: TACÎZ û KEDMÊJÎ	38
ÎSTÎSMARA RÊXISTINÊ YA HEMBER ZAROKAN.....	40

BEŞA III

BERFIREHKIRINA QADA SERWERÎYA PKK: XETA HADEP-HDP AN "QADA ZAGONÎ"	43
Têkiliya Xeta HADEP-HDP bi PKK re.....	44
Rêxistinên HDPê ku mîna "Navenda Civandina Milîtanî ya PKK'ê" dixebitin	45
Lîstikên Şantajê.....	46
Pirsgirêka Jin, Zayendî û Malbatê	47
Îstîsmarkirina Jinan.....	49

BEŞA IV

XEWNA TIRSDAR A RÊXISTINA TERORÊ: DAYIKÊN DIYARBEKIRÊ.....	51
Hêza Dayikan.....	51
"Ez ê dest bi doza we bikim ku hûn dibêjin Kurdistanî! Zarokên me bidin me. " (Çalakiyên Dayikên Diyarbekirê Li Pêş Serokatîya Parêzgehê ya HDPê daniştin)	51

BEŞA V

KUŞTINA ZANISTÊ (MAMOSTEYÊN KU JI ALIYÊ PKKÊ VE HATIN ŞEHÎD KIRIN)	55
---	-----------

BEŞA VI

BER BI DAWIYÊ: RIZGAR BÛN LI RIZGARKERAN	58
Bêhêvî û Ji Qut bûn li Rêxistinê.....	58
Ji wan rizgarbûyan ku Dibêjin em rizgarkerin: Ew jinên ku ji terorê direvin ber bi jîyaneke nû diçin	61
"Hin ji me ji yê din Azadtir in"	62
ENCAM û PÊŞNÎYAR	66
Çawkanî	71

PÊŞGOTIN

Tirkîye çend salên dirêje dijî belaya terorê têkoşînê dike. Rêxistina terorê PKK heta niha; bi şêwazên wek azadîxwaz, şervana serxwebûnê û parêzvana mafên jinan xwe pêşkêş dikê. Her çendî DYE (Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê) û welatên Ewropî bi hewildanên Tirkiyeyê PKK wekî rêxistinek terorîst qebûl kiribin jî, lê mirov nikare bibêje ku ev bi tevahî di pratîkan de xwe dide der. PKK di jêr nav û pêkhateyên din ên qanûnî de hem li Tirkiyeyê hem jî li dervayî welêt çalakiyên xwe encam daye/didomîne da ku ji vê zehmetiya ku ji bo xwe wekî rêxistineke terorê tê hesabandin derkeve. Bi vî awayî, ew hem xwe ji neqanûnîbûnê diparêze û hem jî bi gihandina peyama ku operasyonên li dijî wê siyasî ne, pozîsyonên nû bi dest dixe.

Bi rastî, bêwiste kû werê gotin ku rêxistina terorê stratejîyek wiha li ser jin û azadiya jinê diyar kirîye. Rêxistinên terorî, ji aliyê cewherê xwe ve, avahî ne ku têkiliyên wan ên tevlihev hene, hesabên cihêreng ên berjewendiyê vedigirin, û carnan lihev dikin û pir caran jî di pevçûnê de ne. Tevî ku ew hin têgeh û ramanan di nav xwe de vedibêjin ku dê di axaftinên xwe yên fermî de bala mirovan bikişînin. Di vê nuqteyê de, ew mijarek e ku divê newê paşguh kirin ku ew ji bo berjewendiyên xwe têkiliyên din saz dikin, rojevên din ên taybetî diafirînin û dikevin bin kontrola rêxistin an welatên din. Tê zanîn ku rêxistina terorê PKK di demên cuda da bi strukturên cuda ra tekili dike û ji bo van têkiliyan cihên guncav diyar kirîye.

Ji dema ku PKK ava bûye heta naha, PKK hewl didê ku armanca xwe ya sereke bi hin mijarên hevdem di rojeva xwe de diveşêrê. Wî qala azadiyê kir, lê wî hem azadî hem jî ewlehiya mirovan

paşguh kir. Dîsa, bi navê ku jê re “azadî” tê gotin, wî malbat û nirxên malbatê, ku kevîrên bingehîn ên civakê ne, wekî bermayiyên “nîzama feodal” dît, li dijî wan derket û zarokan ji malbatên wan veqetand. Wî qala azadbûna jinan kir, lê wî bi komkujiyên xwe her kes êşand; Wî hemî kategoriyên malbatê yê wekî dê, bav û xwişk jê kir û tenê kategoriya “milîtanê rêxistinê” danî. Bi revandina keçan di temenê biçûk de, wî jiyana hem dê û hem jî jinên ku beşdarî rêxistinê bûn kir zindan. Gelek jinên ku di nav rêxistinê de wek milîtan hebûn di firsenda ewil de ji rêxistinê veqetiyên û jiyana xwe ya li wir wek kabûsek bi nav kirin û bi eşkere gotin ku jiyana malbatê ya herî xirab jî ji jiyana ku PKK ji bo wan guncaw dît çêtir e. Dema ku PKK qala rizgarî û rizgariyê dikir, kesên ku ji rêxistinê derketin deşîfre kirin ku kadroya rêvebir di rêxistinê de çî hegemonyek çêkiriye û şewazek rêveberiya despotîk çawa nîşan daye. Hin ji yê ku çûne diyar kirin ku her çend ew bi tevahî ji îdeolojiya etnîkî qut nebin jî, jinên rêxistinê ji hêla rêvebirên payebilind ên rêxistinê ve rastî destdirêjî, heqaret, tacîz û tewra xirabtir hatin.

Dema ku em temaşa li structura malbatên kesên ku rêxistina terorî PKK ji bo ku wan ji bo revandina çiyayan dike armanj; Tê dîtin ku zarokên malbatan hene ku ji hevberdan, xemsarî, fişara giran û belengaziyê rûbirû ne û nikarin li dora xwe piştgirîya ku hewce dike bibînin, û ew rêxistin zarokên van malbatan dixapîne û destdirêjiyê lê dike. Bi taybetî keçên xizan ên malbatê; bi soza kar, mûçe û azadiyê hatine revandin. Xort û keçên di temenekî biçûk de dibistan û malbatên xwe terikandin û tevî rêxistina terorê bûn û ji aliyê rêxistinê ve rastî îstîsmarê hatine. HDP û ew komel û rêxistinên bi wê re hevkarî kirine ji bo rêxistinê wekî navendek komkirin û amadekariyê xebitîne. Dayikên Diyarbekirê yê me bi wan re hevpeyvîn kir û keçên me yê ji PKK'ê veqetiyane wê mijarê bi zelalî nîşan didin.

Têkoşîna li dijî terorê divê mijarek di se-siyasetê re be. Her kes û her aliyek ku dilsozê vî welatîye, vî gelî û nirxên vî gelî divê di şerê li dijî terorê de erka xwe pêk bîne û alîkariya dewlet û hêzên ewlekariya me bike. Dema ku me hişmendî û biryardaneke wê şewazê hebe, û dema ku em mijarên ku dibin sedema terorê fam bikin û çareseriyên guncav bînin, em dikarin bi terorê re mijûl bibin. Di bin siya terorê de, em ne dikarin mijaran bi rêkûpêk nîqaş bikin û ne jî reformên ku em dixwazin di her warî de bikin bicîh bînin. Dema ku gelê me, partiyên siyasî, rêxistinên sîvîl, rêxistinên jinan û rêxistinên navneteweyî fam bikin, em ê wekî welat konaxeke pir girîng di têkbirina terorê de derbazbin.

Diwê em bizanîn ku, jin ne ji ber ku îdeolojiya PKKê dipejirînin, lê ji ber vê yekê ku ew di bin şert û mercên ku rê dide rêxistinê wan bixapîne de dijîn, û ji ber ku ew di navbêna berhevkarên de ne û xwedî taybetmendiyên xwestî ne tî xapandin. Beşek girîng ji wan xeletiya xwe zû piştî beşdarbûnê fam dikin û paşgez û poşman dibin. Ji ber vê yekê, pir girîng e ku meriv derdorên ku ji hêla rêxistinê ve tîne kontrol kirin têkbidin.

Ev lêkolîn wekî berhemek ku mebesta wî eşkerekirina rûyê rastî e rêxistina terorîste derket holê. Di vê çarçoveyê de, me xwest ku em rastiyan der barê vegotina rêxistina terorê ya li ser jinan û nêrînan wan ên li ser jin û malbatê ku civakê wêran dikin, lêkolîn bikin û derbara wan çî hebe derbixin holê. Di vê lêkolîna me ya bi navê “Terora PKK û Jin” de, me ji lêkolînan din ên ku heta niha hatine encamdan, raporên yekîneyên me yê li ser ewlekariyê dixebitin, îdînameyên dadgehên, weşanên rêxistina terorê û nuçeyên medyayê sîd wergirtine. Me hewl da ku em agahdariya belavbûyî berhev bikin û di nav çarçoveyên ku em rast dizanin de şîrove bikin. Em dikarin bêjin ku ya ku lêkolîname bêhempa dike ev e ku em helwesta durû ya rêxistina terorê PKK -ê ya li ser jinan

li ser bingeha vegotina wan, hevpeyvînên ku me bi Dayikên Diyarbekirê û milîtanên berê yên ku ji rêxistinê derketine re dikin, û encam me ji van berhev kir. Naveroka berfireh a vê lêkolînê dê di rojên pêş de wekî pirtûkek were çap kirin.

Hêvî ya min ewe ku xebata me di warê eşkerekirina rûyên rastîn ên rêxistina terorê PKK û qada wê ya legal, HDP, di warê jin, malbat û zayendê de dê fêda vê hebe.

BEŞA I

DI PÊVAJOYA MODERNBÛNÊ DE ZAYENDÎ, MAFÊN JINAN Û VEGUHERÎNA JINÊN TIRK/KURD.

Zayendî û Pirsgirêka Jinan

Herçî taybetmendiyên mê û nêr cûdahiyên biyolojîkî yên mirovan in, dîsa ji her çandek wateyên cûda didin van. Her çandek xwediyê hin rol, berpîrsiyarî û şewazên behreyê ye ku di derbarê jinbûn û mêraniyê de destnîşan dikin. Lêbelê, van awayên jînbûnê û mêraniya ku ji hêla çandan ve têne destnîşan kirin hene. Ji ber vê yekê, ji ber ku dibe ku rolên zayenda civakî di civa- kan de ji hev cûda bin, dibe ku ev rol jî bi guheztina civakê re bîndar guhaztin. Her çend ev zayenda ku jê re zayend (gender) tê gotin, mîna zayenda biyolojîkî ne ji dayik bûne tê, lê nayê gotin ku ew ji zayenda biyolojîkî bi tevahî cûda ye. Daxuyaniyek dijber e ku meriv bibêje ku zayend û helwestên di derbarê zayendê de bi tevahî ji hêla bandorên derveyî ve têne şekildan an jî arguman kirin ku faktorên biyo-fîzyolojîkî û bio-psîkolojîkî bandorê li çêbûna zayendê nakin. Ji ber ku ev tê vê wateyê ku meriv îdîa dike ku av ji ber tîkiliya wê bi axê re şil e, lê bi siruşt xwe hişk e. Di encam de, ev tiştê ya em jê re dibêjin zayend li ser bingeha cînsê biyolojîkî tê avakirin û kategoriyek cuda ava nake.

Zayendî ya civakî di rastiyê de tê vê wateyê ku eger çanda civakê bandorek li ser ezmûna zayendî bike, di vê yekê de guman namîne. Lê belê, eger were xwestin ku ji vê wêdetir bibe û diyar bike ku mirov her tiştê ku bi zayenda xwe ve tîkildar e bi bandora çandê distîne, ji bilî vê yekê rolek zayendî têda nîne, her tiştê ku ji mêran re tê veqetandin dikare ji jinan re were veqetandin (an berevajî), û ku her du zayend dikarin rola ku ji zayenda din re hatî destnîşan kirin pêk bînin, lazime ev were pejirandin ji bo wê mebesetê. Ev tîgihîştina ku îdîa dike ku tîgihîştina zayendê bi tevahî ji hêla çandên di nav civakê ve tê hilberandin, projeyek ji zayendparêzî û standardbûnê ye. Dibe ku ev proje bibe hokara wendabûna gelek nîrx û dewlemendiyên mirov û civakî ku tê de zarok dibin mirov. Mîna di her warî de, dibe ku di darizandinên me yên li ser zayendê de zêdegavî û xeletî hebin, lê diyarkirina tevger, helwest, bertek û baweriyên di derbarê cûdahiya di navbera

zayendan de wekî pêşdarazî armanc dike ku têgihîştinek nû ya zayendî ava bike. Ev; Ew berfirehkirina têgihîştina kapîtalîzma cîhanî ya hilberîna celebek xerîdar a globale di nav zayendê de, ku mebesta wê eve ku nifşek ku ji her alî ve dişibihe hilberandin û cûdahiya ku di afirandina siruştî de heyî nehêle. Ji ber ku ev têgihîştina yek zayendî dê malbat û nirxên ku di hawîrdora malbatê de têne hilberandin û bandora parastinê ya malbatê li hember her cûre xetereyan ji holê rake, û her kes dê bi gor nirxa bazarê ya li bazara kar û aborî were nirxandin. Wekî ku em ê di beşên pêş de nirxandin li serê bikin, têgihîştinek wusa ya zayendî bi armancên rêxistina terorê PKK re li hev dike. Lewra PKK armanca xwe wusa dîyar kirîye ku Pêwîste cîhanek hebe ku têda mêr û jîn, dayik û bav nebe. Sedema bangewaza vê rêxistinê ku rêya heqareta nirxên lasayî yên civaka Kurdî û teqeza azadî xwezîyê encam dide, pê dana nasnameyeke nezayandeyî ye bi keçan re.

Em dikarin wê rastîye ji we re bejin ku helwestên zayendî ji çandê tê û hin ji yên ku ji çandê jî dibin sedem ku jin werin şermezarkirin û di hin rewşan de têne bînpêkirin an zordestî kirin. Tiştê ku pêwîst ewe ku têgihîştinên xelet ên ku ji zayendê re têne destnîşan kirin û dibin sedema zordestî an bînpêkirina yek ji zayenda werin nas kirin û helgirtin. Lêbelê, divê mirov agadarê wî tişte be. Bi rastî, dema ku hûn wiya dikin, divê meriv nekeve nav hêsaniya ku zayendek wusa bê diyar kirin ku tawanbar û zayendê din jî bêguneh. Li şûna ku em mafên jinan îro bi hin hêmanên çand û kevneşopiya me bidin berawird; pêwîste em ser çemkên wekî siruşt, rewşa mirovî, dadperwerî, lasayî hizir bikin. Lewra diyar hizra tawanbarkirina kategorîk û zayendperest dîre ji eşkerekirina rastiya dîrokî û civakî.

Çawa ku rêxistina teröre PKK û liqên wê yên siyasî di her derfetê de dikin, rastiya ku mêr her dem beşek ji serdestiyê ne û jin jî her dem wergirên pasîf ên siyasî ne, û ew her gav wekî qadek pîrsgirêk têne destnîşankirin, destnîşandike ku rewşa rastî a civakê û jin di civakê de nayê fêmkirin. Di encamê de, dikare bibe sedema dijminahiya endamên civakê û pênasekirin û senifandina zayendperestiya sûcan. Bi rastî, di dîrokê de nimûneyên rewşên ku jin beşek ji serdestiyê ne hene. Herviha Ev jî neheqî li jinan tê kirin.

Di her civakê de hin jin hene ku rola wan ji nû ve hilberandina çand û nirxan heye, yên ku di rêza pêşîn de ne, rêber in, pêşeng in, xwedan desthilat in ku biryar bidin ka tevger û xuyang çawa divê guncan be. Bi gotineke din, para jin û mêran di parastina hêza civakî de heye. Di vê xalê de, anîna rojevê ya jinan tenê di nîqaşên zayendî de dibe sedem ku rol, afdiyet û destkeftiyên wan ên din werin veşartin û biçûkxistin, û ev rewşek nerazî ye. Rastiya ku jin tenê bi jînbûna xwe derdikevin pêş, ji bilî vê, wekî pîrsgirêk, dibe sedem ku rolên wan ên di civakê de bînin veşartin. Ji ber vê sedemê, divê pîrsgirêka jinê bi nasnameyên cihêreng ên wekî ferdên û endamtiya civakê, bêyî paşguhkirina zayenda civakî, bête nirxandin.

Ol û Mafên Jinan

Rastiyeke hevpar heye ku di nivîsên orjînal ên bîngeha Cihûtî, fillehî û Îslamê de li ser wehyê hatiye dîtin, her çend bi têgînên cihêreng tînin gotin jî, Hz. Adem û Hz. Hewa ji heman cewherê, cewhera mirovahiyê hatin afirandin. Digel ku di nivîsan de vegotinên dij-jin hene ku tê texmîn kirin ku di Cihûtî û Xirîstîyaniyê de vedîtîne vedibêje, ew ji xuyangkirina xuyanga wehya xwedayî dîr in. Ji ber ku di van nivîsan de jimareke girîng daxuyaniyên erênî yên derbarê jinan de hene. Ji ber vê sedemê, ne rast e ku meriv deqên li ser bîngeha olan bi nêzîkatiyek perçebûyî binirxîne. Divê ev deq bi nivîsên din re bêne xwendin, divê çerxa dîrokî, avaniya civakî û têgehên ku têgehê de hatine bikaranîn li ber çav bînin girtin, mebesta olan û rewşa jinan a di serdemên ku ol derketine

holê divê bi rewşa jinan di civakên din de werin berawirdkirin.

Ger em berawirdiyekê di navbera rewşa jinên beriya Islamê û rewşa dema Hz.Muhemmed de bikin dibînîn ku destkeftiyên jinan û sedema meyldariya wan a Islamê diyar e. Wekî ku gelek lêkolînan eşkere kiriye, beşek girîng a helwest û têgihîştinên neyînî yên di derheqê jinan de di demên paşîn de di civakên misilman de bi bandora gelek faktorên derketiyê holê ku têkiliya wan bi cewhera olê bixwe re tune. Çavkaniya dîrketina ji armancên Quranê û Pêxemberê me yên di derbarê mafên mirovan û mafên jinan de ev e ku mirov ji naveroka peyama ku di nivîsên wehyê de hatî dayîn fam nakin û egoîst û rewîşteke xwenas in.

Nêrineka gelenperî bi rewşa Jin û jinên Kurd di Pêvajoya Veguherîna Civakî-Çandî ya Tirkiyeyê de

Bi giştî li cîhana ola îslamê û bi taybetî jî li welatê me pirsgerêkên jinan ên girîng hene. Mixabin, têgihîştinên otorîter û totalîter ên modernîzasyonê di serî de veguheztina jinan (cil û berg, hwd.), Kontrolkirina wan û veguheztina civakê bi navgîniya wan armancê dikin. Di vê xalê de, civakên misilman nekarîn derfetê bibînin ku dînamîkên di çandên xwe de bikar bînin û li gorî vê yekê, li ser kevneşopiyên xwe perspektîfêk rexnegir pêş bixin. Ji ber ku jin wekî hilgirên nirxên kevneşopî yên civakê werin dîtin, guheztina jinan bi guhertina civakê re wekhev hate dîtin, û bi vî rengî, xwestina gihîştina armanca modernîzmê bi riya jinê hate pejirandin. Her gotûbêja li ser jinan a li Tirkiyeyê nikarîbû ji têgihîştina serdemî-kevneperestî, nûbûn-muhafizekarî, Sekuler-olperestî derkeve. Wekî encamek, hejmarek mezin ji mirovan bersiv da nêrînen ku li ser wan hatine ferz kirin an redkirina bêkêmasî an pejirandina bêkêmasî bûn.

Ger em li Rojava mêze bikin, digel vê yekê ku di encama stratejiya şer a bingeîn de ku ji hêla ronakbîr û pozîtîvîst ve hatî destnîşan kirin, jin wekî qada şer a siyasî û devera herî guncan ji bo veguheztina nirxên nûjen têne dîtin, civakên misilman nikarîbû têgihîştinek rast di vê mijarê de pêş bixe. Îro, mixabin, ji ber van helwestên bertekdar, em nikarin pirsên bi jinan re têkildar bi serexwe binirxînin û nîqaş bikin. Çareseriyên yek reng ên ku ji hêla perspektîfên îdeolojîk ve têne hilberandin, bi rastiya civakî ya pirreng re guncav nînin.

Tiştê ku rêxistina terorî dîke ev e ku jinan binav “azad bike” û wan ji malbatê derxe, nirx û pêwendiyên wan ên damezrandî, pêşniyar dîke ku ew ê gava ku çek di destên wan de ye xilas bibin, û bi domdarî wêneyên jinên ku li çiya bi tivingên xwe derdorê dimeşin bikar bînin. Ya rast ew e ku jin di hawîrdora xweya malbatî, saziyên perwerdehiyê û jîngeha xwezayî ya civakî de mezin bibe û jêhatî be ku çarenivîs û pêşeroja xwe diyar bike. Lêbelê, rêxistina PKK dibêje ku jin tenê bi endamtiya rêxistina terorê û bi dîrketina ji malbat, hawîrdora xwezayî ya civakî û hawîrdora perwerdehiyê dikare were azad kirin. Cil û bergên jinan wê azad neke, çawa ku çekdayîna wê ya li dijî nirxên civaka xwe û bûyîna hêmanek terorê wê azad neke, wekî ku rêxistina terorîst îdîa dîke.

Tiştê ku rêxistina terorî dîke ev e ku jinan binav “azad bike” û wan ji malbatê derxe, nirx û pêwendiyên wan ên damezrandî, pêşniyar dîke ku ew ê gava ku çek di destên wan de ye xilas bibin, û bi domdarî wêneyên jinên ku li çiya bi tivingên xwe derdorê dimeşin bikar bînin. Ya rast ew e ku jin di hawîrdora xweya malbatî, saziyên perwerdehiyê û jîngeha xwezayî ya civakî de mezin bibe û jêhatî be ku çarenivîs û pêşeroja xwe diyar bike. Lêbelê, rêxistina PKK dibêje ku jin tenê bi endamtiya rêxistina terorê û bi dîrketina ji malbat, hawîrdora xwezayî ya civakî û hawîrdora perwerdehiyê dikare were azad kirin.

Lêbelê, ew ê wî hê bêhtir bike kole. Sînoren ku PKK ji bo jinan guncaw dibîne û tevgerên ku guncan dibîne bi têgihîştina ku serokê rêxistina terorê Abdullah Öcalan ji paşeroja wî ya Marksîst aniye û dûvre jî ji helwesta wî ya îdeolojîk a li ser bingeha îdeolojiya femînîst hatî destnîşan kirin. Di vê xalê de, ya ku bi navê azadiya jinê tê kirin, jiyaneke li ser bingeha terorîzm, şerxwazî, tundutîjî, dij- malbatî û biyanîbûna ji civakê ye.

Di salên destpêkên damezrandina Komarê de, peyamên di derbarê struktura îdeolojîk a dewletê de bi wêneya “jinên Tirk ên Serdem” ên ku cil û bergên şewazê rojavayî nîşan didin, û şewazên cil û bergên ku têgihîştina kevneşopî ya jinan nîşan dide bi tevahî hatin helgirtin an wek mijarên din hatin paş kişandin. Ev nêrîne ku modernîzasyonê bi Rojava re dike yek, armanc kir ku nûbûn û perçebûnê bi destê jinan cihbicih bike.

Avahiyeke me ya pir-olî, pirzimanî ya ku me ji împaratoriye wergirtiye heye. û her çendî ev avahî di Serdema Cumhuriyetê de berdewam kir jî, ev rewşa civakê dema ku ew bû netewe-dewlet nekare were hesibandin; mezinbûneke aborî ya hevseng di navbera herêman de çênabe; Nikare were piştrast kirin ku nîrx û nasnameyên ku komên cihêreng li ser wan disekin nîrxên Komarê digirin, û ji ber vê sedemê, dewlet û neteweya me ev demek dirêj e bi pîrsgirêka terorê û şidetê re mijûl dibin. Qedexeyên bêwate yê derbirîna bawerî û nasnameyên çandî nehişt ku gelen cuda cuda xwe girêdayî dewletê bikin. Ev tê jibîrkirin ku Guherîna civakî dînamîkeke xwe heye. Mezinbûna ku divê bi şiklê geşedan û dadmendiya civakî pêk were, bi tenê mezinbûna aborî û hêza îdeolojiya dewletê kêmbûye. Lêbelê, mezinbûna rastîn girêdayîna civakî ye ku ji hêla mezinbûna dadmendiya civakî û demokrasîyê ve havxet bi mezinbûna aborî re pêk tê. Lêbelê, îro, em tengasiyên ku ji ber nekarîna meya pêşkêşkirina vê di warên cihêreng de çêdibin, dikişînin.

PKK û Jinên Kurd

Modernîzma ku ji 1950 an vir ve tê dîtin û geşedanên aborî yê pê re kar li struktura civakî jî dike. Bajarbûn, koçkirina xelkan bo bajaran ji bo perwerde û kar bûye sedema derketina daxwaz û aktorên nû yê siyasî. Li vir, pêkhatyên eşîrî yê li herêmên me, ku Kurd lê têda cih girtine, hatin hilweşandin û elîtên eşîran di sîstema nû ya siyasî de hatin entegre kirin. Sîstema siyasî jî

zimanekê siyasî çêkiriye ku bi avahiya li wir re di ahengê de ye. Zarokên bijarte yên Kurd, ku ji bo perwerdehiyê çûn metropolan, di bin bandora tevgerên ciwanan ên çepgir ên ku di salên 1960î de paralel bi Ewropayê re li Tirkîyeyê derketin holê, di çarçoveya çepa nû de hişmendîya nasnameyê pêş xistin. Di gotarên ku ji hêla kesên ku çepgiriya kurd temsîl dikin de di derbarê vê serdemê de hatine nivîsandin, rêveçûna bûyerên dîrokî bi zimanek îdeolojîk tê vegohistin û şêweya çîrokek ku propagandayê jî digire nav xwe digire. Em dikarin bejin ku bi rastî, ev ziman zimanek bertek e ku li hember zimanê ku ji hêla avakarên nasnameya neteweyî ya fermî ve hatî tercîh kirin pêşve çûye û dema ku rengek îdeolojîk werdigire hişk dibe, û ew kêmkê bi rastiyê re li hev dike. Ji ber vê hokarê, nasnameya nû ya kurdî di dema serdem de, ku ji nasnameya kevneşopî cudatir hatiye afirandin, bi parastina îdeolojîk a ku ji hêla îdeolojiya Marksîst ve hatî peyda kirin, pêk hat. Rêxistina terorê PKK, di sala 1978an de hate holê; Ramanên wî yên li ser malbat, jin, civak û milk bi temamî di bin bandora Marksîzmê de ne û tîrê pêşkeşkirin. Lêre de em tekez dikin ser mijara dijberîya malbatê ku xala girînge û taybetmendîya herî berbiçave.

Îro, em dizanin ku jinên di nav rêxistinên terorê de ku bi slogan û diroşma rizgarkirina jinan û azadkirina jinan derketine hole, rastî bêderfetî, cudakarî, tewra tundûtîjî, îstîsmarkirin û carinan jî destdirêjiyê tîrê û bi rastî jinan tîrê kole kirin.

Pir girînge em run bikin ku pêwîst ku em sînorên teng ên perspektîfên îdeolojîk derbas bînin ji bona ku pirsgerêkên ku jin dikişînin nas bikin û çareseriyên rast ji wan re bibînin. Ji ber ku hizra îdeolojîk her demek pêşdaraziyek heye ku tenê cîhek diyarkirî wekî çavkaniya pirsgerêkê destnîşan dike û tenê yek çareseriyê ferz dike û çareseriyên din qebûl nake. Tundûtîjîya PKK di heman demê de çavkaniyek pirsgerêkê ya li ser jinan yek cîh destnîşan dike, û her weha hizir dike ku ji bilî çareserîya ku rêxistinê ferz kiriye çareyek din nîne. Lêbelê, fikirînin ku tenê çavkaniyek pirsgerêkên civakî heye, hilbera perspektîfek giştîgîrê. Ji ber pirsgerêkên civakî; Ji çandê heya aboriyê, ji olê heya siyaset û zagonê gelek çavkaniyên wê hene. Bi vî rengî, eşkere ye ku ev ji yek boçunek nayên çareser kirin. Bi vî rengî, eşkere ye ku ev ji yek nêrînek nayên çareser kirin. Bi rastî, xelatiyên hemî welatên sosyalîst ku nêrîna Marksîst a ÖCALAN çêkirine û çareseriyên îdeolojiya fermî pêşniyar kirine jî derketine holê û tiştên ku wekî çareseriyê hatin pêşkêş kirin di encam de bûn pirsgerêk.

Îro, em dizanin ku jinên di nav rêxistinên terorê de ku bi slogan û diroşma rizgarkirina jinan û azadkirina jinan derketine hole, rastî bêderfetî, cudakarî, tewra tundûtîjî, îstîsmarkirin û carinan jî destdirêjiyê tîrê û bi rastî jinan tîrê kole kirin. Van rêxistinên ku em ê li vir bi mînakê rêxistina terorê PKK bidin nîşan, hewl dan ku taybetmendiyên xwe yên cihêxwaz, nîjadperest, feodalîst û misogynîst veşêrin û di sereta de xwe bi hin tevgerên îdeolojîk ên wekî Marksîzmê ve girê didin. Di demên paşîn de, bi bêrûmetkirina van îdeolojiyan di encama perçebûna Yekîtiya Soviyetê de, wan xwe wekî şervanên demokrasî û azadiyê dan nasîn da ku di saheya sîvîl û siyasetê de ji xwe re cîh vekin, da ku serwerîya xwe berfireh bikin û “li gorî nîzama cîhanî ya nû entegre bibê”; Ji bo ku armancên xwe yên rastî veşêrin, wan konfederalîzma demokratîk û femînîzmê parast, tekez kirin ku jin mijar in; Wan piştgirî dan strukturên siyasî û komeleyên ku di qada dadrêsî de dixebitin. Lêre de, rêxistina terorê modernizekirina bingeha xwe ya îdeolojîk li gorî rojevê, di gotara xwe de guherîna û hewl da ku vegohêrin çêbin.

Rêberê rêxistinê Öcalan û şopînerên wî di vê serdema nû de xwe wekî dij-kapîtalîst binav dikirin. Dema ku “enternasyonalîzma proleter” a ku rêxistinê di destpêkê de pêşkêş kir û zemîna gerdûnî ya ku ew pêşkêşî kir nirxa xwe wenda kir, valahiya ku ji ber vê yekê dirûs bû hewl da ku

bi mijarên civakî yê nû derketî yê wekî “hevsengiya jîngehê”, “azadiya jinê” were pirkirin û “beşdarbûna wekhev a jinan” û atmosfera gerdûnî ya ku ji hêla van ve hatî afirandin di wê xetê de be. Di salên 1990î de, têkoşîna jinan a ji bo wekheviya di nava rêxistinê de di serdema nû de vedi-guhere gotara “beşdariya jinan a de facto di desthilatdariyê de”. Di hin lêkolînan de, guhirîna hizra Öcalan, serokê rêxistina terorê PKK, li ser jinan di salên 1990 -an de dest pê kir, û ji vê serdemê pê ve, partiye dev ji vegotina “azadkirina jinan” berda û hewl da ku strukturek ku jinan lê bicîh bike biafirîne. Bo wê armancê, li navendê wekî berteka têkoşîna hêza nav-rêxistinî, û li ser têkiliyên zayendî sekinî. Tê tekez kirin ku ew balê dikişîne ser armancek ku mebesta veguhertina avahiya civakî ya kurd e. Rêxistina terorê PKK di vê deme de hindêk pêngav avêtin ku ji bo jinan îmaja hêzê ava bike. Yek ji vana avakirina yekîtiya jinan a di nava rêxistinê de di sala 1997’an de bû, ku tenê ji jinên endamên rêxistinê pêk dihat û dihat îdfakirin ku milîtanên jin wan bi rê ve dibirin.

Nasnameya nû ya ku PKK ji bo jinan dihesibîne ne nasnameyek wekhev bû, her çend modernîst be jî, lê nasnameyek perçebûyî û vegotî ye ku yek ji hêmanên herî girîng pevçûn e. Jina ku di serdema berê de wekî “ruxêner”, “xapînok” û “berbestkarê şoreşgerî” dihat dîtîn, Em nizanin ka rêxistin di serdema nû de çawa veguheriyê “jina azadker” bêyî ku avahiya bingehîn û şewaza rêveberiya xwe biguhezîne. Ji ber ku li vir em dibînin ku azadiya ku qadeke berfireh digire nava xwe, hewl tê dayin ku bi nasnameya endamtiya rêxistinê û milîtanîyê were runkirin û hemû derfetên azadiyê yê din tînin înkarkirin.

Dîyardeya ku di her du serdeman de neguheriyê ev e ku jin ji bilî milîtanîya di avahiyek girtî de ji bilî azadbûnê tu rêyek wan a din tune. Di her du serdeman de jî, rêxistinê bêyî ku jin û mîr ferq bike komkujî pêk anî, mafên mirovan ên herî bingehîn jê standin û hewl da ku tirsê pêxe nav civakê de. Di rêxistina terorîst de, jin ji derfeta rûbirûbûna perspektîfên alternatîf û şewazên jiyandê yê alternatîf bêpar in, ji ber ku ew li hawîrdorek ji cîhana derve re girtî ne û ew atmosferekêde ne ku tenê yek rastî ji wan re tê pêşkêş kirin.

Nasnameya nû ya ku PKK ji bo jinan dihesibîne ne nasnameyek wekhev bû, her çend modernîst be jî, lê nasnameyek perçebûyî û vegotî ye ku yek ji hêmanên herî girîng pevçûn e.

Divê bi zelalî were gotin ku, wekî ku ji hêla PKK -ê an jî pêvekên wê yên siyasî ve tê îdfakirin di her civakê de, di nav civaka Tirkîyeyê de jinek kurd a wekhev an kategoriyeke jinek kurd a wekhev tune ye, Mîna jinên Tirk, jinên Kurd jî di nav xwe de xwedî çînen civakî yên cuda û têgihîştinên cuda hene. Di navbera jinên çîna bijarte û jinên hejaran de cudahî hene. Wekî din, pîrsgirêkên ku hemû jinên di civaka Tirkîyeyê de dijîn û divê siyasî wan çareser bike. Veşandina wan pîrsgirêkan tenê ji jinên Kurd re an jî tespîtên pêşdarazî yên di derbarê çavkaniya wan de nêrînek îdeolojîk-polîtîk e û bi rastiyê re li hev nake. Jinên Kurd bi qasî jinên herêmên din ên Tirkîyeyê xwedî aqlê selîm in û ji ber ku pîrsgirêkên wan wekî axaftineke îdeolojîk têne dubarekirin û wekî qadeke bi pîrsgirêk têne nîşandan nerehet in. Ji ber ku ew difikire ku ew rewş ji çareserkirina pîrsgirêkên wî re nabe alîkar, berevajî, ew pîrsgirêkê kûrtir dike.

Jinên herêmê ji xeynî endamên rêxistinê an yên ku di partiya siyasî de dixebitin, dema ku pîrsgirêkên xwe tînin ziman hewl nadin ku jinên herêmên din bixin kenarekê û kiryarên wan ên siyasî rexne bikin. Ji ber vê sedemê, li gorî van jinan, ew ne komêk an avahiyek siyasî ye ku bi tevahî bêkêmasî berpirsiyarê giliyên ku wan kişandine ye. Faktora herî girîng ev e ku rexne wekî din, “cewherek neguher” dernakevin meydanê. Rexne bi giranî li ser pîrsgirêkên wekî polîtîkayên aborî, rewşa sosyoekonomîk a mirovan, qedexekirina zimanê kurdî ji aliyê darbekekarên 12 îlona di 1983 de (nîha nema ye), newekheviya dahatê di navbera herêman de, bêkarî, derfetên perwerdehiyê, koçberî û nekarîna adaptasyonê têne encamdan. Bê guman lêre de, em dikarin pêşdaraziyên gotinên îdeolojîk ên di propagandaya rêxistinê de li vê mijarê zêde bikin.

Terorîstên jin ên PKKê di gelek lêkolînên ku li derveyî welêt hatin kirin û di nûçeyên ku di medyayê de cih girtine; Marksîzm, sosyalîzm û iro jî femînîzm hwd. Ew di çarçoveya têgîna ku ji hêla îdeolojiyan ve hatî destnîşan kirin de tê rojevê û bi jêhatîbûna wêneya “şervanên mafên jinan” tê xemilandin. Wusa dixuye ku beşek girîng a van lêkolînan beşek ji wê stratejîyê ye ku ji bo PKKê hatine dîyarkirin. Lêkolînan cih nadin wê yekê ku rêxistina terorîst mamosteyên jin di kuje, bi kuştina mamosteyan nahêle ku kur û keç bigihîjin perwerdehiyê, keçan direvînin û dibin çiyayan û herviha cih nadin bi tacîz û destdirêjiyê li kampên terorê, û hawara dayikan paşguh dikin ku zarokên wan hatin revandin. Wiha tê nîşandan ku kampên terorê cihên werziş û çiyageriyê ne.

BEŞA II

PKK, TEROR Û JIN

Hindek rêxistinên çep ên mezin hene ku jin têda endamin û em dikarin wan bi wê3 şêwazê ji we re rêz bikin: Gerîlayên Tamîl (LTTE), Hêzên Çekdar ên Şorişger ên Kolombiyayê (FARC), Hêzên Çekdar ên Sandînîsta Nîkaraguayê (FSLN). Herviha tê zanin ku bi heman awayî, endamên rêxistinên jin beşdarî çalakîyên rêxistinên terorî yên olî yên wekî DEAŞ û El-Qaîde dibin. Rêxistinên ku tê zanîn li deverên din ên cîhanê kiryarên terorîstî dikin endamên jin jî têda hene. Tevî ku di nav rêxistina ku em jê re dibêjin Gerîllayên Tamîl gelek milîtanên jin hene, Girîng e ku em bizanîn ku jin ji bo demê diyarkirî rola mêran hildigirin ser milê xwe, ev nabe sedema guhertina struktura rêxistinî an guhertinek di berjewendîya jinan de, û dema ku pevçûn bi dawî tînin jin vedigere rola kevneşopî ya xwe. Dema mijar dibe rêxistina terorê PKK, jin gelek çaran ji ber destdirêjî, tacîz û heqaretê gilî dikin, li ber wê yeke ku mêran di rêxistinê de xwedî gotin in. Ji aliyekî din ve, tê dîtin ku tevlêbûna jinan di nav rêxistina terorê de nabe sedema veguherîna struktura rêxistinê belkî rêxistin armanc dike ku jinan li gorî armancên rêxistinê biguherin.

Milîtanên Jin yên PKK

Em dikarin bi zelalî bibêjin ku wekî rêxistinên terorê yên din, rêxistina terorê PKK jî jinan teşwîq dike ku tevlî rêxistinê bibin sedema wê jî eweye ku ew bêtir fonksiyonel in. Ji ber ku rêxistinên terorîst timî milîtanên jin di warê dabînkirina piştgiriya lojîstîkî, peydakirina mîr û jinan ji bo rêxistinê, lêgerîna pêşîn a çalakîyê, û di dawiyê de aramiya hestiyarî ya ku ji bo pêkanîna çalakîyê hewce dike, kêrhatî dîtine. Rêxistina terorê PKK digel rêxistinên terorê yên din ên ku pêvekên wê ne, îmajê jinan bi kar tîne da ku xwe wek parêzvanê nîrxên hemdem ên wekî azadî û mafên jinan nîşan bide. Gotinên PKK'ê yên li hemberî jinan û soza rizgarkirin û azadkirina jinê jî hişt ku jin bibin endamên rêxistinê.

Rêxistina terorê PKK bi piranî jinên endamên rêxistinê di çalakîyên xwe de bikar tîne. Tê zanîn ku rêxistina terorê PKK bi kiryarên xwe yên bi xwînê nasîn, ji bo ku bi taybetî li welatên rojavayî

wêneyekî femînîst bipejirîne, wêneyê “jina Kurd a ku şibê jina Rojavayî” anî rojevê û vegotinên îdeolojiya femînîst pejirandiyê û bi vî rengî wê xwestiyê ku xwe wekî şervanek azadiyê binav bike. Ji ber ku serokê rêxistinê, Ocalan, di axaftinên xwe yên 1987 de, wî hebûna jinan di rêxistina têrroîst de û hin pirsgerêkên di vî warî de goti bûn, Zelale ku di PKK’ê de beriya sala 1990’î jî milîtanên jin hebûne. Lê heya wê demê, ji jinan re avahiyek cihêreng tune bû. Yekem rêxistina serbixwe ya jinan di nav avahiya rêxistina terorê PKK de di 1987 de bi damezrandina “Yekîtiya Jinên Welatparêzên Kurdistanê” (YJWK) di nav saziya ERNK de li Ewropa hate holê. Xwepêşandanên ku li Ewropayê ji hêla YJWK ve têne organîzekirin dibe ku di handana beşdarbûna jinan a di rêxistinê de, û her weha hebûna jinan di nav PKKê de aşkira bike. Ji ber ku xwepêşandanên li Ewropa û pêkhatyên li wir di afirandina têgihîştinek derewîn a meşrûiyet û hêzê de li ser mirovan karigerin. Li ser bingeha serweriya Rojava di warên aborî û zanistî de, hizra ku avahî an bûyerên civakî yên li wir xwedan hêzek diyarkirî ne, derdikeve holê. Gelek kes di wê baweriyê de bûn ku rojava rê nade damezrandinek derewîn an hêzek bi avahiyên îdeolojîk ên li Ewropayê ve tê girêdan. Wê hêzê jî dirêjî û navendên xwe yên li Tirkiyeyê xurt dikir. Feydeyek din a avahiya li Ewropayê ji bo PKKya rêxistina terorê ew bû ku destûr hat dayîn ku xwe bi rûyekî cuda bidin nîşandan û li dijî dewleta Tirk lobiyê bikin.

Di salên avakirina PKKya rêxistina terorê de, hejmara jinên endamên rêxistinê ne gelek bûn. Bi gor datayan ewe zelale ku beşdarbûna jinan a rêxistinê di navbera salên 1990-1993 de zêde bûye. Tevî ku hejmara jinan di rêxistinê de piştî 1993 kêmtir dibe, lê dîsa dest pê kir û gihîşt asta xwe ya herî bilind di 1999 de, bi taybetî dema ku serokê rêxistina terorîst, Ocalan hat girtin. Ji salên 1990an û vir ve, jin li wargehên rêxistinê têne dîtin. Bi gor lêkolîna hejmara endamên jinên rêxistinê yên di nav PKK de di navbera % 12 û % 18 de ye. Rêjeya navendî ya temenê jinên endamên rêxistinê 17.03 e. Navên sê milîtanên jin ên ku tê zanîn di 12 saliya xwe de tevî rêxistina terorê bûne û navên wan Nûjîn, Elîf û Rozerîn in. Li gorî zanyariyên ku di destê me de hene, jinên herî mezin ên tevî PKK’ê bûye nave wê Îpek e, ku di 26 saliya xwe de tevî rêxistinê bûye. Di nav milîtanên jin de, Berfe (28 sal) hemîya zêdetir di nav PKKê de maye.

Komên Xwekuj ên Jin

Rêxistinên terorîst jinan di çalakîyên xwekujîyê de bikar tînin. Ew vê yekê dikin da ku ew bêyî balê bikişînin ser tevgerên xwe. Bi rastî, xetereya milîtanên mêr di eşkere bûnê de zêde ye. Milîtanên jin ên di nava şervanên Tamîlî (LTTE) de ku ji bo serxwebûna Sri Lanka şer dikin, ji bo kiryarên xwekujîyê perwerdehiyek taybetî dibînin. Dema ku bombeyan di bin kincên xwe de digerin wan fêrî dikin ku ewan de çawan wekî jinên ducanî diyar bikin. Rêxistin bi dubarekirina berdewam ji milîtanên jin re dibêje ku ew ê di jiyana xwe de yek carî bimirin, û ku divê ew wiya ji bo dozêk pîroz bikin. Ji teref PKKya rêxistina terorê ve propagandaya bi heman rengî ji milîtanên jin re tê kirin. Rêxistin bi rêya milîtanên jin çalakîyên xwekujîyê dike. Jinên ku di vê celebê xwekuştinê de dimirin paşê wekî qehreman têne berz kirin û dikin figureke mîtolojîkî û bi xwedawendên demên kewin re têne berhev kirin.

Di nav rêxistina terorê de, jin ji ber hin sedemên psîkososyal wekî xwekuj têne destnîşan kirin. Di rewşek wiha de, rêxistin armanc dike ku di çanda kevneşopî de pozîsyona jinê bide xuyakirin û hestek tohildanê di giyanê ciwanên Kurd de vejîne û bi vî rengî tevlêbûna ber bi rêxistinê zêde bike. Ji bo meşrûkirina çalakîyên xwekuştinê, rêxistin xwekujerên jin wekî “qehreman”, “kesên ku rûmeta jinên Kurd rizgar dikin” pênase dike û wan bi berz dike. PKKya rêxistina terorê di 4emîn konferansa ku di sala 1996an da hat kirin da biryara encamdan çalakîyên xwekuştinê da. Li gorî vê biryarê, jina çekdar a terorîst Zilan bi teqandina bombeyên ku di sala 1996 -an de li laşê xwe pêçandibû, xwe kuşt. Ew di nivîsên ku ji hêla PKKê ve hatine hilberandin de bi xwedawenda serdema mîtolojîk, “Îştar” re tê berawird kirin. Navê heyîneke ser -mirov lê tê kirin û ji bo jinên Kurd wek mînak tê nîşandan. Bi dîtina wan, tevlêbûna rêxistinê têra azadî û azadiya tevahî jinan nake. “Jin dibe xwedawend”, ew neçar e ku di çalakiya xwekujîyê de bimire. Di navbera 1996 û 1999 de, rêxistinê bi tevayî 21 êrîşên xwekuj pêk anî. Rêxistin di kiryarên xwekuştinê de wezîfeyên pirtir dide jinan. Jinên ku di çalakîyên bi vî rengî yên xwekuştinê de dimirin wekî qehreman û mînak têne pêşkêş kirin.

Serokê rêxistinê A. Ocalan xwe wekî yekane navenda evîna jinan binav dike. Wî dixwest ku jin di asta evînê de bi rêxistinê ve girêdayî bin. Li gorî wê, jin neçar in çalakîyên ku dilsoziyê radigihînin bikin. Sedem hene ku jin zêdetir xwe dikuji. Yek ji van sedeman ev e ku ew di îspatkirina dilsoziya xwe ya bi rêxistinê re rûbirû astenga dibin. Ji ber ku Ocalan hertim wateya “evîna mirinê” bi vî awayî aniye ziman. Ger jin beşdarbûna çalakiya xwekuştinê red bike, ew di xeterê de ye ku bi qelsî û lawaziyê were tawanbar kirin. Ji ber vê sedemê, di salên 1990’î de gelek jin weke xwekuj hatin erkdarkirin.

Dem a ku em bi P.A re li ser vê mijarê bi taybetî axivîn, wî got ku ji me re hate gotin ka ew ê çawa xwe bixwe bikuji gava ku ew li kampên rêxistina terorî PKKê rûbirûyê leşkerên Tirk bibin. Ji bo ku ev çalakî pêk werin, PKKya rêxistina terorê armanc kir ku baweriya dînî ya milîtanan bi temamî ji holê rake da ku ji tîrsa olê ji xwekujîyê netirsin:

“Gava ku me fêm kir ku em ê ji aliyê leşkerên Tirk ve bîn destgîr kirin, ew rêye ji me re hate gotin ka meriv çawa xwe bikuje. Gava ku em dibêjin ku guneh e ku meriv xwe bikuje, em dibêjin, ‘Ya ku wan bi we kirî hîn guneh e. Guneh tevlihev nekin, di rastî de Xwedê tenê enerjîyek e. Ger Xwedê hebe, çima ew qas mirov tîn kuştin, wan digot ger wusa neba em neçar nedibûn şer bikin.’”

Veguherîna rola Dayiktî bo Nasnameyêke Siyasî

Di axaftin û kiryarên PKKya rêxistina terorê de, hin jinan wêneyên şervan, rizgarvan, azadîxwaz, hevrêyan bi kar anîn û dema ku wan bi xeyala maf û wekheviya jinan digirtin hev, hin ji wan têgînên kevneşopî yên wekî “dayik”, “xwişk”, “xwişk” û daxuyaniyek siyasî dide. Wî bi dayîna nasnameyê hewl da ku ramana mexdûriyetê biafirîne. Ku ewe jî yek ji girîngtirîn nakokiyên vê rêxistinê tê dîtîn. Bi taybetî di navbera 1992-1993 de, tê dîtîn ku ev rewş pir caran ji hêla kesên ku wekî dayikan beşdarî xwepêşandanên bûne tê bikar anîn. Rêxistin; jin, keç, ciwan û zarokên biçûk ên li bajarên daketin kolanan û bi bikaranîna figurên jinîtiyê û dayikiyê peyama didan. Ev kes beşdarî grevên birçîbûnê bûn û di şahiyên Newrozê de cih girtin. Tê dîtîn ku wêne û slogana Dayik û Xweşikan (analar bacılar) di xwepêşandanên van salan de pir tê bikar anîn.

Di salên pêş de, qonaxek din têper bû ku tê de dayikên milîtanên ku li çiyê hatine revandin wekî “qurban” têne xuyang kirin. Mebesta wê ew bû ku bigihîje cemawerek berfireh û wê peyame ragihîne ku piştgiriyek girseyî ya wan heye. Di bin navê Dayikên Şemî û Dayikên Aştiyê de, jin di meşên ku rêxistinê piştgirî lêdike de cih girtin. Bi vî rengî, wan kir ku pêşî li pêşiya hêzên ewlekariyê bigirin. Ev rewş nîşan dide ka rêxistin çawa di nakokiyê de ye. Van dayikan ji temaşegêkê bazdidin ser sehneyê, vediguherin kesayetê siyasî-îdeolojîk, êdî ne di rola dayikan a kevneşopî ya diyarkirî de di karê malê û lîstikê û perwerdehiya zarokên xwe de ne. Ev nîşanek eşkere ye ku rêxistin nasnameya kevneşopî ya dayikê nas nake. Lewra dema ku em di jiyana asayî ya jiyandê de difikirin, dê xelet be ku em bibêjin ku ev jin bi dayikbûnê û vîna xweya xwezayî beşdarî van civînan dibin. Avahî û navê ku di bin navê Dayikên Şemî de hatiye çêkirin, ne navekî xwezayî ye ku ji dînamîkên hundirîn ên Tirkîyê bixwe hatiye afirandin. Bi rastî, di kevneşopiya me de, dayik napejirîne ku zarokê wê biçê rêxistinek neqanûnî û herviha kiryarên rêxistina neqanûnî jî napejirîne. Eşkere ye ku, Hizra dirustkirina Dayikên Şemî ji dayikên ku li meydana Plaza de Mayo kom bûn xwest ku hesabê zarokên xwe yê ji aliyê rêveberiya cûntayê ve li Arjantînê hatine kuştin hatiye wergirtin.

Veguherîn bo Bavîksalari

Piştî damezrandina PKK -ê ramana serekî ya serokê rêxistinê Abdullah ÖCALAN, kuştina

zîlamê ku wî hevparê îktidarê dibîn. Ya ku li vir tê rexne kirin rola kevn a ku ji mêr re hatî destnîşan kirin e. Li vir ew vê yekê wekî prensîba bîngêhîn a sosyalîzmê dide. Wî berê hemû têgehên xwe ji wêjeya ramana marksîst-sosyalîst girtine. Li vir, veguhrînên di vegotina wî de jî veguhrîna têkildarî veguhrîna ramana sosyalîst û îdeolojiya çepa nû ye. Li şûna mêraniya kuştî ya ku Ocalan behs dike, şopên baviksalarîyek nû, belkî jî bihêztir, tê dîtin. Li deverên din, Ocalan zîmanekî zayendperest bi kar tîne û jinîfî û mêranîyê wekî du esas qebûl dike. Ew dibêje divê mêr xwe ji tevgerên ku tê wateya mêraniya derewîn dûr bixin û qala jinûve bidestxistina mêraniya xwe ya rastîn di têkoşînê de dike. Di wî de hizra serdest ev e: Dema ku zîlamê Kurd di kar de desthilatdar e, bi gotinek din, di rewşek “ne-milîtanî” de, wî tenê dikare mêraniya xwe li pêşberî jinan nîşan bide. Ev tê wê wateyê ku di qadek pir piçûk de xwedî hêz e. Ev diyardeya mêranîyê, ya ku jê re dibêje mêraniya derewîn, bi rastî tê wateya sazkirina hêzê li qadek teng. Li vir, Ocalan di wê baweriyê de ye ku dê zîlam bibe zîlamek rastîn û bibe milîtanek rastîn, û bi vî rengî ew ê bi rastî hêzdar be. Derbarê jinê de, ew ji zîlam re “jinîfî” dike heya ku ew bi pîşeya xwe, bi malbatê re, bi karê xwe re mijûl bibe, ango heya ku ew milîtanîyê neke. “Milîtan kirina” wî, endamtiya wî ya rêxistinê wê wî ji kare jinîfîyê xilas bike. Her çiqas rêxistina terorê PKK ji bo azadiya jinan propaganda bike jî, di hundirê xwe de helwesta baviksalarî nîşan dide. Hin endamên rêxistina terorê dibêjin ku di avahiya feodal de her tişt di rêxistina terorê de jî heye. Ew dibêje ku piştî her tiştî, PKK rêxistinek “baviksalarî” e, evîn û îşq di hindir de nîye û daxwazên demkî di rêxistinê de hene. Endamên jin ên rêxistinê wekî sûcdar têne dîtin ku di têkiliyên romantîk ên di navbera endamên rêxistinê de mêran dixapînin û di dawiyê de têne cezakirin. Ev nîşan dide ku rêxistin naxwaze ji “nirxên feodal” ên ku tê îdfakirin li dijî wan şer dike derkeve. Li vir jî diyar dibe ku şiyana rêxistinê ya endamtiyê bi nexwendina mirovan û berdewamiya pêkhatêyêke din û feodal ve girêdayî ye. P., ku ji rêxistinê veqetiyaye, dibêje ku di

her bûyerekê de aliyê jinan wekî sûcdarek potansiyel tê dîtin:

“Em bibêjin min ji yekî rê hez kir, evîndarê wî bûm; Wan ev zanî û rewşê ji rêvebiriyê re gotin. Dadgeha me digire, îfadeyên me têne vergirtin, û em di dawiyê de têne destgîrkin. Ji bo min cezayê darvekirinê heye, ji zîlam re tiştêk nayê gotin û erkekê nû jê re tê dayîn. Di rewşên wiha de tenê jin neheq tê dayîn, rûbirû tawanbar û darvekirinê tê.”

Endamêkî PKKê dibêje ku di sala 2017an de, serdestiya mêr di rêxistinê de di her derfetê de xwe eşkere dike:

“Di dirêjehîya xebata xwe de, ez di nav rêxistin û tevgera partiyê de rûbirû cûdakariya zayendî hatim. Serkeftina jinê baş nehate pêşwazî kirin. Ez di nava rêxistinê de milîtanek jin a serketî bûm û ji ber wê yekê hevalên min ên milîtan jê hez nedikirin. Dema ku em ketin pevçûnek xeternak û sax man, hevalê min ê milîtan ê mêr, li ser egera pêşkeftina min a di rêxistinê de hizir dikirin, ji min re digotin, ‘Xwesta me eveye ku em hemî li wir bimirin.’”

Armanca nişandana mamoste û damezrawên perwerdehiyê ji aliyê rêxistinê ve tê wê wateyê ku ew bi rastî naxwaze jin ji vî sîstema feodal de derkevin.

Bê Zayendîkirin û Milîtanîya Pîroz

Rêxistina PKK di nava xwe de dikeve rewşên nakok, ji aliyekî ve şerê nirxên kevneşopî dike, ji aliyê din ve jî nirxên kevneşopî ji bo meşrûkirina kiryarên xwe bikar tîne. Rêxistina terorê li dijî her cure pîrozîfî, nirxên malbatî û bilind ragirtina namûsê ye. Tevî ku rêxistinê îdeolojiya femînîst ji xwe re kiriye bîngêhek, ew dibêjin ku jinên ku bi çekirina pîrozîyêke derewîn çûne çiyê da ku xemên malbatan rakin xwişk û bira ne û ew ji bo parastina namûsa civakê têkoşan dikin. Di vê

rewşê de, ew dibêje ku divê malbat vê rewşê bi vegotinên di kevneşopîya ku tê de ne bikar bînin qebûl bikin. Ev ne bawerbar e ji ber ku ji xeynî vê, rêxistina terorî ev mekanîzmaya parastinê pêşve xistiye û malbat diyar dikin ku ew bi rastî ji rewşa keçên xwe, yên ku diçin çiyê û bi terorîstên mêr re li wir in, dilgiran in. Wekî din, ew ê çalakiyên rêxistina ku azadbûna jinan ji xwe re dike armanc, pîroz nebîne. Ji ber ku, li gorî têgihiştina heyî ya li herêmê, ji bo malbatê rewşek dijwar e ku jin û keç bêyî haya malbatê ji malê derkevin. Endamên rêxistinê yên ku di jiyana xwe ya rojane ya asayî de hevdîtina jinan bi mêran re qebûl nakin, an jî mêrên ku nûnertiya damezrawa siyasî ya legal dikin ku dirêjkirina rêxistinê ye, yan têkiliya jin û mêran a di rêxistinê de wekî çalakiya îdeolojîk an îdîaya ku ew jinan di bin parastina “doza pîroz” de digirin û li ser bingehek meşrû bikar tînin. Hin jinên ku beşdarî çalakiyên siyasî yên zagonî dibin, mecbur dibînin ku dema ku beşdarî çalakiyên partiyê dibin rêgezên kevneşopî yên jiyana asayî bişopînin û hizir dikin ku gava toqe di gel bi zilamên ku wan wekî “bira” dihesibînin re dikin destnivêjîya wan nayê şikandin.

PKK berê xwe da femînîzma radikal, di dema şer de ji bilî hevgerîna îdeolojîk têkiliyên zewac, malbat, xizm û evînê qedexe kir û got ku têkiliyên bi vî rengî sistema zayendiyê ji holê radike.

Di rêxistina terorê ya ku di peywên xwe de azadî û rizgariya jinan diparêze, qedexekirina têkiliyên hestiyarî ku wekî bihayê azadiyê tê ferz kirin, bi rastî dikare wekî pêngaveke femînîst were dîtin. Tevî ku têkiliyên hestiyarî qedexe ne lêbelê zehmete ku meriv bibêje ku ew bi tevahî wenda bûye. Lewra ne mumkun e ku meriv bi qedexeyan pêşî li hestên mirovan bigire. G. di hevdîtina me de ev mijar wiha derdibire:

Rêxistina terorê li dijî her cure pîrozîti, nixên malbatî û bilind ragirtina namûsê ye. Tevî ku rêxistinê îdeolojiya femînîst ji xwe re kiriye bingehek, ew dibêjin ku jinên ku bi çêkirina pîrozîyeke derewîn çûne çiyê da ku xemên malbatan rakin xwişk û bira ne û ew ji bo parastina namûsa civakê têkoşan dikin.

“Bi her awayî hûn nekarin ji hêla zilamek rêxistinê ve bi hestiyarî bandor bibin, şansêk we tune. Zilamek jî nikare bala we bixşîne. Qedexe ye. Lê hûn nekarin hestên xwe hilweşînin, hûn bê guman bandor dibin. Ev li her derê heman e. Ev zagona xwezayê ye. Xwedayê min ew afirandiyê. Lê ew di hindir rêxistinê de qedexe ye. Ez dikarim mînakek bidim, min dît ku du kes li hember hev tiştêk bi hestiyarî bi şewekeye paqij hîs dikin û lêbelê wan xwekuştîye. Wan bombeyên xwe teqandin û xwe kuştin. Wan li aliyê Sûriyê ev kir. Çima? Mixabin, rêxistin hestiyarî û zayendîtiyê wekhev dihesibîne. Lê divê ne wusa be. Mixabin yên ku xwe kuştine hêj ciwan bûn.”

JINÊN KURD ÇIMA DIBIN MILÎTAN?

Wateya peyva milîtan ev e: kesê ku ramanek bê pirs diparêze û ji bo wê ramanê bi hêz û şidetê bi rêyên nezagonî şer dike. Milîtantî jî tundutîjîyê jî bi xwe re tîne. Gelek sedemên tevlihbûna rêxistinên terorî hene, ger bi gotineke din bibêjin dibin milîtan. Hin ji van sedeman balkêş in û hin jî şundeavêt in. Mînak bo şundeavêt: Faktorên zextê bi gelemperî bi tengasiyên derûnî û civakî yên ku mirov tê de ne jê re têkildar in. Dema ku em li gorî mijara me binirxînin, pirsgerêkên kesane û malbatî, xortanî, tenêti, xizanî, zexta civakî faktorên ajotinê ne. Pirsgerêkên wekî giraniya rêxistina terorê ya li ser nasname, azadî, hebûna hevsal an xizmên di rêxistinê de, femînîzma û xwedakirina jinan wekî sedemên balkêş tîne dîtin.

PKK bi rêya rêxistinên xwe yên herêmî kesên ku guncav in dikarin tevli rêxistinê bibin diyar

dike. Ew bi lêkolîna li ser van kesên ku wan bi navgîniya berhevkarana li devera herêmî diyar kirine ve agahiyana berhev dike. Di encama lêkolîn û berhevkirina zanyariyan de, ew digihîjin kesê ku ew guncav dibînin û ji bo beşdariya rêxistinê dest bi xebatê dikin. Di encama pêvajoyê de ew kesên ku ji aliyê rêxistinê ve hatin destnîşan kirin beşdarî rêxistinê dibin.

Di hevpeyvînên ku bi jinên ku tevli rêxistinê bûne û dîvra poşman bûne û ji rêxistinê derketine de tê dîtin ku piraniya jinan ne ji ber ku wan îdeolojiya rêxistinê pejirandine, lêbelê ji ber sedemên cuda cuda û di bin bandora organîzatorên li herêmê beşdariya rêxistinê bûne.

Li encama lêkolînên ku li ser sedemên tevlêbûna PKKya rêxistina terorê de hatin kirin, sedemên sereke ev in: Têgihîştina nasnameya kurd a bindest, neteweperestî, psîkolojiya ciwanan, ezmunên jiyana travmatîk, xizani û bêkarî, bandora heval, hawîrdor û evîndaran, û pozîsyona duyemîn a jinan. Evan pîrsgirêkên ku ji bandora propagandaya rêxistinê ya li herêmê an jî bangên berhevkarana re vekirî ne. Bi pêşketina di warên perwerdehî, aborî û çandî, bajarvanî û navneteweyîbûnê de, rêxistina terorê dê di astek mezin de ji holê rabe. Vê rêxistinê pîrsgirêkên ku hin ji wan bi jinan ve girêdayî ne, ji bo berjewendiyên xwe îstîsmar kiriye. Kiryar û propagandaya rêxistina terorê pîrsgirêkên ku me qal kirin kûr û zêdetir kirine.

Di hevpeyvînên ku bi jinên ku tevli rêxistinê bûne û dîvra poşman bûne û ji rêxistinê derketine de tê dîtin ku piraniya jinan ne ji ber ku wan îdeolojiya rêxistinê pejirandine, lêbelê ji ber sedemên cuda cuda û di bin bandora organîzatorên li herêmê beşdariya rêxistinê bûne. Di serdemê hebûna baredoxa bê pêvçûnê de ku rêxistinê ev nave danaye, Ji ber ku derfeta endamên rêxistinê hebû bi rehetî tevbigerin, tevlihevbûn bi rêxistinê re zêdetir bû.

Doza Nasnameyê û îdeolojiya PKKê ya li ser bingeha neteweperestiya etnîkî hatîye danan

Di gotarên xwe de, PKK bi berdewamî behs dike ku “gelê kurd bindest e”, ku “PKK rêxistinek e ku maf û azadiya gelê kurd diparêze” û ji ber vê yekê “mecbûr e ku çek bikar bîne”. Cûdahiya

PKKê ji serhildanên bi vî rengî yên ku di serdemên berê de hatin encamdan ev e ku ew “nasnameya kurd” bi kokên xwe yên dîrokî, aliyên siyasî û civakî tekez dike û çîrokek nû diafirîne. Lêbelê, rastî ev e ku PKK dema ku îdîaya nasnameya xwe tîne ziman jinan û wêneyê jinên kurd bikar tîne. Li vir, pêwîst e ku mirov bibêje ku vegotina PKK ê ya nasnameya kurd bi hêmanên neyînî yên wek zordarî û koletiyê ji rastiyê dûr e. Wekî encamek, bi domdarî behskirina nasnameyek bi taybetmendiyên neyînî wê ji çêkirinek bîrdozî bêtir ji ya çandî çêdike.

Ev rastiyeke e ku hemwelatîyên me yên Kurd ji ber hewcedariya koçkirina ji herêman ku lê dimînin ber bi herêman din ve hatine radîkalîzekirin û ji nû ve têkilî bi nasnameyên koma xwe re, yên ku wan digot “hizirkirina di hawîrdorek ku wan biyanî dîtin winda kirin” radîkal bûne. Nîşana herî girîng a radîkalbûna kesên ku di vê rewşê de ne, peyvendiya weşanên radîkal li parêzgehên ku lê koç kirine ye. Lêbelê, ya ku li vir balkêş e ev e ku asta perwerdehiyê û hejmara xwendevanên rojnameyên radîkal berevajî hev in. Her ku asta perwerdehiyê zêde dibe, xwendina van weşanan jî kêmtir dibe.

Xwişk û birayên me yên Kurd bi sedsalan e ku li van xakan bi nasnameyên din re pêwendî û têkiliyên kûr çêkirine. Dema ku temaşa erdnîgariya kul li Osmanîyan mayî, em dibînin ku etnîkî, olî û hwd. Her çend nasname hebin jî, di navbera van nasnameyan de têkiliyên kûr hene. Neteweperweriya nasnameya etnîkî ya ku li ser navê Kurdan, tevî Kurdan hatî pêşxistin, van têkiliyan xera dike û gefê li yekparçebûna milletê me dike. Ji ber vê sedemê, têgihîştina siyaseta ku li ser nasnameya etnîkî disekine, ji pîrgirêkên civakî re nabe çareserî.

Gotara tekezkirina nasnameyê û axaftinên neteweperest ên rêxistina terorê li beşên herî zor di hindir nexwendewar de belav bûne. Di lêkolîneke ku di sala 1995’an de hatiye encamdan, xuya bûye ku kesên di nava rêxistinê de ku herî zêde propagandaya rêxistinê lê kiriye, ev kesin ku perwerdeya wan herî kêmtir. Ger em wusa bihesibînin ku jin di warê gihaştina perwerdehiyê de zêdetir paşverû ye, sedema rewşê eveye ku hejmara jinan zêdeye di rêxistinê de û wateya peyama vegotinê rêberê rêxistinê yên li hember jinan hêsantir têne fam kirin. Ev rewş di heman demê de ji me re xuya dike ku rêxistina terorê dibistan û mamosteyan ji ber çî sedemekê dike hedef.

Eşkere ye ku rêxistinên terorîst li gelek deverên cîhanê “serxwebûn”, “azadî”, “azadiya jinan” an “mafên jinan” û “wekheviya zayendî” ji bo veşartinê bikar tînin da ku jinan radîkal bikin û wan bikin milîtanên rêxistinê. Agahiyên kesên ku ji rêxistinê derketine û yên ku di medyayê de hatine nivîsandin vê rastiye dide me: ev xeyal e, rêxistinên terorê bi gelemperî jinan binpê dikin û azadiya jinan ji bo peran bikar tînin.

Tekeza Azadiyê ya ku tê gotin

Têgînên wekî azadî û azadî gelek caran di PKKê de û di vegotinên milîtanên ku tevli PKKê dibin de têne bikar anîn. Rêxistin pênaseya azadiyê ji bilî şer bêwate dibîne, azadiyê bi “şer” dide nasîn û kiryarên wê bi tevahî azad dibîne. A. Ocalan di yek ji axaftinên xwe de serinc dide vê yekê:

“Her kes rêz û azadiyê dixwaze. Wê gavê kî viya dixwaze; divê hewldana teorîk, pratîk û siyasî nişan bide. Azadî wekî diristkirina tîrşî nayê avakirin. Azadî bi serê xwe nayê bidestxistin an jî wekî ku gende şorikê çêdike. Azadî di encama têkoşîna siyasî ya mezin û di encama çalakiya teorîk de dikare pêş bikeve.”

Di gel wê yekê, meriv dikare bibêje ku wateya azadiyê di vegotinên PKKê û beşdarên wê de pir zelal e û her gav li hev nake. Ji ber ku PKK gelek caran wateyên siyasî dide vê têgînê û di çarçova şer, pevçûn û milîtanîyê de behsa wê dike û hin kesan dûr dixê. Em dikarin bibêjin ku azadî, di mejiyê hin jinên ku tevli PKKê bûne de, tê wateya azadiya takekesî, dûrketina ji derdorên zordar û bi serbestî tevgerîn. Kesên ku ji PKKê veqetiyên dibêjin ku ew ji bo ku ji hawîrdora zordar a malbatê xilas bibin, bi rengek kesane rehetir tevbigerin û bi vîna xweya azad tevbigerin bêyî ku tu astengî derkevin tevli PKK bûne. Ji xeynê vê, ew jî derdibirin ku wan PKK terikandiyê ji ber ku ew bi helwestek zordest, rûreş û koletir re rû bi rû mane.

Ji bo wê mijarê em bi diya Songul Akbaş a ku ji teref PKKya rêxistina terorê ve hatiye revandin re bi awayekî taybet axivîn û wê di behsa nameya ku keça wê piştî revandinê ji malê derket dikir u xuya dikir ku nameye de wusa dinivîsîne, “Ez diçim azadiya xwe!” Lêbelê, êşkere ye ku nameyên ku dayikê behs kiriye ji hêla kesekî din ve li ser navê wan hatine nivîsandin û çap kirin.

“Ez çûm malê û min dît ku xwişk û bavê wê radizên. Ew ne li mal e. Mêrê min got: dibe ku ew bi hevlekî xwe re be. Ez çûm Nexweşxaneyê Hz. Silêman, Lê ew ne li wir bû. Keça min a li malê li min geriya û got ku wê nameyek nivîsandiyê. Di nameyê de wî wusa nivîsandiyê, “Dayê, ez diçim azadiya xwe!” Cêwiye wî got ku ew ne nivîsa Songul e. derket holê ku ew fotokopiyan çêdikin û didin zarokan, da ku ew bibin malê.”

Bi rastî di vî warî de îroniyek êşkere heye ku pêwîste em derbibirîn. Lewra ew kesê ku daxwazên azadiyê dike nikare azadiyê jî xwe re îfade bike. Ji ber vê yekê ku molet jêre nahê dan. Li ser vê mijarê, em dikarin bibêjin ku li gorî PKKê, “azadî” ne tiştek e ku jin bixwe bizanibe û daxwaz bike; Otorîteya ku azadiyê dizane û daxwaz dike tenê rêxistin e.

Balkêşîya Gotara Femînîstî

Pirsgirêka jinan ne tevgerek bû ku ji ezmûnên kesan ên di bingeha rêxistinê de di salên berî 1980an de derketibû. Ev pirsgirêk xevnek bû ku ji hêla jinên çîna navîn ên perwerdekirî yên ku hevalbendên modernîzmê bûn bi xwendina çavkaniyên rojavayî ve hatî bikar anîn.

Pirsgirêka jinan di çarçoveya têkoşîna li dijî “paşverûtîyê” û projeya ronîkirinê de bi şiklê femînîzma dewletperest bêtir teşe girt

Ji alîyêke din ve, tevgera Femînîst li piraniya welatên din ên cîhanê rola xwe wekî hêzek aram-

ker û dermanker ji bo kolonyalîzmê an êrişkirina emperyalîzmê listiye. Di vê çarçoveyê de tê dîtin ku jinên bijare yên serdest li welatên kolonyalîst mafên jinan an femînîzmê li welatên kolonyalîst diparêzin. Laura Bush, jina serokê berê yê Amerîkî ku Afganistan û Iraq dagir kir, an femînîstên ku nûnerên elîtên Amerîkî ne ji bo vê rewşê bûn mînak ji bo parastina mafên jinan li van welatan. Van mînakên nîşanî me didin ku femînîzm dikare wekî amûrek were bikar anîn.

Ger em li rewşa tevgera femînîst a li Tirkîyeyê binêrin, ev tevger di salên 1980'yî de; bi têtîgînê weke zayend, newekheviya zayendî û zayendî hate rojeva siyasî ya Tirkîyeyê û weke pirsgirêk hat nixandîn. Ev rewşe dihat wê wateyê ku hemû pirsgirêkên jinan dişibin hev û tu welat pirsgirêkên xweyên cuda tune. Ji bo danasîna têtîgêha zayendê sedemek bingehîn hebûn. Ew sedem armanca afirandina kesên veqetandî yên zayendî bû. Ev rewş ket devoka PKK -ê û PKKê ev pirsgirêk veguherand “milîtanên ku tevî polâ wan bûn” bêyî ku cudahiye bixe navbera jin û mêran.

Pênaseya jinê, li gorî şiklê wê, di ramana femînîst a radîkal de, pir dişibe pozîsyona mêr a di pergala baviksalarî de ku ew rexnê lê dike; Ev tevger zayend wekî kategoriyeke bingehîn pêşkêşî dike ku kategoriyeke din ên di her civakê de hene û destwajên wek etnîsîte, çîn, baweriya olî û çand bêwate dike. Bi vî rengî, ew jimbûnê bi temamî homojen dibîne û şewazên cuda yên jimbûnê vedîşere û di holê nahêle.

Di rastiyê de, Femînîzm hêmanek bingehîn e ku di veguherîna serdest a Rojhilatê de tê bikar anîn, ku wekî nêzîkatiyên bîrdozî yên din “paşverû” hate hesibandîn. Sachiko Murata dibêje ku femînîzm ji heman rehê emperyalîzma rojavayî tê, ku bi awayekî paradoksî di çalakiyên mîsyonerên ola Xiristîyanî yên li Rojhilat de jî xwe dide der. Lêbelê, barê ku ji hêla zîlamê spî ve hatî hilgirtin aso û mîsyonên nû daye wî. Ola “Xirîstîyantîyê”, ku demekê wekî axaftinek olî ya bilind hate pêşkêş kirin, naha tê veguherîtin û cihê xwe dide kapîtalîzm, zanista paradîgmâtîk û femînîzm. Mîna gelek hizrên din ên reformxwaz ên di ramana Rojavayî de, femînîzmê ji bo yên din ramanên “qenciye” girt, her çend ne diyar bû ku ew di civakên xwe de ew çend baş derxistiye holê. Lê ev tenê tê wê wateyê: “qenciya ku axayê ji xulamên xwe re difikirî”. Rastiyek eşkere ye ku tu civak nikare têtîgî û ramanan bi tena serê xwe bîne holê; nikare pirsgirêk û çareseriyên derxe pêş; wî nekarî bi derfetên xwe bireve û ne jî dikare baş bibe. tenê dikaribû têtîgêhan hilberîne, pirsgirêkan

derxe û bi şêwazên ku ji hêla rojava ve têne xuyang kirin çareseriyên pêşniyar bike; Nexweşiya wî tenê bi rêbaza ku ji hêla rojava ve hatî pêşniyar kirin dikare were tespît kirin, û ew bi dermankirina ku wî pêşniyar kirî xilas bibe û sax bibe. Ger em lê binihêrin ka ev ji hêla PKK û Abdullah Ocalan ve çawa çêbûye, eve tê dîtîn ku heman axaftin di ramanên wan de pirtir cih girt. Cudahiya wan tenê ew bû ku wan dixwest vê gotara ku ji Rojava wergirtine li ser gelê xwe ferz bikin.

Ger em bi van geşedanên li dawîya salên 1970-an mêze bikin, diyar e ku gotara femînîst û gotara sosyalîst-marksîst bi hev re hatine destgirtin û pozîsyona jinê di malbat û civakê de bi çîna proleter re hatî berhev kirin û bi mijarê “perçiqandin” re tê nîqaş kirin. Xebata Abdullah Ocalan, ku rêberê rêxistinê ye, bi navê “Kuştina Mirovek” (1990), bû ku yek ji materyalên perwerdehiyê li kampên PKKê an jî di çalakiyên perwerdehiyê yên şaxên jinan ên HADEPê de hat bikar anîn, ku di wê demê de partiyek siyasî ya legal bû. Di nav nivîsên perwerdehiyê yên sala 2002 an de, mijarên wekî “îdeolojiya rizgariya jinê” û “teoriya veqetîna ji mêran” hebûn. Van xebatan bi zelalî îdeolojiya zayendî ya ku PKK li ser wê bingeş girtibû, vegotin. heman vegotin di ramanên wan de bêtir diyar bû. Lêbelê, yek cûdahiya wan hebû: Wan dixwest vê gotara Rojava li ser gelê xwe bisepînin.

Di rastiya xwe de, jinbûna di vegotina PKK de veguheriya jinek ku bi mirin û şerkirinê xizmeta mêran dike. Ji ber vê sedemê, jin ji karê ku ji mêrên di rêza baviksalarî de xizmetê dikin, ji karekî dijwartir hatin erkdar.

Dihesibînin ku erka herî pîroz a di derbarê “azadbûna jinan” an azadkirinê de, ku di perspektîfa îdeolojîk a PKK de cih girtiye, ew e ku di dema çalakiyek xwekuştinê de bimire. Tewra milîtaniya asayî jî têrê nake azadiya tevahî bide jinan. Di vî warî de, vegotina femînîst a ku PKKê bikar anî di encama revize kirina teoriyên femînîst ên naskirî de hate wergirtin. Bi rastî, ji ber têkiliya PKK an HDP bi terorê re, hin rêxistinên terorîst ên femînîst ji PKK û partiya wê ya “qada legal”, ku wan berê bi vegotina xwe ya femînîstî dîtibûn, veqetiyên. Kesên girêdayî HDPê jî bal kişandin ser cudahiya di navbera vegotina femînîst a partiyê û vegotina femînîst a naskirî de û gihîştin vê encamê: wan got ku gotara wan a femînîst xwedî wateyek e ku hewl dide jinan bikişîne nav çalakiyek ku ji hêla neteweperestê îdeolojîk ve hatî çêkirin. Di rastiya xwe de, jinbûna di vegotina PKK de veguheriya jinek ku bi mirin û şerkirinê xizmeta mêran dike. Ji ber vê sedemê, jin ji karê ku ji mêrên di rêza baviksalarî de xizmetê dikin, ji karekî dijwartir hatin erkdar.

Ji salên 1990î vir de, Abdullah Ocalan di rêxistinê de zêdetir cih daye milîtanên jin û gotara femînîst derxistiye pêş. Divê ev wekî hêmanek îdeolojiya ku pê ve girêdayî nayê dîtîn. Li gorî Neval, ku ji rêxistinê veqetiyaye, ev tevgerê Ocalan bû ku di nav rêxistinê de cihê xwe xurt bike. Ev tekoşîna ji bo desthilatdariyê bû ku Ocalan xwe wekî yekane kesê ku dikare evîndar bibe û mînak were girtin nîşan da. Neval, ji aliyekî din ve, difikire ku vegotina femînîst gotarek e ku ji bo rê li ber rêxistinbûnê bigire ku pêkeve û komî tevnegere:

“... ya ku hat afirandin tenê nefreta zayende bû. Behsa wê yekê dike ku çawa li dijî dijmin bin yek. Dijminatî di hemû karan de rege xwe vedida. Jin hat amadekirin, perwerde kirin û mîna bombeyekê şandin hindir kadroya mêran.”

Batufa kadroyek bû ku cudahiya di navbera PKKya ku wî îdeal kir û PKKya rastîn de dît û ji rêxistinê veqetiya. Ew her weha behs dike ku femînîzm di partiyê de wekî amûrek tête bikar anîn, ku jina bindest hewl da ku hêza xwe wekî milîtanek di hawîrdora şer de bikar bîne, lê ev zivirî şêwazek mêranî û teqlîdkirina mêran:

“Di salên piştî 1997-98’an de azadiya jinê di nava PKK’ê de veguheriya femînîzmê û wê şewazê belav bûye. Ev bû sedema xeletî û nexweşiyên mezin. Jinên Kurd ên ku her tim dihatin çewisandin û jêre dihatin dîtin, hewl didan ku xwe weke hêzeke têkoşer di hawîrdora partiyê de bi cih bikin û nîşan bidin. Heya sala 1995-an, teqlîdkirina mêran di forma mêranîyê de derket pêş. Dîvra, hevpeyvînek femînîst hate çêkirin, û encam nexweşiyên tirsnak derkevtin. Bi dirûşma ‘ji zayenda xwe hez bike’, fikra qebûlkirina her cûre xeletiyên leşkerî-neteweyî û civakî yê zayendî derket holê.

Bi Qehremankirin û Îdealîzekirin: Xweşik Bûn bi Mirinê an Xwedê bûn.

Dema ku milîtanên jin ên ku tevli rêxistinê bibûn, dema piştî rêxistinê û zîhnîyeta bindest teswîr dikin, ew dibêjin ku wan berî ku tevli bibin an jî di gava yekem de li ser bûyer û diyardeyên di jiyana wan de hizir, nirxandin, rexne, çareserî û derbirînên wan ên takekesî hebûn. Ew behsa rojên tevlibûna rêxistinê dikin ka çend cudaye ji rojên paş. Di demên paşin de, ew dibêjin ku ew bûne robotek ku gotinên rêxistinê bi şûştina mêjî dubare dike û ku ew tewra hêzê nabînin ku îtiraz bikin an rexne bikin. Tiştê ku hate gotin, derdikeve holê ku ev kiryarên manipûlasyonê yê taybetî yê tevgerên girseyî ne, ku bi gelemperî bi rêbazên despotîk tene rêvebirin.

Me li Dîyarbekirê bi P. A. re hevdîtin kir û wî qala naveroka çalakiya perwerdeyê ya ji bo milîtanên jin ên di wê rêxistinê de kir. Wê diyar kir ku wan çawa jinên çekdar ên ku di wan xwepêşandanan de mirin qehreman kirin:

“Min perwerdehiyek berfireh ku 4 mehan dom kir, derbas kir. Ev ji dersên berê berfirehtir bû. Wan qala jinên ku di nav PKK de xizmet kirine, yê ku di zindana Dîyarbekirê de di bin îşkenceyê de mirine û di greva birçîbûnê de mirine, bi şeweyeke qehremantî kirine.

Şahidek din jî dibêje ku Ocalan behsa mîtolojiya ne rasteqîn a der barê jinan de dike, ne dîroka rastîn an dîroka modern a îroyîn. Ew diyar dike ku ev bi rastî nahêle ku pirsgirêka jinan li ser bingehê rastîn were nîqaş kirin û jin veguheriya efsaneyek ku mêjuyê de tune:

“... Têgeh û sembolên ku Ocalan û jin di nîqaşkirina pirsgirêka jinan de bikar tînin serdemîyane nînin. Ku em vê yekê ji xwe re mînak bigirin, wan xwedawendên ku piraniya wan di serdema mîtolojîk de ne, di nîqaşên xwe de, zindî an nejinîdar, xistine nav gotûbêjên xwe. Ocalan bi

qestî dîroka jinan ji Zenubiya pêve nexistiye serdemek belgekirî. Lêbelê, qala dîroka jinê ya ku bi rengê diyarkirî hatî kirin nehatiye kirin. Mînakî, di şoreşên bûrjûvaya demokratîk (Şoreşa Fransî) de, ku ez bawer dikim ji bo jinan girîng in, qet behs nehatiye kirin. Ev rewşek balkêş e, her çend keçên nexwendî yê di nav PKKê de li ser Îştar (xwedawenda) di peyvan lê derbara Clara Zetkin, Rosa Luxembourg, Leyla Kasım, û hwd nîqaş nedikirin. ew hema hema qet nehatiye mezin kirin. “

Lê, aşkiraye ku gotina “xweda” hindê car bi îronîkî tê bikaranîn ji bo kesên ku li qadên dijaran an kiryanan hatine erkdar kirin, li vir ji bo kesên ku wekî “xanima milîtan” jî li xaniyên komkirinê yê Ocalan hene de tê bikar anîn. Di derbirînan de tê fêmkirin ku Ocalan van xanimên milîtan an xwedawendan bikar tîne da ku cihê xwe di nav rêxistinê de xurt bike:

“... Beşek ji jinan hene ku Öcalan wekî xwedawendan dibîne. Evan beşdarî şer nabin, li navendên derveyî qadên sext mane û bi taybetî di “malên lisersekinî” yê Ocalan re derbas bûne, pêk tê. Van jinan di nav rêxistinê de gihîştin cihekî békêmasî ku kes ji van re çî tişt nebêje. Ocalan van jinan wekî amûrek bikar anî da ku helwesta xwe li hember Konseya serkirdayetiye bîhêz bike. Ji bo vê yekê, edebiyatek zayendî ya destkird û pevçûnek hatiye dirustkirin. “

Sedemên Malbatî û Zexta Civakî

Tê hesabînin ku gelek jinên çekdar ji nav wan jinên lavaz ên ku pîrsgirêkên wan ên kesane an malbatî yê travmatîk hebûn hatin diyarkirin, di encama propagandayek sext de evan beşdarî rêxistinê bûn û qet nehiştin ku ew ji rêxistinê derkevin, lê li encam de bi revê ji rêxistinê dûrkevtin, eger em temaşa van kesa bikin ku bit irs revîyane diyar dibe ku, propagandaya ji bo azadî an rizgariye tê kirin çend xepandin tê de ye.

Di vî warî de, wekî ku ji daxuyaniyên dayikên ku me li Dîyarbekirê bi wan re hevdiîtin kirî tê dîtin, pîrsgirêkên malbatê yê ku di revandina zarokên xwe de tene jiyîn bi taybetî tene destnîşan kirin. Fatma Akbaş yeke ji van dayika ye û şuştina mêjiyê keça xwe Songül Akbaş ji bavê wê re girêdide, û dibêje ku hokar xebata wê ya zede çünke bavê wê nedixas kare zede bike:

“... Dûriya ji destpêka kolana me heya xanî 100 metre nebû. Ew 12 rojan li cihê ku cil û bergên jinan difiroşin li ser cadeyê dixebitî û zêde jî dixebitî. Ji ber vê yekê, bavê wê nexwest wê bişîne ser kar. Di vê rewşê de, keçikê dest bi gotinê kir, “Tu cûdakariyê dikî, min bişîne”. Di nava 12 rojan de wan nasname stend û tomar kirin. Wan wêneyê wê kişand, û min jê re got: “Ew wêneyê te dikişînin, ji ber vê yekê divê ew neşînin çiyê an tiştêk din.”

Dayikek din ku navê wê Türkan Mutlu ye, li Sultanbeyliya Stenbolê, ji mêrê xwe cuda dimîne. Keça wê qonaxa xwendinê ya lîse qedand û ket ezmûnên zanîngehê û beşa mamostetiye hat wergirtin. Ew beriya ku dest bi zanîngehê bike ji aliyê PKKê ve bi destê HDPê hat revandin. Malbata wî 7 sal in ku jêre hiç xeber nagire. Malbat perçe perçe bûye. Hin kesên ku dibêjin ew ji HDPê ne û dizanin ku ji hevjinê xwe qut bûne bi hinceta aş bûna malbatê diçin mala wan, keçikê li wir nas dikin. Wan qet têkiliya xwe bi malbatê re qut nekir û di dawiyê de ew keça wê direvînin û ew tevî PKKê dibe:

“Ez sond dixwim ku haya min jê tunebû ku navenda HDPê li ku ye. 4 zarokên min hene, du keç û du xort, û ez bi bavên wan re cuda dijîm. Keça min ji bo ezmûnên zanîngehê diçû dersê. Rojekê keça min a mezin telefon kir û ji min re got: Du zîlamên ku min wan nas nedikir hatin. Ew bi cilên rêkopêk bûn, û wan ji min re got ku ew ji HDPê hatine.(...) Wan hewl da ku min bi bavê zarokan re aş bikin, û dûv re van bi keça min re têkilî danan û peyivîn. Keça min piştî

demekê bi wan re fêrî wan bû. Paşan, wî dest pê kir ku dereng were bo malê, hefteyek rojek, du roj dereng dima. Wî dest pê kir çû wir. Piştî demekê, wan keça min bi awayek ku min jê fam nekir bir. Dûv re, ji bo ku ez ji rewşê hay bibim, ez ketim hundurê wan û min ji wan re got, keça min nîşanî min bidin. Lê badilhewa wan keça min nîşanî min nedan. Dûv re min ew li kanalek TV -ye li Kobaniyê dît. Min dît keça min ike wêran bûye û di destê wê de çekek hebû. Ez bi encama vê yekê nexweş ketim, û dûvre wan ez rakirin nexweşxaneyê li Bakirkoyê. Paşê min got, min ji Stenbolê derxînin. Min ji keça xwe tiştêk nebihîstiyê û min heta niha ew nedîtiye. Tenê ez dizanim ku diçû HDPê li Sultanbeyliyê. Ez hefteyekê ji avahiya wan derneketim ku wê bibînim. Wan her du hefteyan notek dianî û dinava notê de digot: hay we ji xwişk, bira û diya hebît. Piştî wê em wek malbat ji hev qetiyar. Em êdî ne malbatek bûn. Zarokên min ên din jî pê re baş nebûn. Keça min ne zarokatiya xwe û ne jî xortaniya xwe nikarî bijî. Ez li vir dipirsim: Ma çi gunehê me hebû? “

Carinan dêûbav li zarokên xwe zêde xwedî derdikevin û zextê li ser wan dikin. Ew nahêlin ku zarok zehmetiyên jiyânê, xeterî û bedewiyên hawîrdorê, başî û nebaşiyê kifş bike û bibîne. G. vedibêje ku çawa endamên G. di 16 saliya xwe de qala bûyereke bi êş a di malbata xwe de dike û behsa wê yekê dike ku piştî bûyerê endamên PKKê ew çawa xapandine. Ew dibêje ku helwesta çewt a malbata wî û evîna zêde û xwedîderketina wî bû sedema xapandinê:

“Naha ez ji xwe re dibêjim: Xwezî min wê hingê ji dê û bavê xwe re bigota. Mirov ji neçarî ditire û dikeve nava nakokiyê. Ez wisa his dikim ku dêûbavên min bîst sal zarok nebûn. Bîst sal şûnda em bûne sê xwişk û ez ya herî mezin im. Ji ber vê sedemê, ez di bin zexta malbatê de mezin bûm. Bavê min heya sala duyem a lîseyê min dibir dibistanê. Naha ez dibêjim qey xwezî wan hingê min tenê hêlabane û ger min jîyan nas bikira, ger min mirov nas bikira an jî hevalên min hebna belkî ez nedihatim xapandin. Ji ber ku min ê xwe nas bikira. Min nedkarî derkevim derve. Di rewşa min de, dibe ku zexta malbatê jî bandor kiribe. Rewşa ku ez tê de bûm tiştêkî demkî bû, min ji tîrsa biryarek girt. (...) Em li taksîyê siwar bûn û min pîrsî: ‘Em ê biçin ku? Zilamê ku teksîyê de bû got, ‘Em diçin, hûn tevî bûn’, zilamê li taksîyê got, lê haya min jê tunebû. Zexta malbatê jî bandor li ser min kirîye. Hûn bêyî hizreke duyemîn diçin. Bi vî awayî her tiştî dest pê

kir. Di rastiyê de, sempatiyek min tune û rêxistin nas nakim. Mînak -Newroz - Dê û bavên min tune ne. Wate, min xwe di wan de dît, ez nizanim gelo divê ez bibêjim fişara malbatê. Mînakî, dema ku min ew niha analîz kir, min ew evîna zêde fam nekir, ew wekî zext hat û jiyana min xera bû. Ez ketim nav wan û poşman bûm. Tiştên ku min dîtî û jiyîn ez poşman kirim. ”

Bêmalî

PKK bi berdewamî zimanek bikar tîne sebarek bi hejarîyê kun li herêmê deheye. Lê ew rêxistine Îstismara xelkê hejar dike, û di axaftinên xwe yên fermî de, propagandayê dike ku dê gelê kurd ji zilm û hejarîyê xilas bibe, li gel serdestiya xwe li herêmê. **Lêbelê, di çawpêketinên me yên taybet de, ev rastiya jêrîn derket holê: milîtankirina çekdaran ji bo PKKê bûye sektorek, û navbeynkar di berdêla tevlibûna PKKê de soza gelek pera didin malbatên hejar.** P. A diya xwe di nav dayikên Diyarbekirê de dît û teslîmî dewletê bû. Wî bal kişand ser fenomena ku di hevdîtina me û wî de behs kir. Li gorî P.A., navbeynkarî bi tevahî di avahiyên HDP de pêk tê:

“Bavê min mir û piştî ku bavê min mir, diya min neçar ma ku tenê me xwedî bike û ji tu xizmên me piştgirî neda me. Wek karkerên demsalî, em diçûn parêzgehan ji bo komkirina fisteq û tometan. Zivistanê, diya min diçû paqijiya malê da ku piştgiriyê bide me. Dayika min dema me mezin dikir bi gelek zehmetiyan re rû bi rû ma. Em bi perê ku diya min distand, dijiyan. min û xwişk û birayên min dema ku em 13-14 salî bûn dest bi kar kir. Birayê min carinan şîkerê pêlavan bû. Ew berê li sûkê dixebitî û carinan jî wekî marangoz ji bo ku li malê debara xwe bike (...) Gava ku ez di pola 6 û 7 de bûm, min di serdema dersê de kesekî bi navê Mehmet nas kir û em bûn heval. Têkiliya bi wî re bi riya Facebookê berdewam kir. Min qala rewşa dijwar a ku ez wekî malbatek bûm kir û min diyar kir ku divê ez bixebitim, drav bînim malê. Wî ev pêşniyara jêrîn ji min re kir: Wî ji min re got here avahiya parêzgehê ya HDPê, ku ez dikarim li wir çay çêdîkim û paqij bikim, û min ê mûçeyek baş wekî karê dewletê hebe. Ji bo em vî karî bigirin em bi hev re çûn avahiya parêzgeha HDPê. Dema ku em gihîştin wir, wan dest bi îdeolojîk kir û gotin ku ger ez tevî wan bibim, ew ê gelek alîkariya malbata min bikin.”

Îstîsmarkirina Êşên Serpêhati

Di hin deman de, li herême bûyerên terorî zede dibûn. Di operasyonên li dijî van bûyeran de jî qezayên nexwestî rudidan. Tiştên ku di encama bûyerên wiha nexwestî de hat jiyîn ji hêla rêxistina terorê û sazîyên wê yên siyasî ve hat bikaranîn. Em pê dizanin ku dewleta me li hember xetereya destdirêjiyê hesasiyeta pêwîst nîşan dide. Lêbelê, divê ev jî were zanîn ku piştî bûyere, divê sazîyên pêwendîdar ên dewletê nîşan bidin ku ew bi malbatên mexdûran re ne. divê dewlet di zûtirîn dem de mijarê ronî bike, û ji hêla din ve, divê ew ji hêla psikolojîk û aborî ve piştgiriyê bide wan. Di vê çarçoveyê de, divê tawanên bi zanebûn hatine kirin bîn ronîkirin. Rêxistina terorê bûyerên wiha wekî mataryaleka propagandayê bi kar tîne û dikare kesên ku di bûyerên wiha da xizmên xwe wenda kirin hilde bin kontrola xwe.

G. keseke ji wan kesan ku tevî PKKê bûye, lê di malbata wî de kesekî nêzikî PKKê nîne û bavê wî karmendê dewletê ye. Lêbelê, dema ku ew 16 salî bû, ew di encama propagandaya alîgirên PKKê de hat xapandin, ku wan piştî qezayek wusa ya ku malbata wî jiyan kir, xistin bin kontrola xwe û tevî rêxistina PKK bûn. Ew piştî ku demek dirêj bi rêxistinê re ma paşî veqetiya:

“Temenê min 16 bû. Têkiliya min bi rêxistinê re tunebû û ez di malbatek nêzî rêxistinê de mezin nebûm. Bavê min karmendê dewletê bû, û min di îfadeya xwe de bal kişand ser vê yekê: Di 2013 de, pîsmamê min bi panzerek hate lêdan û di dawiyê de mir. ew 19 salî bû. piştî vê bûyerê - ew rastî min hatin - em ji bo veşartinê çûn goristanê. Ji neçarî, endamên rêxistinê jî beşdarî definkirinê bûn. Dûv re ew gihîştin min. Ew nêzikatiyek şêwaza ‘Werin, em biçin’ bû. Min nêzikatiyên bi vî rengî nas nedikirin, ne jî wan nas dikim. Ez kesek im ku tê dibistanê. min ji wan re got, ‘Na.’”

Wek ku tê dîtin, G. teklîfa wan red kir. Lêbelê, yên ku peywira berhevkirina endamên rêxistinê hildigirin ser xwe G. tenê nahêlin. û ew dîsa gazî dikin, li goristanê dicivin û ji bo xapandina G. xefîkek li hember wî datînin. Rêbaza ku ew bikar tînin balkêş e. Milîtanên ku li goristanê pêrgî wê hatin, ji nişka ve mîna ku di nava panîkê de bûn qîriyan: “Polîs tê!” ew hewl didin ku birevin û ew xwe dikin ku wê ji polîs direvînin û wê li erebeyekê dikin û wî dibin. Dema G. diçe malê, kesekî ku xwe wek polês nîşan dide bi telefonê li wê digere û gefa kuştinê lê dike.

Gotara Dijî DEAŞê

PKK dixwest bi riya PYD/YPG ku avahiya wê ya li Sûriyê ye, ji xwe re zemînek nû veke. Rêxistinê xwe li dijî DEAŞ’ê, ku bi mebestên olî kiryarên terorîstî û komkuji pêk anî, bi rêxistin kir. Çapemeniya alîgirê PKKê bi berdewamî PYD/PYG û dijberiya wan li dijî DEAŞê nîşan didin. Wî jî bi peyam û kiryarên xwe yên dijî DEAŞê di çapemeniya Rojava de cih girt. Daxuyaniyên di hevpeyvînen me yên bi jinên ku ji PKKê veqetiyane de derketine holê ku piraniya çekdarên ku di navbera salên 2013-2019an de ji aliyê PKKê ve hatine revandin li Sûriyê bi PYDê re şer kirine. Abdullah Ocalan demeke dirêje rêxistina terorî ji Sûriyê bi rê ve dibir. Li vir jî, avahiyên aîdî

Tê dîtin ku YPG/PYD, ya ku dixwaze ji bo têkoşana dijî DEAŞê piştgirîya Emerîka û welatên Ewropî bistîne, di vê çarçoveyê de ji milîtanên jin sûd werdigire. Çekdarên jin ên YPG/PYD, yên ku wêneyên ku kincên çekdarên PKK li Sûriyê li xwe kiribûn dan medyaya rojavayî, bi eşkerekirina peyama ku ew li dijî DEAŞê şer dikin, ku belaya welatên Amerîka û Ewropayê ye, armanca xwe ya rastîn vedîşêrin. bi sûdwerigirtina ji wateyên wêneyê jinan.

rêxistinên ku rêxistina terorê pêwendiya wan a nêz hebû, hebûn. Di nav rêxistina terorê de gelek milîtanên Sûrî jî hebûn. Ji vir jî tê fêhmkirin ku Sûriye ji bo PKK'ê ne welatekî biyanî ye.

Tê dîtin ku YPG/PYD, ya ku dixwaze ji bo têkoşana dijî DEAŞê piştgiriya Emerîka û welatên Ewropî bistîne, di vê çarçoveyê de ji milîtanên jin sûd werdigire. Çekdarên jin ên YPG/PYD, yên ku wêneyên ku kincên çekdarên PKK li Sûriyê li xwe kiribûn dan medyaya rojavayî, bi eşkerekirina peyama ku ew li dijî DEAŞê şer dikin, ku belaya welatên Amerîka û Ewropayê ye, armanca xwe ya rastîn vedişêrin. Bi sûdwegirtina ji wateyên wêneyê jinan. Dezgehên ragihandinê yên wekî BBC, CNN, Telegraph, France 24, Wall Street Journal, Der Spiegel Russia Today û Times gelek caran van jinên çekdar li ser ekranên xwe nîşan didin û hema wan berz û rûmet dikin. Tiştê ecêbtir ev e ku di van nûçegihanên de, zarokên jin di perwerdehiya xwe de xweşik nîşan didin û wê bi vegotinên xweşik nîşan didin. Terorîstên jin ên PKK/PYD di çapemeniya rojavayî de bi rengê romantîk, estetîk hatin nîşdandan: Makîneyên kuştinê, ku bi çekê li çiyayan digeriyan, mîna modelên ku li Parîsê li ser pîstê dimeşin, hatin nîşdandan. Raya giştî ya Rojavayî, li van wêneyan temaşe kir, terorîstên jin ên PKK/PYDyî wek jinên bedew ên ku ji bo femînîzm, modernîte û sekularîzmê, ji bo jîngehê û azadiyê, di bin bandora nûçeyê de şer dikin, dîtin.

SÎYASETA PKK JI BO VEGUHERÎNA JINÊN KURD

Ya ku PKK di her fersendê de qala wê dike, rizgarkirina jinê û veguherîn û azadkirina wê ye. Di vî alî de, rêxistin pêşî jî gotara Marksîst û dûvre jî gotara femînîst sûd werdigire. PKK van gotinan ji bo îdeolojiya xwe, berjewendiyên neteweperest û faşîst weke amûrekê bikar tîne. Bi derketina holê ya vê rastîyê, Marksîst û femînîst xwe ji PKKê dûr xistin. Tevî vê yekê jî dijminatîya PKK'ê ya li malbat û nîrxên malbatê dewam kir.

Dijmindariya malbatî an malbata partîye

Malbat avahiya herî girîng a civakê ye ku civak û neteweyan pêk tîne û nîrxên neteweyî û civakî radigihîne nişên pêşerojê. Ji vî aliyî ve, netewe û civak perçeyek xwezayî û dirêjkirina nîrxên malbatê an malbatê û tîkiliyên malbatî ne. Endamên malbatê di nav avahiya malbatê de rolên xwe

hene. Dibe ku ev rol di dem û çandên cûda de veguherin, lê di bingeh de rola malbatê di damezrandin û diyarkirina netewe de wekî xwe dimîne. Ji ber vê yekê, her pirsgirêkek ku di derheqê avahiya malbatê de çêbibe rasterast bi saxbûna netewe re têkildar e. PKK ji destpêkê ve malbatê dike hedef. Bi vî awayî, PKK girêdana endamên malbatê bi malbatê re ji holê rakir û nirxên malbatê ji nehêlan. Di vê çarçoveyê de, PKKê hesab kir ku ew dikare bêtir çekdaran bigire û mirovan hêsantir rêve bike.

PKK ji destpêkê ve malbatê dike hedef. Bi vî awayî, PKK girêdana endamên malbatê bi malbatê re ji holê rakir û nirxên malbatê ji nehêlan. Di vê çarçoveyê de, PKKê hesab kir ku ew dikare bêtir çekdaran bigire û mirovan hêsantir rêve bike.

Di nivîsên rêxistina PKKê de, malbat li gorî îdeolojiya Marksîst a ku li ser wê disekine, wekî bingehê mulkiyetê tê hesabandin. Ev ji avabûna PKK'ê ve tê dîtîn. Di derbarê avahiya malbatê de, Marx sedema mayîna malbatê ya bi sedsalan wekî pîroziya ku ji malbatê re tê dîtîn dît. Bi gor dîtina Marx, ew avahiya malbatê wekî berdeyamîyek wî serdemê ye u avahiyeke bi tevahî pîroz tê hesabandin. Ji ber vê yekê, divê ew wekî sazîyên milkên din were rexnekirin. Ocalan di rexnekirina malbatê de bi gelemperî teorîsyenên sereke yê sosyalîzm û Marksîzmê mînak werdigire. Ev dide xuyakirin ku Marksîzm, wekî mijarên din, bingeha îdeolojiya PKKê ya li ser jinan e.

Di vî warî de, serokê rêxistina terorê PKK, Ocalan, tevgera xwe û helwesta xwe ya li hember malbatê bi helwestên pêşengên şoreşên komunîst ên ku li deverên din ên cîhanê qewimîn re berhev kir:

“Serokê damezrandina Welatê Çîna komunîst Mao diyar dike ku saziya malbatê li welatê wî yek ji zincîrên sereke ye ku civakê girêdide. Lê di nava me de (malbat) hema hema zincîra yekem e. Kolonyalîzm, zordestiya axayan, hwd. ew zincîr in, lê ew ji bo me ne astengên girîng in. Ev avahiya têkiliyê ya ku îro herî zêde me tehdît dike û dibe sedema wendakirina hêzek mezin. Ji ber pirsgirêkên malbatî yê heyî me gelek kadro wînda kirin. Bi rastî, gelek kadroyan ji ber vê têkiliyê nikaribûn hêza xwe bi tevahî pêşkêşî şoreşê bikin.”

Abdullah Ocalan negînên namûs û malbat ji bo kesên ku tevlî rêxistinê bibin asteng dît.

Lêbelê, divê neyê fikirîn ku wî namûs û malbat bi tevahî red kir. Berevajî, van têgehên cari-

nan bi xilasbûna ji wateyên xwe yê naskirî di wêjeya Ocalan de wateyên nû digirtin. Em dikarin bibêjin ku ew wekî amûrek têtê bikar anîn. Dibe ku ev pêşniyar bike ku Ocalan li dijî namûs û malbatê ye ji ber ku ew wan wekî astengên milîtanîyê dibîne. Ji ber ku malbat, namûs û hwd. Rexnekirî- na nîrxên civaka kevneşopî an ji nû ve pênasikirina têtêgînên bi vî rengî, her dem bi serketin an jî pêşlêgirtina tevgera PKK'ê ya di nava civakê de têtê kirin. Tewra rexnekirina têtêgihştina kevneşopî ya namûs wekî tevgerê ji bo rakirina astengiyên li pêş beşdarbûna jinan di PKK de têtê hesibandin. Hêmanên ku nahêlin jin tevî PKK'ê bibin wekî “ namûs û malbat” têtê dîtin û li dijî van nîrxan mudaxele têtê kirin. Ew armanc dike ku van jinan bigihîne têtêgihştina ku ew ê bi hêsani ji malê der- kevin. Pênaseyên PKK'ê yê li ser têtêgîna namûs û malbatê, di pêkhatiya herêmê de nebû sedema veguherînê. Lê belê pênaseya malbat û namus cem PKK'ê bi rêxistina terorê ve hatiye girêdan. Piştî vê yekê, ji bo jina ku biryar da ku wek milîtanek tevî PKKê bibe sext e ku vê biryarê rexne bike, hem di nav rêxistina terorê de û hem jî nava hevkarên wî yê siyasî.

Rexnekirina têtêgihştina kevneşopî ya namûsê wekî hewildanek ji holê rakirina astengiyên li pêş beşdarbûna jinan a di nav PKK de têtê dîtin. Operasyona li dijî “namûs û malbatê” ya ku rê nade jin tevî PKK'ê bibin hat destpêkirin, armanc dike ku wan têtêgihîne ku ew ê bi hêsani ji malê derkevin.

Dijberiya Ocalan a li hember malbatê; Ew li ser vê bingehê ye ku malbat berdeyamîya kolonyalîzmê, avahiya wê ya feodal û zordariya endamên di malbatê de ye. Lêbelê, xwendinek baldar nîşanî me dide ku sedema rastîn a nefreta malbatê pir cûda ye. Ocalan di mijara olê de stratejîk tevgeriya û ol bi xwe kir hedef. (Bi rastî, li hin deveran, meriv dikare bibêje ku olê dike hedef.) Ocalan malbat û ol wekhev dibîne, ji ber vê yekê ew qebûl dike ku rexneya malbatê bi rastî rexneyek e ku li olê têtê kirin:

“Avahiya malbatê qadek e ku têtê de bandorên olî jî lê hene. Ji ber vê yekê em olê wekî saziyek cûda nahesebînin. “

Mustafa Karasu, yek ji rêvebirên payebilind ên di nav PKKya rêxistina terorê de têtê hesibandin, di organa medyaya PKKê, üzgür Polîkayê de, 19ê Avrêl 2017 de got: “Îdî dem hatiye ku em li cîhanek bê jin û mêr bifikirin.”

“Ez dixwazim careke din tekez bikim ku ew dem e ku meriv li cîhanek bê dewlet, bê serwer, bê axa, bêyî” jin “an” mêr “bifikire. Mumkun e ku îdareyek bê dewlet, jiyaneke aborî bêyî serokek, axayek, jiyaneke hevserê azad bêyî ‘jin’ an ‘mêr’ hebe. Di vê çarçoveyê de, dem e ku meriv bi azadî hizir bike û serdestiya bîrdozî ya ku serdestan di vî warî de afirandiye hilweşîne. Li ser vî bingehî, pêwîst e şaristaniya demokratîk a ji civaka neolîtîk heya roja me ya îro li ser bingeha civaka demokratîk were nûkirin.

Serokê rêxistinê Ocalan, carinan tedbîr girt ku malbatên li herêmê li dijî cihêbûna zarokên xwe ji malbatan dernekevin û statuya wan a di rêxistinê de îtiraz nekin. Ji ber vê sedemê, têtêgîna malbatê xera dike. Ew dibêje ku hemî rêxistin malbatek e û milîtanên rêxistinê jî xwişk û bira ne.

Dijîtiya Olê

Ger em li gotinên kesên ku ji aliyê PKKê ve hatine revandin û piştê bi awayekî derketine binêrin, em dikarin bibînin ku PKK bi awayekî eşkere dijminatîya xwe ya ji nîrxên exlaqî re nîşan dide. G., ku em li ser vê mijarê pê re axivîn, got ku dema ew tevî PKKê bû, wî yekser rewşa wir fêhm kir. G. dibêje ku ew di encama xapandinê de dema ku ew keçek ciwan bû Quran dixwend,

tevlî PKK dibe, G. dibêje ku mirovên li wir wekî dijminên nîrxên exlaqî hatine mezin kirin û ew poşman bûye û biryar daye ku derkeve:

“Wate, min di hundurê xwe de bi wijdanî gelek nakokî kişand. Ez di derbarê olê de pir nakok bûm. Ez di temenekî biçûk de çûm qursa Quranê. Ez ew kes im ku gelek caran Quranê dixwînim û nimêj dikim. Min ew ji bavê xwe dîtîye. ”

G. diyar dike ku PKK hewl dide ji nîrx û exlaq û nîrxên ku ji malbata xwe dibîne cûdatir sîstemek nîrxê çêbike. Ew dibêje ku kesên ku ne xwediyê vê taybetmendiyê ne di rêxistinê de nikarin bimînin:

“xwezayî nebû. Di warê çand û exlaq de hawîrdorek pir cûda bû. Ew dixwazin ji we kesayetek cûda çêbikin. Ger hûn bibin kesayetek ku ew dixwazin, hûn li wir bimînin, wekî din hûn nekarin li wir bimînin. ”

BIHAYÊ AZADÎ û RIZGAR BÛNÊ: TACÎZ û KEDMÊJÎ

Hin malbat hene ku girîngiyê didin nîrxên malbatê. Keçên wan li kampên PKKê ne. PKK hin argumanan bikar tîne da ku wan razî bike da ku karên xwe bigihîne astek meşrû. Vê yekê dike da ku malbat karibin xwe li hember hawîrdora xwe bipolarêzin. Van malbatan ji bo ku hebûna keçên xwe li wir rewşa bikin, wekî ku ji hêla serokên rêxistinê ve hatî diyar kirin, wêneyê sînoirdarkirina tîkiliyên jin-mêr û tîkiliyên hestiyarî yên li kampên PKKê nîşana xelkê didin. Ew dibêjin ku yên ku tîkiliya wan a hestiyarî heye bi awayê herî giran têne cezakirin. ew jî nûçeyên pêwendîdar belav dikin ku nîşanê xelkê didin.

Di salên pêşîn ên damezrandina rêxistinê de, A. Öcalan pêwendiyên weha mehkûm kirin. Ji ber ku wî ew kêmasî didît. Lêbelê, milîtanên mêr di her astê de di nav rêxistinên terorîst de serdest in. Hêsan e ku meriv bibêje ku ev nayê sepandin. Bi rastî, hejmara jinên ku ji aliyê mêrên ku rêberên rêxistina terorê ne û A. Öcalan jî di nav wan de ye, rastî zordestiya cinsî tîne û tacîz li wan tê kirin, zêde ye. Çîrokên wan tîne gotin.

Kesên ku ji rêxistinê derketine di îtirafên xwe de van tiştan diyar dikin: Li kampên PKKê,

heta li mala Abdullah Ocalan li Şamê, ku jê re “mala berhevkerinê” dibêjin, di kampên PKKê de destdirêjî an tacîz heye. Hin îtirafkar diyar dikin ku binpêkirin li kampên PKKê bûyereke asayî ye. Hin îtirafkarên din jî dem bi dem qala destdirêjîyek weha dikin.

Wekî ku di çavkaniyên cihêreng de tê gotin, serokê rêxistinê, Abdullah Ocalan, destdirêjiya li keçên ciwan rewa dibîne û weha tîne ziman: “Rizgarbûna wan ji qalibê namûsê yê ku ji hêla avahiya feodal, angû pêkhatiya malbata kurd ve hatî ferz kirin”. Dema ku mirov qala pirsgirêka Kurd dike, li Tirkiyeyê gelek kes behsa destdirêjiya li ser jinên zarok nakin û naînin jojevê.

Wekî ku di çavkaniyên cihêreng de tê gotin, serokê rêxistinê, Abdullah Ocalan, destdirêjiya li keçên ciwan rewa dibîne û weha tîne ziman: “Rizgarbûna wan ji qalibê namûsê yê ku ji hêla avahiya feodal, angû pêkhatiya malbata kurd ve hatî ferz kirin”. Dema ku mirov qala pirsgirêka Kurd dike, li Tirkiyeyê gelek kes behsa destdirêjiya li ser jinên zarok nakin û naînin jojevê.

Xalak din ya girîng, yek ji beşdarbûyên rêxistinê Dilaram derfet dît ku A. Öcalan ji nêz ve nas bike û di vê mijarê de daxuyaniyên girîng dide. Di daxuyaniyên xwe de, ew behsa kiriyara xirab a Ocalan û çawa hember wî red daye dike. jinên ku ev navxweyî kirine paşê dibêjin: “Serok me azad dike. Ma hûn naxwazin azad bibin? Hûn bi çavekî nêr li serok dinêrin. Ew serok û pêxembere ku zincîrên xwe şikandine.” Bi van vegotinan, ew dibêjin ka ew çawa her rewîşteka serokê rêxistinê di çarçoveyek îdeolojîk de rast dikin.

Esa behsa şert û mercên jiyana jinan di rêxistinê de dike. Ew kesek bu ku 14 salan li kampên PKKê ma û paşê xwe radestî hêzên ewlekariyê kir. Ew dibêje ku şert û mercên jiyana pir giran bûn, têkiliyên hestiyarî berê destûr nedidan, û yê ku têkiliyên wan ên hestiyarî hebûn tavilê hatin îdam kirin. Ew behs dike ku ev rewş paşê beşdarbûnê asteng dike û ku ev tê terikandin û zexta psîkolojîk li kesên ku têkiliyên wan hene tê kirin. Ew diyar dike ku yê ku di kampan de bi vî rengî destdirêjî û tacîzê dikin niha cezayek piçûk tê dayîn.

Di vî warî de di gel Y.Y. Em li Diyarbekirê bi taybetî axivîn. Ew diyar dike ku jin di nava PKKê

de wek kole tên dîtin û ji aliyê mêran ve tacîza zayendî lê tê kirin:

“Ew bi tevgera xwe qebûl dikin ku jin kole ne. Wan tûrikên ardê hilgirtibûn bêyî ku bêjin çend salî ne. Pirsgirêka rêzgirtinê hebû. Carinan hin zilamên qirêj li dijî jinan di rêxistinê de hebûn û wan keçan dikişandin quncikekê û tiştên qirêj dikirin.”

ÎSTÎSMARA RÊXISTINÊ YA HEMBER ZAROKAN

Rastiyeke din a girîng jî ew e ku PKK zarokan direvîne. Di destê me de gelek belge hene ku nîşan didin ku zarok neçar dibin ku bibin endamên rêxistinê. Li vir divê bê zanîn ku sedemên cihê hene ku PKK berê xwe dide zarokan û hewl dide wan bike endamên rêxistinê. Ji van sedeman ya herî girîng ev in: Daxwaza rêxistina terorê ku bi tevlêkirina zarokan di avahiya xwe de dînamîzmeke daîmî bi dest bixe, bi tevlêbûna zarokên malbatên pir zarok tevlî rêxistinê bibe û bigihîje hemû endamên malbatê. bi hêsanî têne xapandin ji ber ku ew hîn ne di temenê xwe de ne ku jiyane bi tevahî fam bikin. Ev bi taybetî ji hêla îtirafkarên ku me bi wan re hevpeyvîn kir ve tê eşkere kirin.

Rêxistinên wekî PKK û şaxên wê yên siyasî, YPG/PYD, ji aliyekî ve dibêjin ku ew mafên mirovan û mafên jinan diparêzin, li aliyê din jî keç û xortên ku di temenên pir ciwan de dixapînin da ku wan bixin nava şer an wan di karên din ên rêxistinê de bi kar bînin. Ev bûye mijara gelek raporên ku di dîrokên cûda de hatine weşandin.

PKK/PYD/YPG hizir dikir ku îstismarkirina zarokan, qebûlkirina wan wek endamên rêxistinê wan dike perpirsiyar hember her rudanên nexastî û dersînorkirina wan bo pevçûnan an derdorên xeternak dê bibe sedema rewşek ku ew di warê mafên mirovan de berpirsiyar bin. Bi îmzekirina bi navê “Soza Parastina Zarokan Ji Bandorên Pevçûnên Çekdarî” ya rêxistina navneteweyî ya bi navê Banga Cenevreyê, ev rêxistin qaşo dixwaze di vî warî de peyamek “nîyeta baş” bide. Lêbelê, wan ev peyman binpê kir û dûvre zarok xistin herêmên pevçûnê.

Rêxistinên wekî PKK û şaxên wê yên siyasî, YPG/ PYD, ji aliyekî ve dibêjin ku ew mafên mirovan û mafên jinan diparêzin, li aliyê din jî keç û xortên ku di temenên pir ciwan de dixapînin da ku wan bixin nava şer an wan di karên din ên rêxistinê de bi kar bînin. Ev bûye mijara gelek raporên ku di dîrokên cûda de hatine weşandin.

Tê zanîn ku gelek zarok li kampên PKKya rêxistina terorê hatin perwerdekirin û ew beşdarî pevçûnan bûn. Digel ku PKK ji rexneyên rêxistinên mafên mirovan ên wekî Banga Cenevre ya navneteweyî ditirse, ew mêjuya jidayikbûna çekdarên ku li ser malperên xwe yê wekî Serxwebûn û Hpg-sehit.com bilav dibin û mirine, vedişêre. Di vê nuqteyê de, rêxistin ditirse ku roja jidayikbûnê dê temenê van milîtanan eşkere bike. Ji ber vê sedemê, ew hin ji jiyana çekdarên rêxistinê nexuya dihêlin.

Yek ji bûyerên ku di raporên Rêxistina Çawdêriya Mafên Mirovan de xwe nîşan daye, li herêma Sinjarê pêk tê. Keça 13 salî ya ku bi fermanarê xwe yê ku tê gotin gengeşe kir û divra rastî lêdanek giran hat û lingê wê hat şikandin. Dema ku zarok hewl dida ji kampê bireve bi vî halî, milîtanên rêxistinê zarok girtin û ew bi darê zorê birin kampê.

Dayikên ku li ber avahiya HDP'ê ya Dîyarbekirê li benda zarokên xwe ne û me bi wan re bi awayekî taybet hevpeyvîn kir, diyar dikin ku zarokên wan ên ku li çiyê hatine revandin di temenê biçûk de ne.

Tê zanîn ku gelek zarok li kampên PKKya rêxistina terorê hatin perwerdekirin û ew beşdarî pevçûnan bûn. Digel ku PKK ji rexneyên rêxistinên mafên mirovan ên wekî Banga Cenevre ya navneteweyî ditirse, ew mêjuya jidayikbûna çekdarên ku li ser malperên xwe yê wekî Serxwebûn û Hpg-sehit.com bilav dibin û mirine, vedişêre.

Fatma Akbaş, yek ji dayikên ku keça wê ji aliyê PKKê ve hatiye revandin, beşdarî çalakiya rûniştinê ya li ber avahiya HDPê ya Dîyarbekirê bû. Keça wî çar sal in winda ye. Ev dayik dibêje ku HADEP di revandina keça wê de bû alîkar û gumana wê jê heye. Dayik ji me re dibêje ku keça wê di 14 saliya xwe de di hevdîtina meya taybet de hate revandin. Ew dibêje ku keça wê wê demê dibistana navîn qedandibû û di firoşgehek tekstîlê de dixebitî ji ber ku şert û mercên wê ne baş bûn, û ew paşê hate revandin:

“Ez xwendekarê pola 8an bûm. Ders ji ne pir baş bûn. Em 3 bira bûn, paşê ew bû 4emîn. (...) Ez çûm ber avahiya HDPê. Wan li Nevruzê yan tiştêkî din heman kinc li xwe kiribûn. Ez difikirim ku HDP di vê yekê de heye. Di 2015an de, ez ewil çûm nava HDPê û min ji wan re got ku ez dixwazim herim çiyê. Pêşîn, wan got hêj pir ciwanî. Dema ku min tekez kir dê min bişînin yan na wan negot na.”

G. diyar dike ku piraniya kesên ku ew li kampên PKKê dibîne 14-16 salî ne. Wî got ku yê ku di 20 saliya xwe de tevî rêxistinê bûn kêr bûn ji ber ku yê piçûktir xapandina wan hêsantir bûn. G. dibêje ku wê zarokek dît ku dema ku ew 9 salî bû tevî rêxistinê bû. Ev mijarek ecêb û pir girîng e:

“Min kesên ku di 9 saliya xwe de tevî rêxistinê bûn bi çavên xwe dît. Bi gelemperî, piraniya beşdarên di navbera 14, 15 û 16 salî de ne. Min kêr kêr kesek 20 salî dît. Ji ber ku ew ciwan û bêhiş in û xapandina wan hêsan e. Lê ne hêsan e ku meriv keçek mezin a 20 salî bixapîne. “

Di rewşek wusa de, diyar e ku partiyek siyasî divê di dewletek dadrêsî ya wek Tirkiyê de çî bike. Dema ku zarokek ji aliyê rêxistina terorê ve were îstîsmarkirin, pêwîst e ku rewşê ji hêzên ewlekariyê re ragihînin. Divê zarok radestî malbata wî bê kirin. Lêbelê, HDP hema hema wekî şaxek milîtanî ya rêxistina terorê dixebite, û ew zarokan bi rengek neqanûnî li avahiyên xwe digirin û wan dibin çiyê, ne ku wan radestî malbatên wan bikin.

Lî gorî çavkaniyan, di sala 2018 de bi tevahî 131 kes beşdarî rêxistinê bûn. Di nav wan de jimara jinan 39 e. Hema hema hemî van jinan di temenê zaroktiyê de ne. Rêjeya vê beşdarbûna di zaroktiyê de di tevîbûna tevde%29,77 e.

BEŞA III

BERFIREHKIRINA QADA SERWERÎYA PKK: XETA HADEP-HDP AN “QADA ZAGONÎ”

Partiya Kedê ya Gel (HEP) di 7ê Hezîrana 1990an de ji hêla hin wekîlên ku piştî qeyranek di Partiya Sosyal Demokrat a Civakî (SHP) de hatin derxistin, hate damezrandin. Ev partî xwedî îdeolojiyek etno-sosyalist bû. Dûv re, kesayetên navdar ên çepgir ên wekî Abdullah Baştürk û Fehmi Işıklar beşdarî partiyê bûn û wan nûnertiya îdeolojiya sosyalist a partiyê kirin. Partiya HEP'ê di hilbijartinên 1991'ê de bi SHP'ê re tifaqa hilbijartinê pêk anî û bi 22 wekîlan re mafê nûnertiya li TBMM'ê bidest anî. Wek ku ji vir jî tê fam kirin, xeta ku CHPê ji destpêkê ve piştgirî daye nûnertî û xurtkirina partiyên siyasî, ku beredewamiya zagonî ya terorê ne li Meclîsa Mezin a Neteweyî. Ger em li xalên hevpar ên di navbera xeta CHP û HDP'ê de binêrin, em ê rewşê re baştir serwest bin. Her du partiyên ronakbîrekî Jacobin temsîl kirin. CHP di rewşa parêzvaniya celebek dîktatoriya çînî de bû. Xeta HDP piştgirî da vegotinên hem çepgiriya marjînal, hem jî femînîzma radîkal û komên din ên marjînal. Vê partiyê ji damezrandina xwe pêwendîya xwe bi terorê re domand.

Lê belê, helwesta (wekî sond bi kurdî hwd.) Ku HEPê di Meclîsa Mezin a Netewî ya Tirkîyeyê de bikar anî, di navbera partiyên de bû sedema krîzê. Hîç şik tune ye ku ev destpêka pêvajoyek nû bû di jiyana siyasî ya Tirkîyê de û têgihîştinek nû ya siyaseta ku piştgiriya dide şideta terorê. Li vir, berevajî partiyên din, xeta HEP-HDP pirsgirêka Kurd xist navenda siyaseta xwe. Di heman demê de, ew li navenda siyaseta ku bi domdarî di çarçoveya bûyerên terorîstî de dihat nîqaş kirin, bicîh bûn. Partiyên wekî HEP-DEP-HADEPDEHAP û HDP kevneşopiya siyasî ya ku hem hebûna PKK diparêze û hem jî beşek girîng a nêrînên wê di çarçoveyê siyasî ya zagonî de eşkere kirin. Van partiyên ji 1990 -an vir ve nasnameya etnîkî di siyaseta de bi şêwazê berbiçav destnîşan kirin. Wan di hilbijartinan de roleke girîng lîstine. Ji roja ku ev xeta siyaseta hat damezrandin, bi siyaseta xwe ya neyînî bi domdarî derdikeve pêş û gihîştîya rêjeya dengên ku bikeve Meclîsa Mezin a Neteweyî ya Tirkîyeyê. Ev rewş bû sedem ku yekîtiya neteweyî ya di civaka Tirkîyeyê de xera bibe. Karek wusa encam dan ku tercîhên nasnameparêz ên hilbijêran, vegotina nasnameyê di partiyên siyasî de, û siyaseta neteweperestî biçin pêş.

Vê avahiyê tiştek din jî anî rojeva siyasetê, ku têgihîştina partiya herêmî bû. Partiyên di rêza HEP-HDP de; mafên mirovan, mafên jinan hwd. Ji bilî hin mijaran, wan di pirsgirêkên herêmek diyarkirî de rolek bandorker list. Wan ev yek bi siyaseta bibandor encam dan. Van partiyan rağihand ku ew bi gelemperî di bernameyên partiya xwe de bi pirsgirêkên Tirkiyeyê re peywendîdar dibin, lê di siyaseta çalاک de, wan pirsgirêkên Herêmên Rojhilat û Başûrê Rojhilatê Anadoluyê bernameya xwe ya îdeolojîk înan ziman û pêra mijûl bûn.

Pirsgirêkeke din a ku bi xeta HEP-HDP'ê hat destnîşankirin, pirsgirêka jinan bû. Ronîkirina pirsgirêka jinan ji hêla partiyan ve di vê xetê de yek ji amûrên bû ku PKK ji damezrandina xwe pê ve girêdayî bû. Wan mijarên wekî jinan, azadî, demokrasî, mafên LGBT anîn pêş û hewl dan ku îdeolojiya xweya rastîn û tşkiliya xwe bi terorê re veşêrin.

Tşkiliya Xeta HADEP-HDP bi PKK re

Wekî di PKK de, li paş dîroka xeta wê ya siyasî ya legal, siyaseta çep an jî rêxistinên çep hene. Yê ku partiya HEP ava kirin ew partiyên ku ji CHPê veqetiyane; Kes û pêkhatyên ku beriya 12ê îlonê di TÎP (Partiya Karkerên Tirkiyeyê) û DDKO (Komeleyên Çanda Şoresgerên Rojhilat) de cih girtibûn, ji salên 1990î vir ve di rêza HEP-DEHAPê de jî siyaseta dikin. Rastiya ku di navbera CHP û HDPê de tifaqên veşartî-vekirî hene, bi paşxaneya dîrokî ve tê vegotin. Partiyên ku li ser xeta HEPê siyaseta dikin an jî siyaseta medarên di van partiyan de siyaseta dikin xwe ji rêxistina terorê dûr nexistin. Berevajî, wan pir caran piştgirî daye rêxistinê û rêwerzên wê şopandine. Mînakî, banga Abdullah Ocalan di boykotkirina hilbijartinan de di 1994 de bi bandor bû. Çawa ku di vê xebatê de hatiye îfadekirin, îdeolojiya bingehîn a ku siyaseta partiyê pêk tîne, bi guhertinên piçûktir îdeolojiya PKKê meşrû kir. Dikare bê gotin ku veguherînên di siyaseta partiyê de paralel bi guherîn û veguherîna di nav PKKê de çêbûne.

HDP û PKK ji bo ku xwe li ser zemîneke meşrû di nav gelên herêmê de bi cih bikin, bi vegotinên wekhev tevgeriyan. Di heman demê de çalakiyên hevbeş ên wekî pîrozbahiyên Newrozê jî li dar xist. Di vê çarçoveyê de nîrxên çandî, azadiya jinê hembêz dikin û di derbarê femînîzmê de nêrinên hevpar digirin. Li gelek deveran beşdarbûna PKKya rêxistina terorê bi rêya HDPyê bû. Ev feraseta meşrûiyetê, bi taybetî di hişê ciwanan de, rê li ber vê yekê vekir. Keçên ciwan tevlibûna PKK'ê wekî çalakiyek siyasî ya normal dibînin. Ew HDP'ê wekî kampeke ciwanan a zagonî dibînin. Weke nîşaneke ku ev feraset çawa çêbû ku Y.Y. ya di temenê biçûk de tevli PKK'ê bû. Zarok fêhm dikin ku ya ku ji wan re tê gotin ne rast e. Lê ew êdî arîkariyê nake ji ber ku ew xwe li kampên rêxistina terorîst dibînin. Gava ku wan dixwest birevin, tîr girtin û wekî cezayek dihavêjin zîndanê:

“Ez çûm avahiya HDP'ê. Wan di Newrozê de an tiştek din heman kinc li xwe dikirin. Min got, ez dibêjim ku HDP jî tevli vê yekê dibe. Sal 2015 bû. Pêşî ez çûm HDPê û min got ku ez dixwazim herim çiyê. Pêşîn, wan got tu hêj pir ciwanî. Dema ku min îsrar kir wan got baş e, em ê we bigirin. Dûre ez şevê li avahiya HDP'ê ya Dîyarbekirê mam û 20 şevan jî li Mêrdînê mam. Paşê ez ji wir derbazbûme Sûriyê. Min xwest ez ji wir birevim. Ez reviyam. Lê dema ku ez direviyam, li ser sînora hatim girtin. Ev reva min a yekem bû. Ji ber vê yekê wan ez girtim û xistim girtîgehê. (...) Ez heftayekê li Sûriyê mam û paşê ez ji wir reviyam. Min dikaribû Mardini ji sînora bibînim. Hêmanên YPG ez girtim. Ez wê demê 14 salî bûm, wan 8 mehan ez di girtîgehê de hiştim. Piştî em çûn çiyê.”

Tşkiliyên partiyan ên di xeta HADEP-HDPê de bi PKKya rêxistina terorê re her tim buna mijara nîqaşê. Ji ber vê yekê, hem partî hem jî serok û endamên wê gelek caran bi lêpîrsinên qanûnî

re rû bi rû mane. Di encamê de, partî hatin girtin. Serokên partiyên dibêjin ku ew bi giştî şîdetê şermezar dikin. Lêbelê, ew eşkere rêxistina terorê PKK û qetlîamên ku wê kirine şermezar nakin. Berekavî, ew beşdarî rêwresma cenazeyên milîtanên rêxistina terorê bûn ku di pevçûnên ji aliyê hêzên ewlekariyê re hatin kuştin, û wan gotara nêzikî PKKê li ser jinan, wek di hemî mijarên din de bikar anî. Dema ku rêvebirên HDPê şîdet şermezar kirin, wan bi dizî an eşkere dewlet û rêxistina terorê li yek pêvanê de hesibandin.

Rêxistinên HDPê ku mîna “Navenda Civandina Milîtanî ya PKK’ê” dixebitin

Ravekirina partiyên di xeta HADEP-HDPê de bi wesfek nêzikî PKKê nerast e. em dikarin bêjin herdu wekî hev in. Sedema vê yekê ew e ku PKK ji roja ku partî hatine damezrandin û vir de piştigirî daye van partiyên. Ew wan wekî meydana zagonî ya ku xwe belav dike û ji bo rêxistinê endaman digire dibîne. Partiyên di vê xetê de rê li ber rêxistina PKK’ê vekir ku di bin navê têkoşîna azadî û demokrasîyê de bi girseyê re têkiliyê deyne û hewl da ku meşrûiyeta kiryarên rêxistinê ava bike. Ew îdîa dikin ku partiya Tirkîyeyê ne. Lê ya ku rastî ronahiyê tê cûda ye. Ew armanc dikin ku pîrsgirêkên rêxistinê binin rojeva Tirkîyeyê. HDP tu carî tevî demokrasî, mafên mirovan, mafên jinan, xizanî û hwd nebûye. Xuya nake ku bi rastî bi pîrsgirêkan re eleqedar dibe. Ger em li ser armancên wan ên sereke bisekinin, HDP û partiyên di vê xetê de her dem bi vegotinên wekî berfirehkirina qada serweriya PKK’ê re zemîna gotara PKK’ê amade kirine.

Rêxistinên parêzgeh an jî navçeyên HDPê yê li herêmê, komeleyên nêzikî HDPê wek navendeke peydakirina milîtan bo nava PKKê yan jî wekî “navenda bilindkirina hişmendiyê ji bo amadekirina derketina çiyê wekî milîtan” dixebitin. Em wê yekê ji çîrokên kesên ku ji rêxistinê veqetiyane, dayikên Diyarbekirê yê me bi wan re hevpeyvîn kirî û îtirafkaran re bi zelalî fêhm dikin. Ev avahî di navbera malbatan û kesên ku ji hêla PKKê ve hatine revandin de têkiliyê jî peyda dikin, û mîrên xwe ji bo çalakiyan dişînin malbatan da ku malbatên ku li zarokên xwe digerin razî bikin.

HDP tu carî tevî demokrasî, mafên mirovan, mafên jinan, xizanî û hwd nebûye. Xuya nake ku bi rastî bi pîrsgirêkan re eleqedar dibe. Ger em li ser armancên wan ên sereke bisekinin, HDP û partiyên di vê xetê de her dem bi vegotinên wekî berfirehkirina qada serweriya PKK’ê re zemîna gotara PKK’ê amade kirine.

Partiyên wek HDPê di jargona PKKê de wekî qada legal tene pênasekirin û têkiliya wî ya bi PKKê re gelek caran bûye mijara îdîanameyan. Di sala 2020an de, Serdozgeriya Komarê ya Gaziantepê lêpîrsînek li ser damezrandina rêxistina teror PKK/KCK (avahiya bajarî) li navenda bajarê encam da. Di îdîanameya di vê çarçoveyê de hatiye amadekirin de ev mijar bi zelalî tê bilêvkirin. Rêxistina PKK hewl dide ku ji dozgeriyê dûr bimîne û rengê “zagonî” bide çalakiyên xwe. Sedema vê yekê jî çêkirina îmajê siyasî ya li dijî operasyonan e. Ji ber vê sedemê, her tim xebatên xwe bi rêya HDPê dimeşîne. Ev rewş di belgeyên ku di dawîya operasyonê de hatine bidestxistinê sabît e. Wekî encamek, agahdariya li ser vê mijarê nîşanek e ku mebest jê ew e ku ji bo kesên ku bi rastî terorîst in, nasnameya siyasî bi dest bixe. PKK/KCK, Rêxistina Qada Jinan (TJA) rasterast di nava “Konseya Jinan” a HDPê de tê organîzekirin. TJA çalakiyên xwe yekser wekî “Xebatên Meclîsa Jinê” meşand. Heman rewş û rêbaz ji bo pêkhatiyên ciwanan jî heye.

Dayik û îtirafkarên ku me bi wan re hevpeyvîn kirin dibêjin ku avahiyên partiya HDPê veguheriye navendên ku endamên rêxistinê digirin. Yek ji wan Dayikên Diyarbekirê Fatma Akbaş bû.

Akbaş vekirî dibêje ku HDP ji revandina keça wî Songul Akbaş berpîrsiyar e. Fatma Akbaş diyar dike ku keça wê piştî dibistana navîn nexwendiyê, ji ber vê yekê li dikana cilan dest bi xebatê kiriye û piştî 12 rojan çûye. dem:

“Songül 14 salî bû, ew cewî bû, wan dibistana navîn qedand û neçûn dibistanê (...) Li destpêka kolanê nêzî mala me cîhek hebû - sed metre dûrî malê tune bû - kincên jinan difiroşt. Li wir 12 rojan xebitî. (...) Wî di nava 12 rojan de nasnameya xwe ji malê girt. (...) Diyare ku wan nasname xwestine. (...) Wateya wê ew e ku çû û li cem HDP navê xwe tomar kir. (...) Ji ber vê yekê ew di heman rojê de çû HDP'ê û got ku ew diçe nexweşxaneyê. “

Dayik û îtîrafkarên ku me bi wan re hevpeyvîn kirin dibêjin ku avahiyên partiya HDP'ê veguheriyê navendên ku endamên rêxistinê digirin. Malbat dizanin dema ku zarokên wan wenda dibin diçin çiyê. Di vî warî de çalakiyên dayikan ên li ber avahiya HDP'ê gelekî girîng in. Heta niha gelek malbat ji bo dîtina zarokên xwe çûne avahiya HDP'ê.

Lîstikên Şantajê

Di hevdîtina me ya bi Fatma Akbaş re, xalek bi taybetî bala min kişand. Ew li ser keça xwe Songül van tiştan dibêje: Dema ku di dikana firoştina kincên jinan difirotin, wan wêneyên wan kişandin da ku keça min wekî “model” bikar bînin. Dibe ku ev wêneyên bi fotomontajê werin guheztin û ji bo rêşkirina kesên ku nexwestine tevî rêxistinê bibin hatine bikar anîn. Gumana Fatma Akbaş a di derbarê tabloyan de û sîdarkirina wê ya dikandar dikare wekî delîla vê yekê were pejirandin:

“Di nav 12 rojan de, wan nasnameya wî girtin û tomar kirin û wêneyê wî kişandin. Min got ew wêneyê te dikişînin. Min ji wan re got ku Ew te neşînin çiyê an tiştêkî din. Ji ber ku cîranekî ji min re got ku wî xwediyê wê dikanê li Sûriyê dîtîye. Bê guman ez nizanîm ji ber ku min ew bi çavên xwe nedît. Keça min ji min re got: Dayê, ew min li xwe dikin û wêneyê min dikişînin. Dema ku min ji wan pîrsî çima, wan got, “Em laşê wê wekî model bikar tînin bêyî ku rûyê wê bikişînin.”

Malbat bi rastî dizanin ku kî zarokên wan birine çiyê dema wenda bûn. Çalakiyên dayikan ên li ber avahiya HDP'ê di warê aşkerakirina rastiyê de pir girîng in. Heta niha gelek malbat ji bo dîtina zarokên xwe çûn pêşiya avahiya HDPê. Fatma Akbaş yek ji dayikên ku vî karî dike ye. Ew ji bo dîtina keça xwe diçe Serokatiya HDPê ya Dîyarbekirê, li bûyerên revandinê yên berê ku di malbatê de qewimî difikire. Li wir dibîne ku di odeyekê de keç hene. Dayika xemgîn difikire ku dibe ku keça wê jî li wir be û hewl dide ku têkeve hundur. Lêbelê, karbidestên wir nahêlin ku ew bikeve wir. Paşê, ew keça xwe li ser kanala Youtube dibîne. Ew ji yên li dora xwe re vedibêje. Li ser vê yekê, hin HDP'yî diçin malê da ku dilê dayikê xweş bikin. Me cara dawî ji vê dayika dilşewat pîrsî: “Hûn bawer in ku endamên HDPê ne ku keça we birine cem PKKê?” Gava ku min jê pîrsî, wî bê dudilî got: “Ez bi tevahî piştrast im, çima ew ê neyên mala min ger ew wiya negirin.” dibêje. ev dayik îspata wê ye ku bê şik çawa navendên HDPê bûne navendên komkirina terorîstan. Îtîrafkar P., ku em bi hev re li Dîyarbekirê pê re axivîn, got ku rêwîtiya wî ya ji bo tevî PKK'ê bibe li avahiya HDP'ê dest pê kir. Di berdêlê de, wan soz dan P. ku dê meaşê pê re bê dan û hewcedariyên malbata wê bicîh dibin:

“Dema ku ez di pola 6 û 7 de bûm, min di serdema dersxanê de zilamek bi navê Mehmet nas kir û em bûn heval. Em di tîkiliyê de bûn ku bi wî re li ser Facebookê jî bi axivîn. Di sohbetên me de, min jê re got ku divê ez bixebitim, da ku ez peran bînim malê. Wî ji min re got here avahiya

HDPê, li wir ru dikari karê çêkirina çayê û paqijiyê biki û bi qasî meaşê dewletê meaş wergiri. Em pê re çûn avahiya HDPê. Dema em gihîştin wir, wan axaftinên îdeolojîk kirin. Wan ji min re gotin ku ew dikarin bi şertê ku ez beşdarî wan bibim alîkariyek mezin bidin malbata min. “

P. li vir du rojan li yurdê dimîne û piştî banga malbata xwe biryar dide ku vegere malê. Lêbelê, di vê navberê de, listikek din ji hêla kesên ku çavdêriya wê dikin ve tê lîstin. Ew jê re dibêjin ku karê wî li Silvanê heye ji ber ku ew dizanin ku P. feqîr e û pêdiviya wî bi xebateke sext heye. ew wê dibin cihekê çol:

“Em daketin zeviyek deştî. Ma dibe ku ew li vî cîhê vala karê paqijkirinê bike? Min dest bi hizirkirin kir. Dûv re ji min re gotin ku dê du kes werin û min bigirin. Min ji wan re got ez nax-wazim li vir bimînim. Wan bi qasî du demjimêran bi min re axivîn da ku min razî bikin. Gotin, “Tu Kurd î, Kurdbûna te li Tirkîyeyê nayê qebûlkin” û hewl dan bi rêya propogandayê min bipejîrin.

Di rapora 2013an a Komîsyona Mafên Mirovan a Meclîsê de hat gotin ku kesên ku bi hince-ta komkîrin û komkîrîna alîkariyê ji bo rêxistina terorê PKK'yê dewlemend bûne hene. Ev tê wê wateyê ku berhevkerin bûye sektoreke neqeydkirî. Gotinên ku di raporê de cih girtine ev in:

“Serokê Şaredariya Navçeya Sasonê ya bajêrê Batmanê Muzaffer Arsla 2 birayên xwe û 1 biraziyê xwe yên ku tevli pevçûnên rêxistina terorê bûn wîndî kirin. Wî qala pêwendiyên ne meşrû yên ku rêxistina terorê ketiye herêmê kir. Ew dibêje ku PKK ciwanan bi siloganên “Ji bo Kurdistanê” û “Ev welat ye me ye” dixapîne. Ew dibêje ku hin kesên ku li ser navê rêxistinê kesan û pere kom dikin li Stenbolê bi van pereyan pir dewlemend bûne. Ew dibêje ku çek, cebil-xane û hin tişt di navbera rêxistin û milîsan de têne firotin. Ew her weha dibêje ku wî bihîst ku çek, narincok, têlsiz û tiştên din têne firotin. “

Pirsgirêka Jin, Zayendî û Malbatê

Heya damezrandina HADEP, HEP û DEP ne xwediyê polîtîkayek cuda ya jinan bûn. jin tenê di nîqaşa giştî ya siyasî de cih digirt. Jinên di nava partiyê de di bin banê cuda de nehatine rêxistin kirin. Bi HADEPê re, ku demeke dirêj hebûna xwe di qada siyasî de domand, jin di bin navê komîsyona jinan a navendî ya di nava partiyê de hatin birêxistin kirin.

Komîteya damezrîner a partîya HADEPê di 1ê Gulana 1994an de civiya û di meclîsa partiyê ya 30 kesî ya partiyê de yek endamê jin tûne bû. Mîna ku ketina jinê ya meclîsê ji PKK'ê re peyamek bû. Ji ber ku endama jin di meclîsa partiyê de Serap Mutlu bû, xwişka mezin a Mazlum Dogan, ku yek ji damezrînerên PKKê ye, ku di nivîsên rêxistina terorê de wekî Kawayê serdem tê binavkirin û di 21ê Adarê de dema ku li Girtîgeha Diyarbekirê girtî bû xwekuşt bû.

Di bernamaya partiyê de di nav beşa ku HADEP dê hembêz bike de behsa jinan nehat kirin. Di beşa demokratîzekirina dewletê ya di bernamaya HADEPê de, hat behs kirin ka dê ji bo wekheviya jin û mêran çareseriyek çawa bête dîtin. Di HADEPê de çalakî û rêxistina jinan di salên 2000an de zêde bû. Di kongreya HADEPê ya sala 2000an de, rêxistinên jin û ciwanan wekî avahiyên xweser hatin sêwirandin. Pirsgirêka jinan di rêzîknameya komîsyona jinan a navendî ya HADEPê de hat rojevê. Pirsgirêka jinan bi vegotîneke dişibî vegotina PKK'ê hat îfadekirin:

“Armanca me (...) eşkerekirina îradeya kolektîf a jinan bi perspektîfa îdeolojiya jinê ye. Armanca me ev e ku em rêveberiyek kolektîf çêbikin, û ji bo vê yekê, şewaz, helwest û helwêstên ne-xizmetkar, bêbawer bêhevkar nayê qebûl kirin. “

Diyar e ku vegotinên wekî “îdeolojiya jinê”, “bêbaweriya zayendî”, “şewaza hevkarîyê” di

nivîsê de ji vegotinên îdeolojiya femînîst an ji vegotinên rêxistinên jinan ên bi PKKê re hatine girtin. Nivîs li gorî nivîsên PKKê hatiye çêkirin. Balkêş e ku ev nivîs dişibihe tuzuka partiya komunist a di serdema Sovyetê de ye.

Rêxistina jinan a ku ji hêla HADEPê ve hatî damezirandin vegotina PKKê teqlîd kir. Û herwiha, di sala 2002an de, HADEPê berhema Ocalan ya jêr navê “Kuştina Mirovek” hatiye amadekirin, wekî materyalek perwerdehiya rêxistinên jinan qebûl kir. reşnivîsên perwerdehiyê yê ji bo rêxistinên wan ên jinan hatin amadekirin, heman reşnivîsên PKK’ê yê ji bo endamên rêxistina jinan bûn. Mînakî, di van reşnivîsan de serdêrên wekî “îdeolojiya rizgariya jinê” û “teoriya veqetîna ji mêran” hebûn.

Di rêziknameya partiyê ya HDP’ê û bernameya partiyê de daxuyaniyên li ser jin û wekhevîya zayendî hebûn. Li wir hat diyarkirin ku dê mafên kesên LGBT li her platformê bîst parastin. Di konferansa jinan a ku wan li Enqerê organîze kir de, Partî wekî “partiya jinan” hat dîtin. wan bi berdewamî qala dawîya avahiyên serdestiya mêran kir. Dîsa jî, di derbarê destdirêjiya jinan, destavêtin û destdirêjî, keçên revandî û şîdeta mêran a terorîst di nav rêxistina terorî PKK de tişteki nehat gotin. Di axaftinên wî de, gelek caran behsa başbûna rewşa A. Ocalan, ku serokê rêxistina terorê ye, dihat kirin.

Di bernameya HDP’ê de wiha tê gotin: “Her ferd û rêxistina ku li dijî her cûre cûdakari û mêtîngeriye ye di warên ked, nasnameyên etnîkî û olî, jin, meyla cinsî û nasnameya zayendî, hawîrdor û çavkaniyên xwezayî de divê werin cem hev da ku gel bikare rêveberiya xwe ya demokratîk ava bike. Amanc eve ye “ Ew di bernameya partiye de di her fersendê de qala LGBT û mafên kesên LGBT dike.

Di bernameya partiyê ya HDP’ê de malbat an jî pirsgirêkên ku malbatê jiyîn bi tu awayî nayên bilêvkirin. Tenê mijara “îstîsmara keda jinan a di nava malbatê de” tê vegotin. Bê guman, ev rewş bi rengê neyînî anî rojevê.

Rêxistina jinan a HDP’ê xwe dispêre meclîsên jinan. Armanca Meclîsa Jinan ev bû: “Veguherîna siyaseta ku wekî qadeke mîr a yekdestdar û yekdestdar tê dîtin, demokratîkbûyîn, zêdekirina tevlebûna jinan li siyaseta, civakîkirina siyaseta, diristkirina mekanîzm û alavên rasterast ên çêkirina siyaseta ku dê jin bikaribin li ser jiyana xwe bibin xwedî gotin û biryar û vîna xwe derxin pêş. ” Di vê çarçoveyê de, di rêveberiya Partî û şaredariyan de sîstema hevserokatîyê hat avakirin. Ger em tîkildarî vî mijarê dîsa qala wê bikin, di bernameya partiyê ya HDP’ê de malbat an jî pirsgirêkên ku malbatê jiyîn bi tu awayî nayên bilêvkirin. Tenê mijara “îstîsmara keda jinan a di nava malbatê de” tê vegotin. Bê guman, ev rewş bi rengê neyînî anî rojevê. Di beşa bernameya partiyê ya di derbarê jinan de, divê mafên ku ji jinan re têne dayîn an guhertinên ku di zagonan de di berjewendiya jinan de têne kirin bêne vegotin, lê perspektîfek bêtir îdeolojîk hate pejirandin. Di vî alî de, zimanek femînîst a radîkal tê bikar anîn. Di beşa malbatê de. Tê gotin ku jin di “civaka serdest a mîr” de ku ji hêla femînîzmê ve hatî pejirandin têne çewisandin û têne îstîsmarkirin. Di tekoşîna azadîxwaziyê de giranî dayîna ser milê jinan heye. Mijarek din a ku di bernameya partiyê de hatî vegotin şîdeta mîr û dewletê ya li ser jinan e. Tê gotin ku kurtaj mafê jinê ye. Gotinên femînîst ên di bernameya HDP’ê de pir dişibin vegotinên femînîsta jin a PKK’yî Sakîne Cansız, ku li Parîsê di encama şerekî nav-rêxistinî de hat kuştin. Sakîne Cansız jî dewlet û mêran bi bikar anîna tundutîjîye hember jinan tawanbar dike.

Di dîroka siyasî ya Tirkiyeyê de, HDP nîrxên dîrokî yê civaka Tirkiyeyê paşguh kiriye. Ev

partî di pozîsyona partiyek de ye ku nêrînên marjînal dipejirîne. Her weha partiyê di rêzîknameya xwe de cih daye parastina mafên mirovên xwedî meylên cinsî yên cihêreng. Tewra CHPê jî, digel ku partiya ku bi salan siyaseta çep temsîl kir, hêmanên ku wekî piştevaniya femînîzmê an LGBTê bêne hesabandin nexist nav bernameya xwe. Di vî warî de, îfadeya di paragrafa (e) ya bend 2 ya rêzîknameya HDP de wusa dibêje:

“Pêşxistina têkoşînek li dijî şidet, veqetandin, cûdakari, sûcên nefretê û axaftinên ku kesên lezbiyen, gay, bîseksuel û transseksuel di jiyana giştî û civakî ya ji heteroseksîzmê de derdikevin pêşberî wan ...”

Di bernameya partiyê de nêrînên wekhev yên wusa jî hene:

“Li gorî partiya me, heteroseksîzm rengê nijadperestiyê ye. Ew li dijî cûdakari û şideta li ser bingeha homofobî û transfobiya ku lezbiyen, gay, bîseksuel û transseksuel (LGBT) rû bi rû dimîne radiweste. Partiya me dibêje ku azadkirina kesên LGBT dê heteroseksuel jî azad bike, û li dijî gotinên nefretê û sûcên nefretê yên ku heteroseksuelî wekî pêdiviyek destnîşan dikin û ferz dikin radiweste. “

Di gotarên HDPê de li hember kesên ku li dijî LGBT kesan xwepêşandanê dikin gotinên rureşkirin ên wekî transfobî hene. Ew dibêjin ku kesên nêzikî wan kesên LGBT li hember van êrîşan diparêzin. Partî têgihîştina meyla xwe ya di vî mijarê de bi zelalî eşkere dike. Wekî din, komeleyên xeta LGBT hevgirtina xwe ya bi HDP re di derbarê mafên LGBT de venaşêrin. Mînak, komeleyek di malpera xwe de radigihîne ku HDP di hilbijartinên herêmî de kesên xwedî meyla cinsî yên cihêreng kirine namzet û ji eşkerekirina navên van namzetan jî dudil nabe.

Îstismarkirina Jinan

Partiyên nêzî HDP'ê û HDP bixwe jî wa nîşan didin ku ew li sazî û rêxistinên din ji bo pirsgerêkên jinan gelekî hesas in. Ew bi berdewamî pirsên li ser pirsgerêkên ku jin di xebata xwe ya parlementeriyê de dikîşînin derdixin pêş û van pirsgerêkan tînin zîşman. Dema ku ew van tiştan dîkin, ew qet qala pirsgerêkên ku jinan di nav PKK de jiyane, an jî pirsgerêkên ku PKK li jinan kiriye, çewisandin û destdirêjiya wan, avahiya baviksalarî ya PKKê û helwesta dijî malbatê, mamosteyên jin ku hatin kuştin, keçên di temenê biçûk de ber bi çiyayê ve hatin revandin nadin.

Wekîlê HDP'ê yê Mûşê Mensur Işık ji ber tundûtîjiyê hember hevserê xwe, rûbirû doz bûye. Ev bûyere di sala 2020 de çêbû. Bûyer di çapemeniyê de cih girt û heyeta dîsîplînê ya HDPê ji Mensur Şahin re du sal ceza birî ku ji Partiyê dûrbe. Piştî demekê, derket holê ku Wekîlê Mêrdînê Tuma Çelik destdrêjî jinekê kiriye. Tevî ku haya serokên partiyayî ji vî yekê hebû, wan hewl da ku mexdûr ji dozê dûr bixin. Lê belê, piştî ku bûyer di çapemeniyê de hate nîşandan, komîteya dîsîplînê ya Partiyê biryar da ku Tuma Çelik ji Partiyê derxîne. Ev bûyerane hemû bînpêkirinên jinan ên di HDP'ê de eşkere dikin. Her çend Ebru Işık, jina Mensur Işık got ku tundûtîjî tune ye, rastiya ku Mensur Işık daxuyaniyek da û hem ji xwe, hem ji Partiya xwe û hem jî ji jinan lêborîna xwe xwest rastiya bûyerê nîşan dide. Li vir, HDP xwedî helwestek nakok e. Dema ku rayedarên partiya HDP destdrêjî, tundûtîjî û destdirêjiya di çapemeniyê de rexne dikin, ew vî yekê bi nêrîn an partiyek siyasî ve girêdidin. Lêbelê, ew bûyere wekhev a ku di nav partiya xwe de rudide wekî helwestek kesane pêşkêşî dike.

Wê diyar kir ku mexdûrê Tuma Çelik e û ku ji aliyê Tuma Çelik ve hatiye mexdurkirin û wî gef lêkiriye ku hiç sikaleyekê neke. Li wir, hin wekîlên HDP'ê jî bûyer îhmal kirine û hewl dane ku vî bûyerê veşêrin. Wekîla HDP'ê ya Mêrdînê Ebrû Gunay telefon da qunciknivîsê rojnameya

Hurriyetê Abdûlkadir Selvî û der barê îdfaya “destavêtinê” ya ku bû sedema derxistina parlementerê Mêrdînê Tuma Çelîk ji HDP’ê de ev tişt got: “Wî ti carî ji min re çewsandin, destdirêjî û tundutîjî negot. Min ji bo parastina jinê kar kîr. Ger em wê rojê ji aliyê çapemeniya îro ve bihatana agahdarkirin em ê bûyerê efû nekin. Ez tecawizkar naporêzim. Ez li çavên kesekî nanêrim Ez tu kesekî naborim ...” HDP heta niha çewsandin û destdirêjiya li PKK heye û muameleya li ser jinên kurd ku di çapemeniyê de hatiye weşandin mehkûm nekiriye. Ji ber vê sedemê, cidiyeta gotinên jorîn tune.

BEŞA IV

XEWNA TIRSDAR A RÊXÎSTÎNA TERORÊ: DAYIKÊN DIYARBEKIRÊ

Hêza Dayikan

Rastî ev e, teror ne tenê pirsgirêkek ewlehiyê ye. Divêt li dijî terorê, aborî, çandî, hwd. divê di her warî de şer bikin. Wekî din, wê qurs be ku teror biqede û gelên herêmê aramiyê bibînin. Di vê çarçoveyê de, wekî ku me gelek caran dubare kiriye, ew bi piştgiya gelên herêmê di şerê li dijî terorê de girîngiyê distîne. Rêxistina terorê dizane ku malbat li dijî terorê wek mertalê parastinê tevdigere. Ji ber vê yekê, wî nirxên malbatî û rolên kevneşopî yên malbatê, têgehên wekî bav, malbat, jin, namûs paş xist. Ew bi rakirina berxwedana nasnameyên malbatî û malbatî ya li dijî terorê ji xwe re cîhek azadî diafirîne. Lêbelê, îro, mirovan bi nasnameyên malbatî û nirxên malbatî dest bi rûbirûbûna terorê kirin. Mirov, rûyê rast ê rêxistina terorê, dijminatîya wê ya li nirxan eşkere dikan. Ewe tam li vir rewşa dayikan li hember terorê pîr girîng dikan. Çalakiya Dayikên Diyarbekirê di nav endamên rêxistina terorê de şikestinek çêdike û fikra pirsîna hebûna wan a li wê derê çêdike. Di heman demê de ew handide ku malbatên din êşên bi vî rengî dikişînin û wan handide ku beşdarî van çalakiyan bibin. Ji ber ku êşa van malbatan di medyayê de cih digire, ew dihêle ew bi zarokên xwe re bêtir eleqedar bibin û li hember terorê bêtir bêtirs biaxivin. Bê guman, ev çalakiya rûniştinê ya Dayikên Diyarbekirê divê bi taybetî ji bo HDP'ê bibe ders. Dayik bûne celebê koma zexta demokratîk. Ya ku divê HDP li vir bibîne ew e ku trajediya ji ber terorê rû daye bibîne û xwe ji terorê dûr bixe. Divê êdî HDP bibe partiyeke Tirkîyê. Jixwe, partiyeke ku xwe weke partiya Kurdistan dide nasîn divê vê qêrîna dayikan bibihîze. Wekî din, nayê înkarkirin ku elîtên ku di HDPê de siyasetê dikan ji gelên herêmê û pirsgirêkên gelên herêmê re xerîb in.

“Ez ê dest bi doza we bikim ku hûn dibêjin Kurdistanî! Zarokên me bidin me.” (Çalakiyên Dayikên Diyarbekirê Li Pêş Serokatiya Parêzgehê ya HDPê daniştin)

Hacire Akar, 70 salîye, di Tebaxa 2019an de ji telefona kurê xwe yê winda peyaman dibîne. Her

tişt bi vê dest pê dika. Ji Rêxistina HDP'ê ya Bajarê Diyarbekirê ve peyama dihatin. Hacire Ana di vê mijarê de xwedî tecrûbe bû. Kur û xizmê wî yê din berê çûbûn çiyê. ew li çiyê mirin. Ew hefteyek piştî nişaniya Mehmet Akar ji nişka ve winda bû.

Dayika Hacire biryara xwe dabû ku dê çî bike. Di vî warî de çû avahiya HDP'ê. Rêveberên HDP'ê bi dayikên ku berê zarokên xwe dixwestin re rû bi rû man. Wan hemî derî ji Dayika Hacire re girtin. Hacire Akar dîsa jî dev jê berneda, wê bi kevirekî camên avahiyê şikand û got ku ew bêyî kurê xwe naçe tu deran. Di 22'ê Tebaxa 2019an de li ber HDP'ê dest bi çalakiya rûniştinê kir. Hacire Ana guh neda tacîz û êrişên endamên partiyê û çalakiya xwe bi rûniştina li wir bêyî ku derkeve berdewam kir. Di encama lêgerîna bi îsra a polîsan de, Mehmet Akar roja çaremîn a çalakiya xwe hat dîtin û radestî diya wî hat kirin. Di vî warî de, hin kesên ji şaredarî û rêveberiya parêzgehê ji aliyê polîsan ve hatin binçavkirin. Pişt re Mehmet Akar dizewice û zarokek wî çêdibe. Li gorî bang û helwesta wêrek a Hacire Akar û bi saya wê, malbatên din ji bo dîtina zarokên ku ji aliyê PKK hatine revandin di avahiya HDP'ê û çalakiya rûniştinê pêk anîn.

Çalakiya Dayikên Diyarbekirê di nav endamên rêxistina terorê de şikestinek çêdike û fikra pirsîna hebûna wan a li wê derê çêdike. Di heman demê de ew handide ku malbatên din êşên bi vî rengî dikişînin û wan handide ku beşdarî van çalakiyan bibin.

Dîrok: 4ê Îlona 2019an, Serokê HDPê yê Parêzgeha Diyarbekirê Zeyyat Ceylan li ber avahiya parêzgehê digel hin wekîl û endamên partiya HDPê daxuyanî dide. Zeyyat di îfadeya xwe de dayikên ku li ber avahiyê rûniştine sûcdar kir ku ew ji bo lîstikên li ser Partiya xwe û buxtan amûrek in. Lêbelê, ew di her fersendê de piştgiriya didin Dayikên Şemî û Dayikên Aştiyê. HDP guh neda dayikên ku li dijî politikayên wan, piştgiriya wan a çalak ji bo teror û şidetê derketin û wan bi komployê tawanbar kirin.

Li vir, eşkere dibe ku rêxistinên HDPê tenê bi siyaseta mijûl nabin. di heman demê de, ew wek şaxek berhevkirina PKKê, ku endamê rêxistinê ye, dixebite. Bi çalakiya xwe, Hacire Ana bû hêviyek ji bo dayikên ku zarokên wan ji aliyê PKKê ve hatine revandin. Malbatên din jî li pey şopa wî çûn û li ber avahiya HDP'ê çalakiya rûniştinê pêk anîn. Dem bi dem endamên partiyê li dijî wan disekinîn. Dema ku wekîlên HDP'ê di serdana partiya xwe de ji dayikan derbas dibûn, wan guh

nedida wan, lê ew xwe wekî nûnerên girseyê nîşan didin. wan hawara wan nebihîst. Lê belê tiştekan ji dayikan ji vê çalakiyê derneket. HDP bûye pêlîstoka siyaseta Amerîkayê û her tiştî dike amûrek û siyaseta wan a qirêj ji aliyê dayikan ve di demeke kurt de derketiye holê.

Dayikên ku ji bo dîtina zarokên xwe beşdarî Çalakiyê dibin, qebûl nakin ku endamên HDP'ê dema ku zarokên xwe di dibistanên herî baş ên Tirkiyeyê an Ewropayê de perwerde dikin, zarokên wan layîqê “çiyê” bibînin. Siyaseta wan a li ser derewan û doza wan a bêwate, “Ezê doza weya Kurdistanî dest pê bikim!” ew berteka xwe diyar dikin.

Çalakiyên rûniştinê yên dayikan bi giştî bi bandor bûn. Çalakî li Tirkiye û derveyî welat bando- rek mezin çêkir. Parazvanên mafên jinan û yên ku digotin ew ê jinan azad bikin, li pêşberî vê rewşê bêdeng man. Ji bo çalakiyên Dayikên Diyarbekrê yên ji Almanya û parêzgehên din ên Tirkiyeyê jî beşdarbûn û piştgirî dikirin. çalakî hê jî didome. Heta îro, 188 malbat li ber avahiya partiya HDPê dimînin. Heya nuha, 20 malbat bi zarokên xwe re gihîştine hev. Gelek çîrok ava “edi bese!” çêbûne. Dayikên Kurd bi berxwedana xwe ya dayikê li dijî terorê derketin holê. Perdeya li ser siyaseta du rûyî ya HDPê jî hat rakirin. Di vê beşê de, em ê qala çîrokên dayikan ên li ser zarokên wan ên revandî û çîrokên wan ên lihevhatinê bikin. Em bi hin dayikên ku beşdarî çalakiyê bûn re bi taybetî axivîn.

Ka em bi hevdîtina xwe ya bi Husnîye Kaya re dest pê bikin, ew pênc sal şûnda bi keça xwe Mekîye Kaya re hat cem hev. Hüsniye Kaya kêfxweşiya xwe ya ji bo yekbûna bi keça xwe re wiha tîne ziman:

“Keça min ji xwarina lahmacun, doner kebab û kebabê hez dike. Ez ê îro wî bikim lahmacun û sibê jî kebab bikim. Roja din, ez ê ji wî re donerekê bînim. Ez ê her roj xwarina ku jê hez dike jê re çêkim. Baweriya min tune bû ku keça min were, ez ê jê re xwarinê çêkim. Lê şikir ew hat û min ew girt. Min pir bêriya keça xwe kir, min bêhna wê da, ez pir kêfxweş bûm. Ez hêvî dikim ku dêyên din jî li wir jiyana xwe bidomînin. Ez jî dayik im û wekî dayikek min gelek êş û azar kişand. Ez ê biçim cem wan û piştgiriya wan bikim. Xwezî zarokên wan jî vegeriya. Ez banga jêrîn dikim: Dayikno, werin, piştgirî bidin, zarok dê we bibînin û hûn ê bi zarokên xwe re hevdîtinê bikin. Min Mekîye girt. Ez hêvî dikim ku hûn ê zarokên xwe jî bigirin. “

Dayikek din jî di ku nav Dayikên Diyarbekirê de bû Gewriye ye û çalakiya rûniştinê jî encam da. Di encamê de, keça wî P. di nava kesên li ber avahiya HDP'ê rûniştine de dayika xwe dît û bêyî ku hizir bike ji rêxistinê veqetiya. Me bi P. re hevdîtinek taybet kir û ew biryara xwe ya terikandina ji rêxistinê wiha vedibêje:

“Dîrok destpêka sala 2020an bû. Dema vedana kon bû û min diya xwe li wir dît. Ez pir dilşad bûm mîna ku ez ji nû ve ji dayikê bûme (...) Ez li wir wekî ajokar dixebitîm. Di dema ku benzîna qedîya de pere dan min. Bi wan pereyan, min ji bo ku bi diya xwe re bikeve tîkiliyê, tabletek kirî. Internet bi cîhê me ve hat girêdan Min peyamek ji birayê xwe re li ser Facebookê şand. Birayê min piştî 20 rojan ji ber ku înterneta wî tune bû bersiva min da. Wî di destpêkê de ji min bawer nekir, ji ber vê yekê min wêneyek şand. Paşê ez bi diya xwe re peyivîm. Gotin, ‘Were esker, polis wê alîkariyê bikin.’ Dema ku min leşker bihîst ji ber ku wan em ji leşkeriyê tirsandin, min got, ‘ez naçim.’ Birayê min got, ‘Were, ez ê bi polis û leşkeran re bim, ew ê bi tu awayî zirarê nedin te.’ Em 4 rojan axivîn. Wan seetek dan min, û min got, ‘Ez ê di demjimêr 2.30 de derkevim dema ku mirovên li malê xew in.’ Lê ji ber ku gava ez ji malê derkevim internet qut dibe, birayê min nexşeyek ji min re şand. Dema ku du fermandarên malê û keça şofêrê mîna min ketin xewê, min

têlsiz û çekên wan li odeyekê kom kirin. Min derî jî kilît kir. Li gorî wê nexşeyê, ez ji malê derketim. Wan ez li xala asayîşa Kobaniyê rawestandim. Min got ku hevalên min qeza kir, ku ez çûm nexweşxaneyê, û di encamê de, wan ez berdambam. Ez li ber nexweşxaneyê sekinîm, ber bi sînor ve meşiyam. Leşkeran ez ronî kirim, ez jî wan ronî dikim. Erebe hat, 'P. Ma tu tenê yî? 'Wan got. Min jî got belê. Ez teslîm bûm, çûm qereqolê û piştî ku min îfadeya xwe da, ez bi malbata xwe re hatim cem hev. ”

BEŞA V

KUŞTINA ZANISTÊ (MAMOSTEYÊN KU JI ALIYÊ PKKÊ VE HATIN ŞEHÎD KIRIN)

Di axaftinên xwe de, PKK bi berdeyamî qala bandora neyînî ya pêkhatiya feodal a li herêmê li ser Kurdan dike û erka wê ya ji holê rakirina avahiya feodal a ku daye xwe dike. Ev propagandayek hêsan e û bê wate ye. Ev di kirinên wî de diyar dibe. Ji ber ku PKKya rêxistina terorê piştî cerdevanan herî zêde mamosteyên herêmê dike hedef. Ger em li avahiya herêmê binêrin, em dibînin ku rêjeya xwendin û nivîsandinê, rêjeya mezûnên lîse û zanîngehan ji herêmên din kêmtir e. Ji aliyê din ve, her çend xort ji dibistana ku derê malbat lê ye dişînin dibistanê, lê mixabin keç nayên şandin. Mixabin, rêjeya şandina keçan piştî dibistana navîn li van herêman pir kêmtir e. Bi kêmkirina terorîzmê, çêkirina lîseyan û piştgiriya taybetî ya ku dewletê daye dayikên ku keçên xwe dişînin dibistanê, derfeta hînbûna zêdetir zarokên me heye. Bi perwerdehiya zanîngehê, ku îro hema hema gihîştîye her kesî, bêtir û bêtir ciwan kar peyda dikin. Tevî hemû zehmetiyan jî, mamosteyên me yê li herêmê dixebitin di vê pêşketinê de xwedî roleke girîng in.

Ji destpêka damezrandina xwe ve, PKKê li dijî mamoste û dibistanan çalakî pêk anî. Sedemên vê yekê dikarin wiha werin îfadekirin: Zarokên ku rêxistin wan wekî mîlîtanên potansiyel dihesibîne, bi perwerdehiyê hay ji pêşeroja xwe dibin û mamosteyên ku diçin gund û herêmê rûçikê hundirîn ê PKKê ji gel re vedibêjin. herêmê û di vê mijarê de wan ronî bike. PKKê mamosteyên me şehîd kirin ji bo ku tirsê li ser mamosteyên ku dê werin herêmê biafirînin û mamosteyên heyî di zûtirîn dem de ji herêmê derkevin. Wekî din, rêxistina terorê ji bo ku pêşî li çalakiyên veberhênanê yê li herêmê bigire, alavên avahiyê şewitandin. Wî endezyarên ku hatin herêmê jî kuştin. Tiştê ku ji bo PKKê kar nake ev e: aktîfkirina potansiyela heyî ya herêmê û berhevkirina gelên herêmê digel mirovên ji herêmên din, zêdekirina veberhênan û derfetên kar, û bihêle ku ciwanên li herêmê kar bibînin ku dikarin li her devera ku lê dijînin karekî bikin. Weke ku tê fêhmkirin: PKK ji nezanî û tirsê ku belav dibe têr dibe, wekî ku di îfadeyên kesên ku ji rêxistinê derketine de jî tê gotin ewe rastîya wê herêmêye.

Li herêmê; divê keç xwedî girîngiyek taybetî bin. Ew mirovên ku herî zêde hewceyê agahdarî,

perwerdehiyê, bi nîrxên bajêr re hevdiştin dikin û hay jê hene ku di derbarê pêşeroja xwe de biryara rast bidin. Ew mamosteyên li herêmê şehîd dike, yên ku ew bi wan dikin derfeta perwerdehiyê ya ku dê bikaribe wan di derbarê bûyerên ku qewimîne de darizandina rast bikin tune. Hêrîşên li dijî wan organîze dike û hewl dide dibistanan bi molotofan hilweşîne. Ew zarokên temenê dibistanê derdixe kolanan, çeteyan radike û wan dişîne êrîşê dibistanan da ku wan bixapîne. Li aliyê din, wan dixapîne û wan naçar dike ku tevli rêxistinê bibin. Ev rewş nakokiya îdeolojiya rêxistinê derdixe holê. Rastiyek tê zanîn ku rêxistin li dijî perwerdehiya zarokan û nemaze keçan e. Ev mijareke din e ku di mijara me de balê dikişîne. Helwesta malbatan a li dijî perwerdehiya keçên wan raste- rast wan ber bi rêxistina terorê ve dibe. Di her rewşê de, rêxistina terorê hedefên xwe, bi taybetî zarokên biçûk ên ku piştî dibistana seretayî, navîn an lîseyê nexwendine, an jî yên ku ji dibistanê derketine, wekî grûba hedefê ya ku bikare tevli rêxistinê bibe diyar dike.

Rastiyek tê zanîn ku rêxistin li dijî perwerdehiya zarokan û nemaze keçan e. Ev mijareke din e ku di mijara me de balê dikişîne. Helwesta malbatan a li dijî perwerdehiya keçên wan rasterast wan ber bi rêxistina terorê ve dibe.

Dema em li raporên dinêrin, em rastî wan nûçane tînin ku Dibistana Seretayî ya Batman Selçuklu û Dibistana Seretayî ya Vakıfbank a manlîhê çend caran rastî êrîşan hatîne. Yek ji bersûcên hatin girtin tevli rêxistina ciwanan a rêxistinê bû. Mixtarê gundê Basîrî yê Batmanê dibêje ku dibistana gundê wan ji aliyê PKKê ve hatiye sutandin.

Rêxistina PKK Ji damezrandina xwe ve, ji bilî hêzên ewlekariyê mamosteyan jî kirine armanc. Rêxistina terorê heta niha 147 mamoste şehit kirine. Di êrîşan de gelek mamoste birîndar bûne. Malbatên mamosteyan di derbarê vê mijarê de bi endamên Komîsyona Mafên Mirovan a Meclîsa Mezin a Neteweyî ya Tirkîyeyê re axivînin û diyar kirin ku “ji zarok, hevser an xwişk û birayên wan ên ku mamoste ne ji bilî perwerdehiya xelkên herêmê armancek wan a din tune. Armanca wan ewe ku beşdarî pêşkeftina herêmê bibin. Lêbelê, ew hîn jî dibêjin ku rêxistina terorîst êrîşî wan kiriye.”¹

Rêxistina PKK Ji damezrandina xwe ve, ji bilî hêzên ewlekariyê mamosteyan jî kirine armanc.

Rêxistina terorê heta niha 147 mamoste şehit kirine. Di êrîşan de gelek mamoste birîndar bûne Mamoste her ku diçin wek modelên rolê tîne hesabandin. Ew ji zarokan re dibêjin ku jiyaneke cûda mimkun e. PKKya rêxistina terorê ji vê yekê haydar e û wekî nûnerên jiyaneke cuda û rêyeke geş, naxwaze mamosteyên li herêmê ji zarokan re bibin mînak û wan bidin famkirin ku ji bilî milîtantîyê egera jiyaneke din jî heye. Wan hemîya di heman demê de çîrokek xemgîn û dilşewat lê rûmetdar jî hene. Di vê beşê de, em ê qala çîrokên hin mamosteyên xwe yên şehîd bikin.

Mehmet Saygıgüder

Mehmet Saygıgüder li Dibistana Seretayî ya Aliye Ömer Battal a li navçeya Şahinbey a Gaziantabê wekî alîkarê midûr erke xwe cihbicîh dikir. Di baxçeyê dibistana ku lê dixebitî de di 26ê Hezîrana 1979an de di encama êrîşa terorî ya xayîn de şehîd bû. Li berçawên xwendevanên xwe bi 7 guleyan li piştî wî tê reşandin. Saygıgüder wekî mamosteyê ewil ê ku ji teref PKKê ve hat

¹ *Rapora Komîsyona Lêkolîna Mafên Mirovan a Parlamentoyê, rûp. 199.*

şehîdkirin hat tomarkirin. Keça şehîd, Filiz Saygıgüder qala şehadeta bavê xwe wiha dike:

“Ew di navbera waneyanda de bû. Bavê min wê demê li baxçe bû. Saet di 08:15 de, du kesên çekdar gule li baxçeyê dibistanê barandin. Di belgeyên ku gihîştin ber destê me de, du kesên ku ew gulebaran kirin di îfadeyên xwe de gotin ku ew bavê min qet nas nakin. Rêxistinê wêneyek dan wan û gotin ku herin vî zîlamî bixşînin. Tişteki din tune. Paşê derket holê ku ev kes endamên PKKya rêxistina terorê ne. Nameyên dadgeha dadrêsi û biryarê bi zelalî vê yekê destnîşan dike. Em wê demê pir ciwan bûn, me di van xulekan de li ser vê bûyerê xwend û em waha pê dizanin. ”

Şenay Aybüke Yalçın

Mamoste Şehid Şenay Aybüke Yalçın di 22 saliya xwe da ji aliye PKKya rexistina terore ve şehid ket. Ew mamosteyê Muzîkê bû. Gava ku bavê wê yekem car hate tayîn kirin, wê fikarên xwe ji keça xwe re vegot. Lêbelê, li gorî gotina bavê wî, wî dersa xweya yekem da wî û got: “Bavo, em evîna welat, netewe û ala ji te fêr bûn, bi xwe re nakok nebe. Her cihê ku ala tEdeye welatê min e. Ez ê biçim wir û dest bi erka xwe bikim. “ Wî bi gotinên xwe re helwestek hişk girte ber. Piştî ku di 9ê Hezîrana 2017 an de qertên raporê radest dike, mamoste Aybüke bi hevalên xwe re diçe bajarê xwe. Dema ku ew di rê de bû ji teref terorîstên PKKyî ve hat şehîdkirin.

Necmettin Yılmaz

Li Şanlıurfa Siwêrekê erke xwe cihbicih dikir. Di sala 2017an de, dema ku diçû bajarê xwe Gumuşhaneyê, li ser rêya Tunceli Pülümür ji teref PKKê ve hate revandin. Paşê şehîd dikeve. Li gundê Demîrkapi yê navçeya Torul a Gumuşhaneyê ji dayik bûye û li wir mezin bûye. Wî dibistana seretayî jî li wir xwend. Mamoste Yılmaz li gundê Çifçibaşı yê navçeya Sîwerekê Şanlıurfayê mamosteyê xwêndina bingehî bû, ku di Cotmeha sala borî de li wir hatibû erk-darkirin.

BEŞA VI

BER BI DAWIYÊ: RIZGAR BÛN LI RIZGARKERAN

Bêhêvîti û Ji Qut bûn li Rêxistinê

Milîtanên jin bi PKKya rêxistina terorê ra awayên xwe wiha îfade dikin: îdealên destpêkê rê li ber bêhêvîtiyê vekir. Naha, hizra serokê rêxistinê, Ocalan, kesek e ku jinan binpê dike derket holê û ev paşî di têgihîştina xelkî de cîh girt. Rêxistinê carekê qala azadbûnê kir. Lê naha, ew li van mirovan wekî dilnizm û xayîn dinêre. Jinên ku tevî rêxistinê bûn bêhêvî bûn û ya ku hêvî dikirin nedîtin. Sedema ku beşeke girîng a van jinan ji rêxistinê veqetiyên û li derveyî rêxistinê dest bi jiyaneke nû kirin ev e. Derketina ji rêxistinê îro jî dewam dike.

Neval kesek bû ku bi Ocalan, serokê Rêxistina Terorê re, li ser heman xetê îdeolojîk bû. Demek dirêj di nav PKKê de ma, gihîşt asta rêvebirinê, lê piştî ku rastîyên ku li dijî “doza” xwe ne, hat û ji PKKê veqetiya. Neval dibêje: Di nava PKKê de, Ocalan dixwaze ku ew wekî yekane rastiya berceste a ku jin dê jê hez bikin were pêşkêş kirin. Girêdana herî qels, jin, dixwaze bi çêkirina kesayetek ku hêz tê de tê xuyang kirin wekî “tenê stargeha ku wê xilas bike” were xuyang kirin. Neval vê rewşê weke şerê desthilatdariyê yê li ser jinan pênase dike.

G. yekêk bu ku beşdarî PKK’ê bû, di rojên ewil deku çubû nava rêxistinê poşman bibû. Di hevpeyvîna me ya bi wî re, ew dibêje: “Ez çima hatim vir?”. Wî bi wê şewazê ji xwe pirsî. Lêbelê, ezmûn û hestên wî yên di nav rêxistinê de biwêrîya wê şikandîye:

“Em rasterast çûn deverên gundîşîn. Em nêzî 10 rojan li wir man. Em derbasî aliyê Iraqê bûn û mehekê sibê û êvarê meşiyên. Tiştê ku min di wê rêwîtiyê de dît pir bandor li min kir. Hûn poşman dibin, lê hûn nikarin ji hev veqetin. Min nizanibû çawa vegerim. Min nizanibû ez li ku me, ez ê çawa vegerim. Min ev hemî avêtin hundur. Hingê min ji xwe dipirsî: ez li ku me, min çî kiriye. Ez li malbata xwe fikirim. Wan bi salan nekarin bibin xwedî zarok. Min çawa bi wan re kir? Tiştê ku min li wir dît pir bandor li min kir. Ji ber ku tişteke wekî ku min difikirî nebû. Ez vana niha ji kesên li dora xwe re dibêjim.”

Lê rastîyek din jî heye ku pêwîste em ser bi sekinîn, ne hemî yên ku di rêxistinê de dimînin di-

karin di heman rewşê de bêne hesibandin. Ji ber ku hin jinên endamên rêxistinê yê heyf wêrekiya terikandinê nînin, an ji ber ku wan têkiliyên xwe bi malbatên xwe re qut kirine û kesekî wan neparêze, an jî ji ber ku ew ditirsin ku rêxistin zîrê bide wan. Ev beş di Rêxistinê de mayîna xwe didomîne. Beşek girîng a kesên ku di vê rewşê de ne dema ku ji malbat an hawîrdora xwe derdikevin bê kes dimînin.

Neval di vê nuqtayê de tiştên pir girîng vedibêje û dibe mînak. Li gorî daxuyaniyên Neval, beriya ku tevî rêxistinê bibe, Ew di hişê xwe de xeyalek îdealîzekirî ya “rêxistinek ku ji bo başiya jinên kurd şer dike” hebû. Piştî ku Neval tevî rêxistinê bû, wî dît ku rastî û xeyal ji hev pir cuda ne. Xalek din a ku divê di daxuyaniyên Neval de neyê paşguh kirin ev e ku siyaseta ku ji hêla PKKê ve hatî xuyang kirin ji bo birêvebirina herêmek ger serfiraziyek bi dest bixe jî têrê nake. Di rastiyê de, rêxistin berjewendiyên Kurdan temsîl nake. Neval ev gişt fam kir, lê ji ber bêhêvîtiya xwe, neçar ma ku demekê di nav rêxistinê de bimîne.

P.A di nav dayikên Diyarbekirê de diya xwe dibîne, ji rêxistinê direve. Me bi wî re bi taybetî li Diyarbekirê hevdiîn encam da. Her çend wî di her fersendê de diyar kir ku wî ji roja ewil ku ew beşdarî rêxistinê bûye dixwest ku derkeve, ew diyar dike ku rêxistinê ew ji vê yekê asteng kiriye:

“Ez roja yekem ku ez çûm poşman bûm. Zilamekî nêzî 40-45 salî hebû, porê wî spî bû. Wî destê xwe danî ser milên min û ji min re got: “Hûn ê serbikevin.” Ji ber vê yekê min jê re got: “Tu heya vî temenî bi ser neketî, ma ez ê biserkevim?”

P.A di her derfetê de di rêxistinê de nerehetiya xwe dida hîs kirin. Lêbelê, serokên rêxistinê hewl dan ku wê li wir bihêlin. Wan daxwaz kir ku ew ji bo daxwazek wusa rapora poşmaniyê binivîse. Gava ku wî ev nekir an helwesta ku wan dixwest pêş nexist, ew hat zindan kirin:

“Ev nêzî salekê bû ku ez tevî rêxistinê bibûm. Wan dixwest ku ez perwerdehiyek îdeolojîk bigirim. Min qebul nekir û wan ji min xwestin ku ez raporek xwe-rexnegiriyê binivîsim. Cezayên di nava rêxistinê de ji rapora tecrîd û xwe-rexneyê dest pê dikir. Di rapora xweya xwe-rexneyê de, ew dixwazin ku hûn qebûl bikin ku hûn poşman in, ku ya ku we kir xeletiyek bû. Min îtiraz kir û rapor nenivîsand. Di rewşek wusa de, ez an dêya xwe bibînim an xwe biêşînim. Wan ji-

min bawer nekir. Min ji wan re got ku ez ê vî tiştî li ber çavê xelk, li pêşberî wan bikim, û ez ê psîkolojiya kesên din xera bikim. Di navbera me de nîqaş derket. Di encamê de wan ez girtim û xistim zîndanê. ”

P.A. Her weha, dema ku bixwaze xwe radest bike, wan jê re got ku leşkerên tirk dê xerabî bi te bikin.

Wan got, “Ger tubirevi û biçî cem malbata xwe û bi malbata xwe re biaxivî, leşkerê Tirk dê malbata te bigire û tecawiza we bike. Wan her tim ev tirs dan. Lê ez mirovekî pir serhişk bûm û min digot: “Ez ê herim.”

G. jî Qendîlê heman niyet hebû ku bireve. Serweran vê yekê fêm kirin, jê re gotin ku wî bitirsînin: Pêşmerge dê te bifroşe û te bi zorê fahîşetiyê bike. Li Tirkîyê polîs wê we mecbûr bike ku bibe sîxur. Wî got ku wan dixwest wî bitirsînin, lê dema ku ew ji rêxistinê reviya û xwe teslîm kir, yek ji van tiştan çênebû. Pêşmerge û polîsên tirkî gelek baş pê re bûn.

“Bila ez viya bibêjim, ez li Iraqê bûm. Digotin, ‘pêşmerge wê te bifroşin, wê te bi zorê fuhûşê bikin, bi heman awayî eger tu biçî Tirkîyeyê, tu yê bibî sîxur û di dawiyê de polîs te îdam bike.’ Gava ku hûn vê yekê dibihîzin hûn ditirsin. Ji ber ku tiştê ku hûn bikin tune ye û hûn bêçare ne. tiştê ku wan digot ne rast bû. Ji ber ku min xwe teslîmî Pêşmerge kir û nêzikatiya wan ji min re dît, min nêzikatiya Tirkîyeyê jî ji min re dît. Qe nebe ger ez sûcdar bim, min ji xwe re got ku dewlet dê min bavêje zindanê. Min fikir kir ku ez dikarim têlêfonê bikim, malbata xwe bibînim, û piştî bidawîbûna cezayê xwe diçim malê. Lê ew ne di nav rêxistinê de ye. Hûn nikarin bi malbata xwe re jî biaxivin. Ev qedexe ye.

Rêxistin car carinan tenê ji bo ku tirsê bişewitîne rêbazên cihêreng bikar tîne. Ji bo dîsîplînê bide, bêtî ku sedemek diyar bike endamên rêxistinê digire û dixê zindanê. Sedema vê yekê ew bû ku hêza Rêxistinê tunebû ku nakokîya di navbera îdeolojiya ku wê propaganda kiriye û rewşa kampên rêxistinê de vebêje. Di vê rewşê de, rêbaza afirandina tirsê bi karanîna hêza hov û tepisandinê hate bikar anîn. Hin kesên ku di rêxistinê de hatin girtin; li derve di germê de û birçî û tî mane. cixare li ser laşê wan hatin vemirandin û îşkenceyên mazokîst ên wekî naylona helandinê li wan kirin. Hêlîn di nava salekê de têgihîşt ku PKK ji bo “azadiya jinê” nîye ji bo “kabûsek jinan” e. Lêbelê, wî fikir kir ku malbat û hevalên wê wê qebûl nakin û diyar kir ku ew nikare ji rêxistinê derkeve.

Ji wan rizgarbûyn ku Dibêjin em rizgarkerin: Ew jinên ku ji terorê direvin ber bi jiyaneke nû diçin

Li cîhanê gelek rêxistinên girseyî yên îdeolojîk hene; Ev rêxistin dibêjin ku ew azadkirina mirovan, azadkirina wan, an avakirina cîhanek bextewar ji bo wan armanc dikin. Gotinên wan ên “azadkirina bindestan”, “azadkirina jinan” an “azadkirin” hene. Lêbelê, rastiya vê yekê ev e ku van rêxistinên ji bo xilaskirina kesên din ji bo cîhan an sîstema xwe ya utopîk mirovan bêtir êşandine. Nimûneyên çêtirîn ên vê rewşê ew in ku mirov di rejîmên komünîst de an dîktatoriyên faşîst ên li welatên Bloka Rojhilatê ya berê dijîn. Ev ji bo gotara azadkirina PKKya rêxistina terorê tê bikaranîn. Hin jinan bawer kirin ku ew ê ji aliyê Ocalan ve werin rizgarkirin. Dibe ku êşa jinên di nava PKK’ê de jiyîn ji çîrokên kesên ji rêxistinê reviyane û sax mane fêhm bikin.

PKK ji bo mebestên xwe wêneyên endamên rêxistina jinan pêşkêşî dezgehên ragihandinê yên Rojavayî dîke. Vê yekê ji bo vê armancê dîke: Ji bo berjewendiyên xwe, ji bo avakirina wêneyek siyasî û kirina propagandayê. Ev wêneyên “wêneyên fermî” yên rêxistinê ne. Ew ji bo berevajîkirina rastiya bi tevahî tête bikar anîn. Wêneyên; Ew ji jinan pêk tê ku çêkek di destên wan de, lingên tazî, bê kiras, û serê wan vekirî hene. Di van wêneyan de zêdetir taybetmendîya jînîfî derdikeve pêş.

Li aliyê din, wêneyên din hene ku rewşa milîtanên jin ên di rêxistinê de nîşan didin û dibe ku bêtir agahiya wê tevî rêxistinê hatine bidestxistin. Van wêneyan bi rastî vê yekê destnîşan dikin: rewşek ku nîzama feodal a ku ew ji bo jinan rexne dikin bi dijwartir tê jiyîn, dijwariyên ku jinan ji bo azadbûnê kişandine, rastiya heqaretê û jiyana wan çawa hatiye xera kirin. Ev her du wêneyên ji me re diyar dikin ka di derbarê jinên endamên rêxistinê de rewşek paradoksîk çî ye.

G. yek ji wan kesan e ku ji PKKê reviyaye û azadiya xwe stendiye. Demekê kin piştî ku tevî rêxistinê dibe, G. pê dihesa ku propagandaya ku PKKê dema ku wî direvand, bêbingeh e. Ew dibêje ku axaftinên wekî azadî û mafên jinan bi rastî tenê peyv in ku keçên ciwan razî dikin ku biçin çiyê:

“Mixabin, min dît ku keçên ciwan di nav rêxistinê de xwe dikujin (...) Hûn dizanin, dema ku ew dibêjin azadiya jinan, tiştêk wusa tune, ew hemî derew in. Tu vîya dibînî: Femandara jin te diêşîne, te biçûk dibîne û te nîzma dîke. Ka Sîstem, wê çaxê azadî? Wekî ku min got, min piştî 18 saliya xwe hin tişt fêhm kir. “

Di dawiyê de, G. nêrînen xwe yên heyî di derbarê PKKya rêxistina terorê de tîne ziman û dema ku jê tê pirsîn ka ew dixwaze dîsa tevî rêxistinê bibe, ew nepejirandina xwe eşkere tîne ziman:

“Qet. Ez ê xwe ji vir bavêjim, lê dîsa jî ez naçim. Ji ber ku ez hundirê rêxistinê jîyam û min heqîqet dît. Ez bi rastî pêdivî ye ku ez ehmeq bim da ku min ew mebeste hebe. Ciwaniya min çû, zarokatiya min çû, û ya herî girîng, min nekarî bixwînim. Ez nuha li du xwişkên xwe xudan dikim, û wan xwendine. Ger ez neçûma, planek min hebû ku ez bibim mamosteyê edebiyatê. Dibe ku ez dikarim niha mamoste bim. Mixabin, ew çênebû. “

“Hin ji me ji yên din Azadtir in”

Di nav PKKê de avahiyek hiyerarşik a giran heye û ev avahî nîşan dide ku hin ji yên din cüdatirin. Bi taybetî Abdullah Ocalan û serokên rêxistinê yên din jiyaneke bextewartir dijiyan û gelek tiştên ku ji yên din re qedexe bûn ji fermanîdar û rêvebirên payebilind re azad bûn. Ev di îfadeyên kesên ku ji rêxistinê derketine de hat dîtîn. Pirsgrêkên wekî azadî û mafê azadbûnê bi berdeyamî ji aliyê PKKê ve dihatin bilêvkirin. Lê dema ku tê ser pratîkê, derdikeve ku her kes ne wekhev azad û serbest e. Rastî ev e ku, hin ji yên din jiyaneke azadtir dijîn:

“Di nav xwarin, vexwarin û lixwekirinê de di nav rêxistinê de wekhev nebûyn. Xwarin ji hev cuda tene xwarin. Vexwarinên enerjîyê qedexe bûn, lê ew di erebeyên her yek ji fermanîdarên payebilind de bûn. Cixare kişandin jî ji bo wan azad bû. Di nava rêxistinê de cudakariyek wisa hebû. Mînakî, heke hûn fermanîdarê min in, mafê min tune ku ez bi we re bipeyivim. Ger em jî bo azadiyê çûn, azadî di ku de ye? “

“... Jinên di pozîsyona îdarî ya li çiyê de hebûnên wan ên şexsî û jiyana wan a taybet hebû. Xemgîniya min a yekem gava ku min ew dîtîn bû. Mînakî, em ji perwerdehiya leşkerî derketin û ew cihê ku em çune tene kevir hebûn. Çi darek nebû, çilkek tene jî nebû. Konferansa jinan a cîhanî tê li dar xistin, rûyê hemû jinan jî tava roj şewitî û qermîçî ye. Ew di bin wê tava germ de xwarinê çêdikin, nan dipêjin, ji ber tavê xera dibin. Li aliyê din jî bo jinên ku di rêvebiriya rêxistinê de bûn çadîr hatin vedan û şil hatin çêkirin. Wan krem û hinar hene ku li çiyayan pir dijwar tene dîtîn. Rastî ev e, ku destên wan bi ava sar a ava germ nagirin. parêzvanên wan hebûn. Heta ava serşokê jî hevalan li vê emniyetê dabûn. wan qaşo wiya kir da ku xwe berhev bike û baştir bike. Ew mîna şahbanûyan dijiyan. yên ku xizmet dikirin wek koleyan dijiyan. desthilatiya wan hebû ku di derbarê her kesî de li ser her tiştî bikara biryaran bide ... “

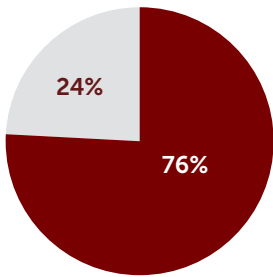
Ji sala 2016an vir ve, hukumeta me polîtîkayek diyarkirî heye. Di encama operasyonên hêzên me yê ewlekariyê yê li hundir û derveyê welêt de, di têkoşîna li dijî terora PKK'ê de pêşketinên girîng çêbûn. Bê guman, ev nayê vê wateyê ku teror bi tevahî xilas bûye. Di serdema pêş de, divê têkoşîna sosyolojîk û psîkolojîk a li dijî terorê bi biryardarî were domandin. Akademîsyen û îlahiyatnasên me, bi taybetî di warê zanistên civakî û derunî de dixebitin, divê li ser faktorên ku terorê terorişerî dikin û entegrasyona civaka Tirkîyeyê bi bandor dikin bixebitin. Pêdivî ye ku em hember hemwelatîyên xwe yê Kurd re, yê ku me di eniyên de, cîranan de bi hev re şer kiriye û di heman dîrokê de li ser heman aliyan nimêj kiriye, ji bo karanîna çand û zimanê xwe yê kevneşopî empatiyê bikin.

Di sala 2017 û 2018an de, bi giştî 780 kes ji PKKê çûne an hatine girtin. 172 ji wan jin in.

Daneyên der barê endamên rêxistinê yê ku di navbera 01ê Çileyê 2015 û 31ê Kanûna 2020an de hatine girtin an teslîm bûne xwarê hatine destnîşan kirin.

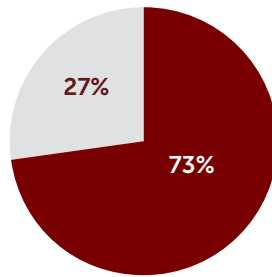
- Di 2015 de, bi tevahî 3,884 kes, 921 (%24) ji wan jin, û 2,963 (76%) mêr bûn,
- Di 2016 de, bi tevahî 703 kes, 189 (%27) jin û 514 (%73) mêr,
- Di sala 2017 de, bi tevahî 161 kes, 55 (%34) jin û 106 (66%) mêr,
- Di sala 2018 de, bi tevahî 136 kes, 40 (%29) jin û 96 (71%) mêr,
- Di sala 2019 de, bi tevahî 130 kes, 29 (%22) jin û 101 (78%) mêr,
- Di sala 2020 -an de, bi tevahî 53 kes, 14 (%26.5) jin û 39 (%73.5) mêr. ,

Hejmara Endamên Rêxistinê yên sala 2015an teslîm bûn/ Hatin girtin û Rêjeya Zayendî

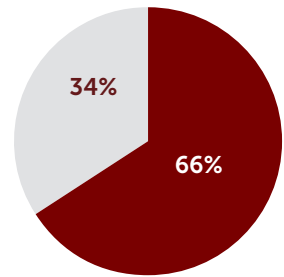
Mêr - 2.963 kes
Jin - 921 kes
Bi tevahî - 3,884 kes

Hejmara Endamên Rêxistinê yên sala 2016an teslîm bûn/ Hatin girtin û Rêjeya Zayendî

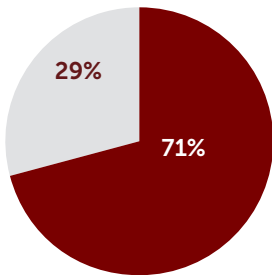
Mêr - 514 kes
Jin - 189 kes
Bi tevahî - 703 kes

Hejmara Endamên Rêxistinê yên sala 2017an teslîm bûn/ Hatin girtin û Rêjeya Zayendî

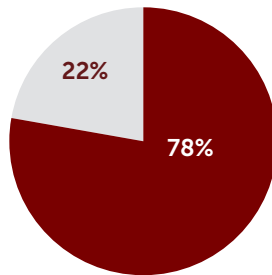
Mêr - 106 kes
Jin - 55 kes
Bi tevahî - 161 kes

Hejmara Endamên Rêxistinê yên sala 2018an teslîm bûn/ Hatin girtin û Rêjeya Zayendî

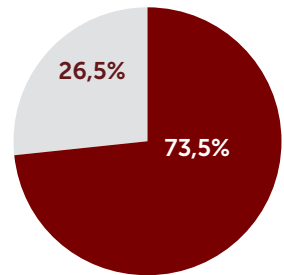
Mêr - 96 kes
Jin - 40 kes
Bi tevahî - 136 kes

Hejmara Endamên Rêxistinê Di sala 2020 an de Teslîm bûn/ Hatin Girtin û Rêjeya Zayendî

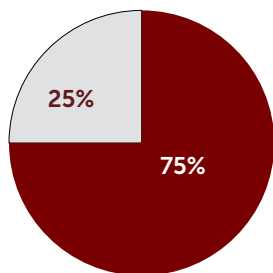
Mêr - 101 kes
Jin - 29 kes
Bi tevahî - 130 kes

Hejmara Endamên Rêxistinê Di sala 2020an de Teslîm bûn/ Hatin Girtin û Rêjeya Zayendî

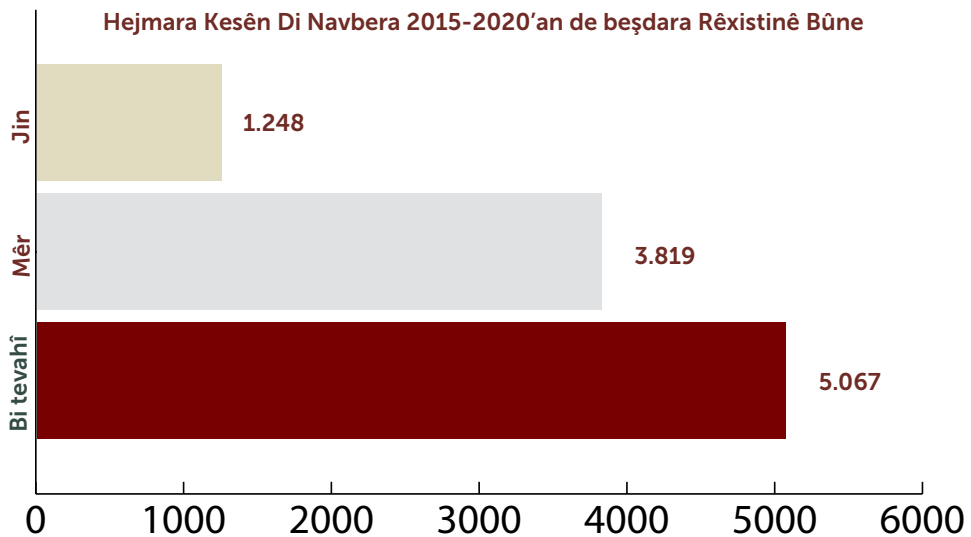
Mêr - 39 kes
Jin - 14 kes
Bi tevahî - 53 kes

Rêjeya jinên ku di van pênc salên dawî de tevî rêxistinê bûne ji%25 e.

Rêjeya Zayenda Kesên ku di Navbera 2015-2020an de Tevî Rêxistinê Bûne

■ Mên ■ Jin

Di navbera 2015-2020 de, bi tevahî 5,067 kes, ku 1,248 ji wan jin in, û 3,819 mêr in

Graffikên li jor bi awayekî eşkere vê rastiya jêrîn dide me: PKK di warê terorîstên jin û terorîstên mêr de tim xwînê winda dike; hem beşdarbûn kêmtir dibin û hem jî yê teslîm dibin zêde dibin. Em dikarin wê rastiyê li peyven G., yê ku teslîm bûye, fêhm bikin:

“Di van demên dawî de, beşdarbûn bi rêxistinê piştî sala 2019 pir, pir kêmtir bû. Em dikarin qala hebûna Erebên ku piranî Sûrî tevî wan bûne bikin. Beşdariya rêxistinê ji Tirkiyeyê ne wek berê ye. Bi rastî, heya rêxistinê ji hin tiştan heye. Tevî ku haya wî ji rastiya ku wenda kiriye heye, lê ew vê yekê dernabire, ew politikayek dimeşîne ku hewl dide nişê ku heye biparêze. Beriya ku ez werim rêxistinê, nameyek Immraliyê li wan hêrs bûbû û wiha gotibû: ‘Çima hûn nikarin van ciwanan di destê xwe de bihêlin? Şer li Sûriyê we daxistiye jêr. ‘Ev daxuyaniyek rast e. Ji % 99 kesên di rêxistinê de bêbiryar in. Lê cesaret lazim e ku meriv ji rêxistinê derkeve. Min pir dixwest heya ku min biryara derketinê da, lê dijwar bû ku ez bi tirsên xwe û hemî re rû bi rû bim. “

ENCAM Û PÊŞNÎYAR

PKK jî mîna tevgerên din ên terorîst ên li cîhanê de hene, bi gotin û kiryarên xwe van peymane dide; gihîştina armanca terorîzekirina civak û mejîyan, şikandina bendên ku civakê bi hev ve girêdidin, û têkberina aşti û aramiyê. Bûyerên ku ji hêla PKKê ve tene kirin zirarê dide yekparetiya civakî ya gelên Tirkîyeyê. Divê bi zelalî were gotin ku, mixabin, di şerê li dijî terorê de heya niha hin xeletiyên stratejîk hatine kirin. Civaka Kurd; Helwestên veqetandî yên li hember kevneşopiya wê, awayê ku ew baweriya xwe, nasnameya xwe ya olî û çandî îfade dike, û perspektîfa pêşverû, ronakbîr û yekta ya elîten Komarparêz ev bûne sedemên jêrîn: Gelê herêmê berê xwe da tevgerên siyasî ku bi çanda xwe re li hev nakin. Todayro, di qonaxa ku em gihîştinê de, pir zehmete ku meriv terorê tenê ji hêla ewlehiyê ve çareser bike, bêyî ku taybetmendiyên civakî, olî û çandî yên civaka Tirkîyeyê berçav bigire. Hêmanên ku dihêlin civaka me demeke dirêj bi hev re di nav aştiyê de bijîn diyar in. Dema ku van hêmanan paşguh bikin û hewl bidin ku nasnameyek nû were avakirin, ya ku di paşeroja meya dîrokî û çanda civakî de ne diyar e û hemî beşên civakê nagire nav xwe, cîh ji kesên din re vedike ku nasnameya xwe têda ava bikin. Ji ber vê yekê, bê guman, nasnameyên we dê bi hevûdu re têkevin nakokiyê.

Nakokiyên têngîna “jin” ên di vegotina PKK’ê de pir in. PKK di serî de jin di çarçoveyek ku ji hêla îdeolojiya Marksîst ve hatî xêz kirin de destnîşan dike, dijberî danasînên malbatî û kevneşopî yên jinan e. Wê hewl da ku mijarên nû yên civakî yên wekî demokrasî, femînîzm, mafên jinan, jîngeh û hevsengiya jîngehê bide. Lê di her du serdeman de, kategoriya nû ya jinîtiya ku ji hêla PKK ve hatî vegotin ne jinek ku di jiyana rojane de dijî, lê lehengek mîtolojî û utopyayê ye. Di pozisyona jin de jî pozisyona jinîtiyê ne tiştek ku bi xwezayî tê. Jin di pozîsyonek de ye ku bi beşdarbûna kiryarên terorîstî ve tê bidest xistin. PKK di nivîsên xwe de qala van tiştan nake: jinên ku bi hewldanên xwe xwendine û bûne pispor, ji bo mirovahiyê serkeftinek pêk anîne, çalakiyên

ku dikarin ji bo tevahiya civakê bibin mînak, an jî ku di malbatê de dayikên zarokên xwe ne. Van nivîsan her her tim behsa wana diki : jina şerker, jina “mîlîtan” a ku endama rêxistinê ye, jina “ku ji xulamtiya mêrê xwe reviya”, jina “ku bi beşdarbûna çalakiya xwekujiyê bû xwedawend. ”, Jina “ku tenê evîna wê PKK û rêbera wê ye” û bi wê şewazê van hemûyan bi nivîsan rûmet dike. Rêxistina PKK xwedî gotareke ku zayendan dakuje û hemû Kurdan dike du beş wekî “mîlîtan û yên din”. Rastiyek din jî ew e ku PKK her jina ku tevî rêxistinê nebe wek koleya malbatê dibîne. Di nava rêxistina PKKê de, daxwazên sistkirina gotara dijîti malbatê, ku îdeolojiya PKKê pêk tîne, rastî bertekên tund hatin û kesên ku daxwaz dikin ji rêxistinê derketin. Di rastiyê de, “jina nû” ya PKK jinek e ku hem di wateya kevneşopî û hem jî ya serdem de nasnameya xwe ya mê winda kiriye, zarok, hevser an xwişk û birayên wê tune ne, ji xizmeta îdeolojiyê re dilsoz e, û tê xwestin ku kara be. Êve Aşkiraye Ji hêla hawîrdorek ku ji endamên rêxistinê yên mîna wê pêk tê. Eşkere ye ku ev ê di derheqê jinan de rewşek xetimandî biafirîne. Lewra di vê rewşê de, jin veguheriye robotek ku wekî ku rêxistin dixwaze difikire û tevgerên ku ew dixwaze dîyar bike. Digel zayenda wê, îdeal, hest û xeyalên wê têne tunekirin û ew di nav jiyaneke dorhêl de girtî ye. Piraniya jinên femînîst, ku berê bi rêxistinên jinan ên PKKê re hevkarî kiribûn, ji ber ku wan ev rewş dîtî, din nav PKKê de neman.

Ya rast eweye ku pirsgirêkên jinên kurd jî hene. Jinên Kurd ên bi zimanê PKK’ê, pirsgirêkên jinan ên ku wan wekî pirsgirêk dibînin, ne ew pirsgirêkên ku jinên Kurd pê dizanin, lê pirsgirêkên ku ji vegotinên îdeolojiyên belavbûyî berhev bûne. Ji ber vê sedemê, hebûna PKKê tevkarî li çareserkirina pirsgirêkên jinên kurd nekir, û dibe ku ji ber ku tekoşîna li dijî terorê di rêza pêşîn de bû, sazîyên dewletê jî girîngî nedan van pirsgirêkan.

Dikare bê gotin ku di nava rêxistina terorê PKK de, malbat di heyama ewil de û di heyama duyemîn de jî bi awayekî nerasterast, di çarçoveya ku ji aliyê perspektîfa îdeolojiya femînîst hwd. ve hatiye tesbîtkirin de tê şermezarkirin û rexnekirin, an jî “malbata partiyê” hwd. bi rêya destevajeyên cuda cuda hat walakirin. Di bingeh de, hate tekez kirin ku nehewcebûna malbatê, ya ku ji hêla nivîsar an rêvebirên PKKê ve wekî bermayek ji Serdema Navîn tê dîtî, û ew girêdana li ber azadbûnê ye. Ji ber ku ne hêsan bû ku kesên bi tîkiliyên malbatî bi hev ve girêdayî bûn û bi nîrxên malbatê ve girêdayî bûn beşdarbin bi rêxistinê.

Jinên endamên rêxistinê yên ku beşdara PKK’ê bûn û paşan derketine an jî xwe teslîma hêzên ewlekariyê kirine, serhatên xwe yên li kampên PKK’ê vegotin û diyar kirin ku axaftina fermî ya PKK’ê ya li ser jinan û pêkanînen wê yên di pratîkê de ji hev gelekî cuda ne. Jinên ku me bi wan re hevpeyvîn encam dane an jî hizrên wan di lêkolînen li ser vê mijarê de cih girtin gotin ku jin bi giştî di kampên PKKê de ji nîzama feodalî zêdetir di bin fişarê de dijîn, ku mîlîtanên jin li gorî mêran di mercên neyartir de ne, û zor daran rûbirû çewsandin û destdirêjî dibin.

Gotara partiyên derbara jinan ku wekî siyaseta zagonî nizîkî bi PKK, derbara li ser pirsra jinan bi pîranî bi gotarên PKKê re li hev dikin û di gelek mijaran de cudahiyên zor tune. Hawşêwe bi guhertin û veguhertina di PKK de, partiyên di vê hêlê de jî politîkayên xwe nû dikin û diguherînin. Dibe ku cûdahiya ku ji bo HDPê were gotin ev e ku ew hem di zagon û hem jî di bernameya xwe de mafên LGBT (Lezbiyen, Gay, Biseksuel, Transseksuel) diparêze, û serokên partiyan tevlihev xwepêşandanên ku ji hêla vê komê ve têne organîzekirin dibin.

Hin rêxistinên jinan hene ku di hêla femînîst de ji bo aşî û mafên jinan civînan li dar dixin. Hin parêzvanên mafên jinan ku di vê mijarê de hestîyar in, di civînen bi vî rengî de propagandaya rêxistina PKKê dîtine û poşmaniya xwe anîne ziman. Ji ber vê yekê, dema ku PKK bernameyek

hevpar bi her rêxistinek li derveyî welat re çêdike, ew armanca civînê hêlê derdixe û hewl dide ku civînên wusa wekî derfetek ji bo propagandaya xwe bikar bîne.

Dikare encam û pêşniyarên ku ji hevdiştinên me yên bi jinên ji PKK'ê veqetiyane û dayikên Diyarbekirê yên ku li ber Serokatiya Bajêr a HDP'ê çalakiyên xwe yên bi rûmet û wêrek domandine, derkevin holê:

1- Beşdarikirina rêxistina terorê PKK, bi taybetî jî beşdarikirina jinan, di van pênc salên dawîn de meyleke mezin a daketinê nîşan daye. Datayên Wezareta me ya Navxweyî jî vê pirsgerêkê piştrast dike. Bi rêwîşwênên ku dewleta me stend, hemwelatîyên me yên jin ên li herêmê dest bi tevgerê azadî kirin û helwestên xwe yên vekirî karîne li beramber rêxistina terorê eşkere bikin. Ji ber we sedemê ku rêvebirên rêxistinê vê yekê dibînin, ew helbjêrin ku kesên ji welatên din (kampên penaberan) werbigirin. rêwîşwênên ewlehiyê yên bi bandor û nûjenkirî yên di wextê xwe de hatine girtin, misogerkirina desthilatdariya dewletê di hemî waran de, ku di nav de rêveberiyên herêmî, qutkirina çavkaniyên lojîstîkî yên terorê û danîna danûstendinek rast bi gelên herêmê re, beşdarbûna di rêxistina terorîst de nehêştîye.

2- Yek ji Sedemên girîng ku PKK bêtir jinan wek milîtan verdigre nav xwe ew e ku jin ji ber pirsgerêkên malbatî û pirsgerêkên wekî aborî di rewşek nebaş de ne. Malbat daxwaza wan tune keçên xwe bişînin dibistanan, bi taybetî ji ber tirsên wan ên li ser dibistanan de hene. Li aliyê din, yên ku dêûbavên wan cuda dijîn, yên ku di nav malbatek mezin an teng de rastî zextên giran têne, yên ku di dibistanên xwe de biser nakevin, yên ku ji ber xizaniya malbatê mecbur in di temenek ciwan de bixebitin, yên ku di psîkolojiya xortaniyê de xwedî helwestek zêde reaktîf in, yên ku di malbata wan de xizmên wan di bûyerên terorî de cih girtine û yên ku di ewlehiyê de xizmên wan hene Yên ku di operasyonên hêzên ewlehîyê de mevovên xwe winda dikin dibin mijarên propagandayên terorîstan.

3- Çi li bajêrên rojava çi ji bajarên rojhilat û başûrrojhilat rêxistinên parêzgehan ên HDP'ê hawireke psîkolojîk-sosyolojîk diafirînin da ku beşdarbûna jinan a di nava PKK'ê de misoger bikin. Têkiliya di navbera gotara HDP û vegotina PKK de PKK li ber çavê mirovan rewa dike û çûna çiyê ji bo jinan balkêş dike. Ji daxuyaniyên kesên ku ji PKK û Dayikên Diyarbekirê derketine, ku me bi wan re bi taybetî hevpeyvîn kiriye, biyatbetî keçên ku tevî PKKê dibin û bi malbatê re dikevin têkiliyê, îknakirin, alîkarî hewdu. Aşkîra dibe ku rayedarên HDP'ê di pêvajoyên piştre de roleke çalak girtine ber. Ji alîyê din, tê dîtin ku nîqaşa siyasî ya dabeşker a ku ji hêla HDP ve hatî peji-randin û piştgirîya ku ji damezrandinên bi vî rengî re dide, di çêbûna ramana tevlebûna PKKê di nav jinan de dibe havkar. Demak ku di vî warî de temaşa mijarê bikin, girîng e ku siyas- etmedarên me rola xwe bicîh bînin û di her fersendê de statû, bernamêya HDP û çalakiyên wê yên ku bi nîrxên xelkên herêmê re dijber in eşkere bikin. Peyvên HDP'ê yên der barê "azadiya jinê" û "îdeolojiya zayendî" de jinan mecbûr dike ku di navbera nîrxên malbatê û azadiyê de yek ji wan helbijêrin û dikare di nava malbatê de bibe sedema alozîye tund.

4- Tiştê dîke ku girînge eve ku dema ku sohbetên taybet ên me bi çekdarên ku ji rêxistinê veqetiyane û hin dayikên Diyarbekirê re, Aşkîra dibe ku jinên hatine revandin jî milîtanên PYD/ YPGê yên li Sûriyê ne. Ev dide xuyakirin ku YPG/PYD wek şaxek ji PKKê dixebite, ku YPG li Sûriyê hin çekên ku ji welatên cihê kirî bi hinceta şerê dijî DEAŞê teslîm PKKê kir û PKK jî ar-manc dike ku wan çekane çalakiyên xwe yên li Tirkiye bikarbîne birêke meşrûkirinê ve. Ji ber vê sebebê, operasyonên Komara Tirkîyeyê yên li Sûriyeyê ji bo dabînkirina ewlehiya me zor girîng bû.

5- Derketina Dayikên Dîyarbekirê di warê derxistina berxwedan û helwesta jinan a li dijî terorê ya li herêmê de bandoreke girîng heye. Hilbijartina rêxistina parêzgehê ya partîya HDPê wekî cîhê çalakiyê hilbijartina rast e ji hêla eşkerekirina têkiliyên dinavbera PKK-HDP û navbeynkarî û sedema HDPê di revandina zarokên wan de. Heta niha zêdeyî 20 dayik bi zarokên xwe re kombûn. Ev ji bo têkoşîna Tirkiyeyê ya li dijî terorê rengdanweyeye sîvîl a jiyana temsîl dike. Ligel gelên herêmê, hemû Tirkiye û cîhanê dest bi dîtina êşa ku terorîzm bi çalakiya rûniştinê ya dayikan li herêmê, malbatê û civakê dike, kirin. Tê fêmkirin ku her çendî berê dayikan ji bo vê yekê nexşe jî hatbûn danan, wan dev ji vê yekê berda ji ber ku ditirsyan ku rêxistina terorê fişar dide ser wan û zirarê bide wan. Ji ber vê sebebê divê hawîrdorek were çêkirin ku tê de xelkên herêmê û rêxistinên sîvîl karibin xwestên xwe yên li beramber terorê bi awayekî azad derbibirin. Ji alîyeke dike ve, di eynî demê de dayik moralê didin endamên rêxistina terorê û cesaretê didin milîtanan ku bikarin derkevin. Me axivtinên taybet bi Jinên ku ji partîya PKKê veqetiyar encam daye û aşkira bû ku çalakiya dayikên wan ew ji rêxistinê dabûne. Rastiya ku bingeha îdeolojiya rêxistina terorê ya ku berovajî çanda kevneşopî ya gelên herêmê ye, di her delîvê de xwe dispêre wê, pêwîst dike ku rêxistinên nehişkûmî di vî warê de wezîfeyekê girîng bigirin ser milên xwe.

Pêwîst diket ku em hemwelatîyên xwe yên li herêmê biparêzin û ewlehiya wan li beramber terorê bi awayê çêtirîn dabîn bikin. Di hevdiştinên me yên taybet de bi kesên ku ji PKKê veqetiyane, wa xuyaye ku dema ku li herêmê hişmendiyek çêbibe ku ew armanc dike ku aramiya welatîyan misoger bike, ew piştgirî didin rêwîşiwênên ewlehiyê û ev dê asayîbûnê zûtir encam bide. Lêbelê, pêdivî ye ku ev bi gavên ku di warên civakî û aborî de bêne avêtin werin piştgirî kirin. Pirsgirêka perwerdê li herêmê divê ji nû ve bi giranî bihêl li ber çav girtin.

Di her astek de perwerde, karûbarên tenduristî û çalakiyên civakî divê bi hêsanî ji her jinekê re bêne encamdan. Tiştê ku pêwîste ku grînge eve ku meriv ciwanan ber bi werzîş, çalakiyên zanistî û çandî ve bike û hejmara avahiyên werzîşê zêde bike. Divê piştgirîya dewletê ji bo biznismenên taybet ên di perwerdehiyê de were dayîn û cihêrengiyek di perwerdehiyê de peyda bikin.

Lêkolîn hatin kirin nîşan didin ku propagandaya rêxistina terorê herî zêde li ser kesane ku perwerdehiya wan kême û ev kesên ku perwerdehiya wan bilind e jî kême zêde dikevin bin bandora propagandaya wê rêxistinê. Ev rewş wusa bihesibînin ku keçên li herêmê di warê perwerdehiyê de kêmasî in, ew girîngiyek zêdetir distîne. Ji ber vê yekê, pir girîng e ku meriv corîya perwerdehiyê li herêmê zêde bike, ji bo ku zarok di sîstema dibistanê de bimînin, rêkên pêwîst bigire, li dibistanan çalakiyên civakî û werzîşê zêde bike, û pêşengiya sîstemek rêberiyê bike ku xwendekar, bi taybetî keç, dikarin pirsgirêkên ku ew dijîn parve bikin û bikarin li ser çareserîya van pirsgirêkan lêkolînên sîstematik encam bidin. Rêberiya ji bo keçan dê nixandina nixê xelkên herêmê û serketina pêngavên ku bêne girtin hêsanî bike. Zêdekirina damezirandina jinan û palpiştî dana veberhênanên li herêmê dê perwerde û karkirinê balkêş bike.

Bêgoman zanîgehên ku di wan 15 salên dawîyê de de hatin damezrandin û ji bo dezgabhûna xwe di kêmkirina bûyerên terorê de pêngavên girîng avêtine, xwedî rolek girîng in. Pêwîste ku zanîgeh pirsgirêkên xwe çareser bikin, girîngiyê bidin perwerdehiya kara, û li ser pirsgirêkên ku li herêmê têne holê lêkolînê bikin. Divê zanîgehên li herêmê hem werin teşwîq kirin ku bi zanîgehên li cîhek din ên Tirkiyeyê re bernameyên hevpar organîze bikin, hem jî ji hêla xwendekaran ve bikaribin li zanîgehên wekhev ên rojava bixwînin, beşdarî qursên serhêl bibin û lêkolînê bikin. Divê li Rojava ji xwendekar û endamên fakulteyê re jî derfeta xwendin û lêkolînê bê dayîn.

Pêwîste rêwîşiwênên kara derbarê malbatên ku ji bûyerên li herêmê mexdûr bûne bînin vergirtin

û pêşiya propagandaya rêxistina terorê bê qut kirin. Ji alîyeke din, ji bo malbatên ku xizmên wan di nav rêxistina terorê de ne, divê lêkolînên taybet bîncamdan.

Bi hedmî, Pêwiste diyardeya koçbûna ji herêmekê ber bi herêmek din ve bi berfirehî were nîrxandin. Lewra zarokên malbatên koçber, bi taybetî keçên ku ji ber dibistanê derfeta wan a civakîbûnê kême, her weha ji her şeweyek bandorên tundutîjîyê re vekirî ne, ji ber ku hesta aramî û pêbawerîya ku ji cîhwarbûna wan tê li herêma xwe û çand û hawîrdora ku ew pê nas in wînda dibe, û kontrolên mezinên malbatê namîne, bajarên mezin, bêbandor li ser wan her dimînin. Ji ber vê sedemê, divê hemwelatîyên meyan Kurd bîncalîştî kirin ku bi bîncameyek diyarkirî koçî cih û warên xwe encam bidin.

Hewldanên naskirina çalakiyên Dayikên Dîyarbekirê pêwiste bîncêdekirin û piştgirîya rêxistinên sîvîl ên ku tîgîhiştin û beşên cuda temsîl dikin, bê dayîn. Ev naskirine; Ewe dê bibe sedema nemana tîrsê di nav mirovan de û herwiha dibe sebeba havêjtîna hengawên bîncê û zîrektîr diji teröre û herwiha dibe sebeba beşdarbûna dayikên zêdetîr di çalakîyan de. Her ji ber wê yeke bandora wan berfirehtîr dibe û deskewtên zêdetîr û grîng ê bîncdest bikevînc

Eleman û hêzên asayîşê yan ku dê li herêmê kar bikin yan kar dikin divê ji kesên ku dikarin bi xelkê herêmê re baş danûstendîncê bikin bînc hilbijartin. Yan ku bi her awayî tawana encam didin, gendelî, karmendên giştî yan ku sûcên wan tîncê îsbat kirin divê werin cezakirin û bîncyerên ku dê zîncarê bidin hesta dadmendîncê di mejiyê gelên herêmê de neyan încaze dan.

Acar, Hasan, Di Nêzîkbûhatina Fenomenolojîk de, Lêkolînek Li ser Jinên ku ji Rêxistina Terorîstî ya PKKyê Derketine Bi rêyên Stokên Zanistî yên hevpar, Tîp û qebula Hevpar, Enstîtuya Zanistên Parastinê ya Akademiya Leşkerî ya Tirk, Beşa Zanistên Ewlekariyê, Teza Mastera, Enqere 2014.

Al-Ali Nadja, Tas Latif, Dialectics of Struggle: Challenges To the Kurdish Women Movement, LSE Middle East Centre Paper Series, 22. March 2018.

-----, “War is like a Blanket...” Feminist Convergences in Kurdish and Turkish Women’s Rights Activism for Peace” Journal of Middle East Women’s Studies • 13:3 November 2017. 1-20.

Alp, Ruken, “Di Tevgera Azadiya Kurd de Dîsa jîyandina Jinê”, Civak û Teorî, P.10 Bihar 2015, 75-98.

Arslan, Esra “şopandina zayendê di partiyên siyasî de; Mînakên AKP, CHP, MHP û HDP “Kovara Fe 11, No. 1 (2019), 59-76.

Barlas, Asma, Jinên Bawermend di Ola Îslamê de, Austin: Zanîngeha Texas, 2002.

Bayraklı Enes, Yalçın Hasan Basri, Yeşiltaş Murat, Sazîya PKK li Ewropayê, Enqere: SETA 2019.

Bodziany, Marek, Marzena Netczuk-Gwoździewicz “Feminization of Terror: Psychological Analysis of the Role of Women in Terrorist Structures”, Studies in Conflict & Terrorism, (2019):1-18. DOI: 10.1080/1057610X.2018.1531542.

Coşkun Vahap, Partiya Demokratîk a Gelan (HDP) Ber bi Hilbijartinên 7ê Hezîranê, Enqere: Seta, 2015.

Çaha Ömer, The Kurdish Women Movement: A Third-Wave Feminism Within the Turkish Context, Turkish Studies, Vol,12, No.3, 435-449. September 2011.

Çaglayan Handan, Dayik, Heval, Xwedawendan: Jin di Tevgera Kurd de û Çêbûna Nasnameya Jinê, Stenbol: Îletîşim Yayınları, 2009.

Çebi, Şükrü Okyar, Şikirina Milîtanên Jin di Diyardeya Terorê de, Akademiya Leşkerî ya Tirk, Enstîtuya Zanîstên Parastinê, Beşa Zanîstên Ewlekariyê, Enqere, 2010.

Davis, Nira Yuval, “peywa destpêkê”, Şikandina Dîwaran, Avakirina Pîran: Bilindbûn û Derfetên Edîtorê Femînîzma Gerdunî ya Nû: Nacide Berber, werger: Ayten Davutoğlu, Stenbol, 2018.

Demir, A. Warer, Di Aştî, Azadî, Evîn û Çiya de Jin. Stenbol: Weşanên Ceylan, 2014. Demirel, E., Teror, Stenbol: IQ, 2007.

Demirkıran, Sami, îtirafên Sar: 3.5 Sal Bi PKK re, Stenbol: Bilge Karınca, 2008.

Erdem Nergiz, “Rega Psîkososyal a Nasnameya Terorîst a Jinê û Polîtîkayên Civakî”, Kovara Lêkolînên Ewlekariyê, Sal 19, c. 19, Hejmar 3., Berfanbar 2017, 8-26.

Ergil, Rojhilat, Pirsgirêka Rojhilat, Stenbol: Weşanên Timaş, 2009.

Heckmann, Lale Yalçın û Pauline Van Gelder “Îmajê Jinên Kurd di Çerçoveya Veguherîna Axaftina Siyasî de li Tirkîyeyê Di Salên 90î de: Hin Nirxandinên Rexneyî” Welat Gel û Jin (Weşanger, Ayşegül Altınay), İstanbul: weşanên Îletîşim, 2004, pp. 325-357.

Işın, Musa, Ezmûna Kurdan a bi PKKê re, Stenbol: Weşanên Timaş, 2018.

Kolukırık, S. “Di Pêvajoya Modernîzasyona Tirkîyê de Veguherîna Navendê: Lêgerîna nasnameya nû Ji Herêm ve ber bi Gerdunî”, Fakulteya Huner û Zanîstên SDU Fakulteya Zanîstên Civakî, Hejmar. 18, (2008) p. 121-134.

Marcus, Aliza, Xwîn û Bawerî: PKK û Têkoşîna Kurdan ji bo Serxwebûnê. New York: NYU Press, 2009.

Miş, Nebî, “Tirkkirin Çênebû ku Tirkbûna Berevajî çêbe!” Tirkîye, 20 Çirî 2020.

Murata, Sachiko, Diyalektîka Zayendî di Ola Îslamê de, wergêran. S. Öçal Ankara: Weşanên Pirtûkan, 2019.

Novellis, Andrea “The Rise of Feminism in the PKK: Ideology or Strategy?” Zanj: The Journal of Critical Global South Studies, Vol. 2, No. 1, (Summer 2018), 115-133.

Özcan, Nihat Ali A. PKK (Partiya Karkerên Kurdistanê), Dîrok, Bîrdoz û Rêbaz. Enqere: ASAM. 1999.

Palabıyık, Adem, “Di Civaka Tevgerên Civakî de Nirxandina Sosyolojîk a PKKê”, Kovara Navneteweyî ya Lêkolînên Civakî, Cild 8, P. 39, Tebax, 2015, 511-528.

Posch, Walter Die neue PKK: Österreichische Militärische Zeitschrift, Berlin 2016. Ezîz, Mahîr, Kuştina Mirovekî, Stenbol: Weşanên Zelal, 1998.

Serok, Melsa, Peymana Civakî ya Jinan, Stenbol: Weşanên Hêvî, 2001.

-Toska, Zehra, “îdeala Jinan a Komarê: Yên ku Bendê Derbas Bûn, Yên Ku Nikarîne derbas bin”, Jin û Zilam di 75 Salan de / Bîlanço 98, Stenbol: Weşanên Weqfa Isbank û Dîrokê, s. 71-88.

-Türk, H. Bahadır, “Hegemonic masculinity and terrorism: the case of the PKK and Abdullah Öcalan” Critical Studies on Terrorism 13:2, 258-279, DOI: 10.1080/17539153.2019.1708039

-Vogel, Lise, Jin di Teoriya Marksîst de, Stenbol: Weşanên Pencereyê 1990.

-Yanik, Celalettin, “Şikirina Civakî ya Destewajeyên Etnîsîte, Nasname û Neteweperweriyê”

Kaygı, 2013/20, rûp.225-237.

- Yeşiltaş, Murat, Duran Burhanettin, Aktorên Çekdarên ne dewletî di Rojhelata Navîn de, Enqere: SETA, 2018.

Nûçevan

-Bikaranîna Zarok û Jinan ji hêla rêxistina terorê PKK/KCK, Rapora Wezaretê Karên Navxweyî ya Komara Tirkîyeyê, 2017.

-Rêxistina Terorê ya PKK/KCKya liqa Sûriyeyê: PYD-YPG, Komara Tirkîyeyê Wezaretê Navxweyî, Enqere 2017.

-Komîsyona Lêkolînê ya Mafên Mirovan a TBMM, Rapora Jêr-Komîsyona Li Ser Lêkolîna Binpêkirinên Mafê Jiyanê ya Di Navbera Teror û Tundutîjî de Çêbû, Çile 2013.

-Avakirina Nasnameya Milîtan û Profîla endamên wan di Rêxistinên Terorîst de: Mînaka PKK/KCK, Akademiya Polîsan zincire ya Rapora UTSAM: 20, Çiriyê Pêşîn, 2012.

-Şikirina Faktorên Sedema beşdarbûna Jinan bi Rêxistina Terorê PKK/KCK, Femandariya Giştî ya Cendirmeyan, Rapor, 2019.

Jinên ku me Hevpeyvînên Taybet pêre kirine

- 1-Fatma Akbaş (Dayika Dîyarbakirê)
2. P.A (îtirafkar). 3-G. (îtirafkar)
- 4- YY (îtirafkar)
- 5- Necmiye Aybar (Dayika Dîyarbakirê)
- 6-Türkan Mutlu (Dayika Dîyarbakirê)
- 7-Necîbe Çiftçi (Dayika Dîyarbakirê)
- 8-Zümrüt Salim (Dayika Dîyarbakirê)

TÊBÎNÎ:

Armanca vê lêkolînê wekî berhemek eşkerekirina rûyê rastî yê rêxistina terorê. Di vir de, me xwest ku em rastiyên derbarê vegotina rêxistina terorê ya li ser jinan û hizrên wan ên li ser jin û malbatên ku civakê wêran dikin, lêkolîn bikin û zelal bikin. Di lêkolîn a me ya bi navê Terora PKK û Jin de, me ji lêkolînên, raporên yekîneyên me yê li ser ewlekariyê dixebitin, îdînameyên dadgehan, weşanên rêxistina terorîstî û nûçeyên medyayê sûd lê wergirtine. Me hewl da ku em agahdariya belavbûyî berhev bikin û di vir de em ev tiştên rast şîrove bikin. Em dikarin wê peyamê bidin ku ya ku lêkolînê bêhempa dike ev e ku em helwesta durû ya rêxistina terorîst a PKKê ya li ser jinan li ser bingeha vegotina wan, hevpeyvînên xwe yê bi Dayikên Diyarbakirê û milîtanên berê yê ku ji rêxistinê derketine, û encamên ku me ji wan berhev kiriye eşkere bikin. Em naveroka berfirehtîr a vê lêkolînê dê di wan rojên nîzîk de wekî pirtûk çap bikin.

Hêvî ya min ewe ku xebata me di warê eşkerekirina rûyên rast yê rêxistina terorê PKK û qada wê ya legal, HDP, di warê jin, malbat û zayendê de dê fêda vê hebe.

NOTES

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

